
БАЛЫШАВІК БЕЛАРУСІ

№ 4

КРАСАВІК

М Е Н С К

1 9 2 9

Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПАЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

№ 4

КРАСАВІК

Инв. 1953 г. 54 852

М Е Н С К — 1929

Надрукавана ў друкарні
Беларускага Дзяржаўнага
—) Вывадацтва (—
Заказ 2139. — 1.500 экз.
Галоўлітбел 1228.

Аб чыстцы партыі

„Паказных членаў партыі—пісаў Ленін—нам не патрэбна і задарма. Адзіная дзяржаўная партыя ва ўсім свеце, якая дбае не аб павялічэнні колькасці членаў, а аб падвышэнні іх якасці, аб ачыстцы партыі ад „прымазаўшыхся“, ёсць наша партыя—партыя рэвалюцыйнае рабочае клясы.

Мы ня раз рабілі перарэгістрацыю членаў партыі, каб выгнаць гэтых „прымазаўшыхся“, каб заставіць у партыі толькі сьведомых і шчыра адданных камунізму. Мы карысталіся і мабілізацыямі на фронт і суботнікамі, каб ачысціць партыю ад тых, хто хоча толькі „карыстацца“ з выгады ад становішча членаў дзяржаўнай партыі, хто ня хоча несці цяжару самаахвярнай работы на карысць камунізму“.

У 1922 г. на пасяджэнні камуністычнай фракцыі з'езду мэталістаў ён гаварыў пра чыстку: „Пасля таго як мы пачалі чыстку партыі і сказалі сабе: „шкурнікаў, што папрымазваліся да партыі, злодзеяў—далоў“—стала ў нас лепш. Сотні тысяч прыблізна мы выкінулі, і гэта добра, але гэта толькі пачатак. На З'ездзе партыі мы гэтае пытанне абгаворым як сьлед і тады, я думаю, тыя дзесяткі тысяч, якія цяпер арганізуюць камісіі і ніякай практычнай работы не праводзяць і ня ўмеюць праводзіць падпадуць таму-ж самаму. Вось калі мы такім чынам пачысцімся, наша партыя будзе займацца фактычнай работай“.

А на кангрэсе Камінтэрну ён так вучыў: „Камуністычныя партыі ўсіх краін, дзе камуністы вядуць сваю работу легальна, павінны праводзіць перыядычныя чысткі (перарэгістрацыі) асабістага складу партыйных арганізацый, каб сыстэматычна ачышчаць партыю ад нямінуча прымазваючыхся да яе дробна-буржуазных элементаў“.

З гэтага можна бачыць, што чыстка партыі на ўсіх этапах развіцця нашай партыі была адным з сродкаў, пры дапамозе якога партыя захоўвала чыстату і адзінства сваіх бальшавіцкіх шэрагаў, што яна (чыстка) у сучасных умовах напружанай работы на будаўніцтве сацыялізму пастаўлена перад намі як адна з важнейшых і адказнейшых задач, без правільнага вырашэння якой партыя ня зможа ў далейшым больш паспяхова разгортаць барацьбу па перамоце капіталістычных элементаў.

Задачы чысткі

Надыходзячая генеральная чыстка партыі няможа быць абмяжавана толькі вычышчэннем з яе шэрагаў непатрэбных элементаў і спягананнямі на тых, хто яшчэ можа пазбавіцца сваіх недахопаў. Гэта асноўная, але не адзіная задача чысткі. Для партыі зьяўляецца асабліва важным і патрэбным разам з гэтым высвятліць (у часе чысткі)

пытанні аб тым—пры якіх абставінах і як праходзяць у партыю варожыя ёй элементы, як і пад уплывам якіх прычын дапушчаецца выкрыўленьне класавай лініі ў рабоце пасабных ячэек, якое кіраўніцтва ячэйкамі з боку Райкомаў, а таксама, якія прычыны спрыяюць разлажэнню некаторых членаў партыі. Гэта значыць, што пры частцы мы павінны праверыць работу кожнай партыйнай арганізацыі ў горадзе і вёсцы, кожнай ячэйкі, кожнага партыйца; праверыць іх сувязь з шырокімі масамі беспартыйных рабочых і працоўнага сялянства, іх аўтарытэт сярод шырокіх мас беспартыйных рабочых і працоўнага сялянства і давер'е апошніх да партыі.

Надыходзячая чыстка партыі, як і ўсе мінулыя чысткі, і перарэгістрацыі павінна быць звязана з задачай шырокага ўцягнення ў партыю лепшых, правяраных на грамадзкай рабоце, рабочых, батракоў, калгаснікаў і бяднякоў, якія „здольны ісьці ў авангардзе рабочых мас на практычным перамаганні цяжкасцей сацыялістычнага будаўніцтва, на адпору дробна-буржуазным ідэйным хістанням, на ўсямерным падняцці давер'я да партыі ўсяе масы рабочых і працоўных вёскі“.

Роля нашай Ленінскай партыі як авангарду рабочае класы і кіраўніка сацыялістычнага будаўніцтва на базе нэпу, выключна адказная і цяжкая, таму „нашаю задачай з'яўляецца самым настойлівым і рашучым парадкам уцягнуць у партыю тых рабочых і работніц, якія выказваюць найбольшую палітычную стойкасць у перыяды цяжкасцей, з'яўляюцца сапраўднымі пралетарскімі інтэрнацыяналістамі, асабістым прыкладам спрыяюць росту вытворчасці і працоўнае дыцыпліны, горача і ўпарта змагаюцца з бюракратызмам, актыўна працуюць над сваім культурным развіццём і тым самым здольны ўзмацніць Ленінскія шэрагі пралетарскага авангарду“.

Пры дапамозе чысткі, рабочая класа, батрацтва і бедната вёскі павінны ўбачыць і ўявіць сабе яшчэ лепш, што партыя патрабуе ад сваіх членаў ідэальнай вытрыманасці, актыўнасці і ўстойлівасці ў барацьбе за сацыялізм, што яны (беспартыйныя рабочыя, батрацтва і бедната) павінны даць для ўзмацнення партыі такія кадры, якія будуць, як казаў Ленін „не для рэкламы, а для сапраўднай работы“ па сацыялістычнаму будаўніцтву, якія будуць „асабістым прыкладам спрыяць“ гэтаму будаўніцтву, як сказаў Лістападаўскі Пленум ЦК УсеКП(б).

Чыстка патрэбна партыі не каб настрашыць, а каб вывучыць, што сабой уяўляе кожны партыец. Таму падрыхтоўка да чысткі і чыстка павінны праходзіць пры такіх абставінах і ўмовах, якія-б прымусілі кожнага камуніста праверыць, у першую чаргу, самога сябе цяпер і прымусілі-б яго ў далейшым больш уважліва адносіцца да палітычнага і партыйнага жыцця, глыбей цікавіцца праяўленьнем класавай барацьбы ў горадзе і вёсцы і прымаць больш актыўны і сьвядомы ўдзел ў гэтай барацьбе, таму чыстка партыі павінна ўзяць палітычную сьвядомасць і адказнасць кожнага партыйца, павінна прымусіць яго працаваць над сабой.

У часе чысткі партыі неабходна паставіць на практычную ногу барацьбу з усялякімі злоўжываннямі і бытавым загібаваннем, у якіх-бы формах яно не выяўлялася. Патрэбна паказаць рабочым масам, што чыстка партыі і самакрытыка цесна звязваюцца, што самакрытыка ў часе чысткі павінна ўдарыць па ўсіх слабых месцах нашай работы.

Пры дапамозе чысткі, такім чынам, партыя павінна вырашыць падвойна важную задачу, гэта—ачысціць партыйныя рады ад усяго

непартыйнага, гнілога, чужога, і разам з тым дамагчыся рашучага пералому ў рабоце па ўзмацненню партыі новымі перадавымі кадрамі прамысловых і сельска-гаспадарчых рабочых, батракоў, лепшых актывістаў калгаснікаў і беднякоў.

Каго вычышчаць з партыі?

На VIII партыйным з'ездзе ў дакладзе „Пра работу ў вёсцы“ Ленін папярэджваў партыю, што „Данас папрысмакваліся дзе-ні-дзе кар'ерысты, авантурысты, якія назваліся камуністамі і надуваюць нас, якія палезьлі да нас таму, што камуністы цяпер ва ўладзе“... А ў артыкуле „аб чыстцы партыі“ ён вучыў: „Ачысьціць партыю патрэбна ад мазурыкаў, ад бюракратаў, ад нядобрасумленных, ад няцвёрдых камуністаў, ад меншавікоў, якія перафарбавалі „фасад“, але ў душы пазаставаліся меншавікамі“.

Выходзячы з гэтай Ленінскай устаноўкі, партыя павінна ачысьціць свае шэрагі ад усіх тых, што папрымазваліся да партыі, што кампрамэтуюць яе і перашкаджаюць у рабоце. Гэта значыць, што партыйныя арганізацыі (у горадзе і асабліва ў вёсцы) пазінны выявіць і тым дапамагчы камісіям па чыстцы выкінуць з партыі тых, хто сапраўды актыўна перашкаджае разгортваньню самакрытыкі, хто сьвядома скрыўляе лінію партыі, скарыстоўваючы свае знаходжаньне ў партыі; вычышчаць усіх тых, хто сьвядома перашкаджае каляктывізацыі і вытворчаму каапэраваньню вёскі, хто падтрымлівае сувязь з варожым элемэнтам (нэпманам, кулаком, спэкулянтам), хто не пакінуў і ня хоча пакінуць рэлігійных забабонаў; вычышчаць усіх тых, хто абмешчаніўся і разжыўся—гэта тых, каму „свая хата“, карты, гарэлка і іншыя непалобныя рэчы даражэй за партыю і партыйныя абавязкі. Выкінуць з партыі ўсіх сацыяльна чужых і клясава небясьпечных асоб, якія ў часе абвостранай клясавай барацьбы прадаюць інтарэсы партыі і дапамагаюць нэпману, кулаку, спэкулянту.

Усю работу па ачыстцы партыйных шэрагаў ад чужых і безнадзейна разложаных элемэнтаў падпарадкаваць асноўнаму—зробіць шэрагі партыі адзінымі, дысцыплінаванымі, здольнымі, яшчэ больш пасьпяхова праводзіць справу сацыялістычнага будаўніцтва і тым „рашуча ўдарыць па тых элемэнтах, якія ў пэрыяд узмоцненай барацьбы партыі з бюракратызмам і шырокага разгортваньня самакрытыкі паўтараюць троцкістскую хлусьню пра бюракратызацыю партыі, тым сьмыслом выяўляючы свой адрыў ад партыйнага жыцьця, ад рабочых мас“, ударыць па тых элемэнтах, якія бяруць пад сваю абарону правы ўхіл і прымірэнцаў, ударыць па правым ухіле і прымірэнцтву з ім, як самаму небясьпечнаму ў сучасных умовах.

Чыстка партыі і арганізацыя мас

Чыстка партыі—работа надзвычайна важная і надзвычайна цяжкая і складаная. Пасьпяховае яе выкананьне залежыць ад таго, у якой мерцы партыйныя камітэты і кантрольныя камісіі з'арганізуюць навокал гэтай работы партыйную масу, як арганізуюць шырокі актыўны ўдзел рабочае клясы і працоўнага сялянства.

У свой час Ленін пісаў: „Чысьціць партыю, улічваючы ўказаньні беспартыйных працоўных—справа вялікая. Яна дасьць нам сур'ёзныя вынікі. Яна зробіць партыю значна больш моцным авангардам клясы, чым раней, зробіць яе (партыю М. Л.) авангардам, больш моцна звязаным з клясай, больш здольнай весці яе (клясу М. Л.) да перамогі сярод поўна якіх цяжкасьцей і небясьпекі“ далей:

„Ёсць месцы, дзе чысцяць партыю, апіраючыся галоўным чынам на вопыт, на ўказанні беспартыйных рабочых, кіруючыся іх указаннямі, улічваючы думку прадстаўнікоў беспартыйнай пралетарскай масы. Вось гэта самае каштоўнае, самае важнае. Калі-б нам сапраўды ўдалося такім чынам ачысціць партыю ад верху да нізу, „не звважаючы на асобы“, заваяваныя рэвалюцыі былі-б вялікія“.

А ў пастанове Лістападаўскага Пленуму ЦК УсеКП(б) чытаем: „Як да справы ўзмоцненай вярбоўкі рабочых, так і да справы рашучай чысткі партыі ад ідэяў і сацыяльна чужых элементаў неабходна прыцягваць самыя шырокія беспартыйныя рабочыя масы. Гэты ўдзел беспартыйных рабочых, а ў вёсцы — беспартыйных сялян, асабліва-ж батрацтва і беднаты, мусіць быць сапраўды актыўным, сапраўды масавым. Для партыі гэта дапамога беспартыйнай масы працоўных мае выключна вялікае значэнне, як важнейшая дапамога ва ўсёй справе сацыялістычнага будаўніцтва, на чале якога ідзе камуністычная партыя“.

Прыцягненне шырокіх мас беспартыйных рабочых, батракоў і беднаты да чысткі партыі будзе мець вялікае значэнне таму, што — па-першае, у зцэнцы людзей — „да прымазаўшыхся“, да „закамісараўшыхся“, да „абюракрацеўшыхся“ дапамогуць указанні беспартыйнай пралетарскай масы і, па-другое, — такое прыцягненне беспартыйных мас да чысткі партыі і крытыкі паводзін і дзейнасці ня толькі пазсобных партыйцаў, але і недахопаў у рабоце ўсяе ячэйкі, дасць магчымасць лепшым прадстаўнікам гэтых мас уявіць задачы партыі і практычныя мерапрыемствы па іх выкананні.

Прыцягненне шырокіх беспартыйных рабочых мас і працоўнага сялянства да чысткі партыі патрабуе ад партыйных арганізацый вялікае напружанае работы і арганізаванасці партыйных шэрагаў, патрабуе выразнага партыйнага кіраўніцтва. Вось чаму партыйная арганізацыя ні ў якім разе не павінна ў часе чысткі заставацца ў хвасце ў беспартыйных. Наконт гэтага Ленін пісаў „... ня ўсім указанням масы мы будзем падпарадкавацца, бо маса таксама паддаецца каліні-калі... настроям трохі неперадавым“. Гэтага Ленінскага папярэджвання ніводная ячэйка, ніводзін партыец не павінен забываць ні пры падрыхтоўцы, ні пры самой чыстцы партыі.

Пры гэтым асабліваю ўвагу ўзяць на „рашучае папярэджванне ўсялякай магчымасці з боку варожых элементаў гораду і вёскі скарыстаць чыстку партыі і пазсобных хваравітых з'явішчы з мэтай дыскрэдытацыі партыі“. Пытанні чысткі партыі, як і ўся работа партыі, ні ў якім разе не павінны выносіцца на суд нашых клясавых ворагаў. Наадварот, задача партыйных арганізацый у часе чысткі партыі — павесці шырокія масы беспартыйных рабочых і працоўнае сялянства на барацьбу супроць кулака і нэпмана.

Таму работа па чыстцы партыі павінна быць арганізавана, як масавая работа, на падставе шырокага разгортвання крытыкі і самакрытыкі. Чыстка партыі павінна даць магучыя штуршок далейшаму разгортванню крытыкі і самакрытыкі.

Задача ўсіх арганізацый, усіх ячэек, кожнага камуніста (у горадзе і ў вёсцы) добра зразумець, што чыстка партыі дасць больш станоўчых вынікаў пры тых умовах, калі за работу гэтую вазьмуцца ня толькі кантрольныя камісіі, а ўся партыя, калі навокал работы па чыстцы партыі будзе змабілізавана ўвага і актыўнасць усіх членаў партыі. Самадзейнасць усяе масы членаў партыі ў чыстцы

і пасляховае правядзенне яе магчымы толькі пры ўмовах, калі ў працэсе падрыхтоўкі і правядзення па чыстцы будзе забяспечана поўнасьцю ўнутрыпартыйная дэмакратыя ў ячэйках. Кантрольныя камісіі парткомы і ячэйкі на гэты момант павінны ўзяць асаблівую ўвагу.

Падрыхтоўка да чысткі

Падрыхтоўка да партчысткі ў рабоце ўсіх гарадзкіх і вясковых арганізацый павінна заняць асабліва важнае месца. На выкананьне дырэктывы ЦК і ЦКК КПБ па гэтаму пытаньню неабходна мабілізаваць увагу і сілы ўсяе партыі.

Трэба ўжо цяпер папярэдзіць галоўныя дэзе небяспекі, якія стаяць перад партыйнымі арганізацыямі, гэта—недаацэнка важнасьці і надзвычайнай цяжкасьці чысткі з боку партыйнага актыву і, што выцэкае з гэтага, адмоўнай сьпешкі ў падрыхтоўцы; недаацэнка настойлівай канечнасьці чысткі з боку шырокіх мас членаў партыі, дзякуючы недастатковасьці высьвятленьня гэтага пытаньня ў партыйным друку. Адсюль ёсьць магчымасьць няправільнага ўспрыняцьця задач чысткі шырокімі партыйнымі масамі. Таму задача ўзмоцненай прапрацоўкі пытаньняў чысткі на партыйных сходах і асьвятленьня ходу прапрацоўкі на старонках газэт—найактуальнае задача.

Дырэктывы ЦК і ЦКК КП(б)Б аб тым, каб—„усю правадзімую падрыхтоўчую работу па чыстцы шырока асьвятляць у цэнтральных акаруговых і насценных газэтах, шырока прыцягваючы для асьвятленьня гэтага пытаньня партыйны актыв, рабселькораў, сьценкораў“—пакуль што ў жыцьцё не праламляецца. Кантрольным камісіям і парткомам трэба конча хутка вывучыць актывістаў партыйцаў, якія-б пачалі сыстэматычна пісаць у газэты аб падрыхтоўцы да чысткі. Рэдакцыям газэт у сваю чаргу таксама больш зацікавіцца гэтым пытаньнем і ўжыць неадкладныя захады па арганізацыі высьвятленьня пытаньняў чысткі на старонках газэты.

На партыйных сходах і ў друку весьці шырокую разьясьніцельную работу аб тым, каб у разуменьні наасобных партыйцаў і ячэек не захоўвалася такая шкодная думка як „сьмецьця з хаты ня выносіць“, „сваіх ня выкрываць“. Унутрыпартыйная дэмакратыя накладвае абавязак на членаў партыі весьці рашучую барацьбу з такім настроем.

Улічваючы вопыт мінулых чыстак, трэба конча падбаць асабліва пра тое, каб абвінавачваньні супроць таго ці іншага партыйца правяраліся наколькі яны адпавядаюць сапраўднасьці. Пры гэтым „ужо цяпер патрэбна ўзяць увагу і папярэдзіць партыйныя арганізацыі аб недапушчальнасьці як у падрыхтоўчай рабоце па чыстцы, таксама і ў працэсе самога чысткі момантаў тутэйшчыны, зьвяздзеньня асабістых рахункаў, момантаў склочнасьці“. Партыі патрэбна, каб падрыхтоўка да чысткі і чыстка былі пазбаўлены непрынцыповых падыходаў—шаблону, фармалізму і інш.

Вялікае значэньне для пасляховасьці чысткі ў сэнсе недапушчэньня недахопаў набывае добры падбор і падрыхтоўка кадраў практычных работнікаў—членаў камісій і іх сэкратароў. Таму трэба прызначыць максимум увагі вучоту і падрыхтоўцы гэтых кадраў, згодна дырэктывы ЦК і ЦКК па гэтым пытаньні. Па прыкладзе мінулых чыстак члены камісій мусяць адпавядаць прыкладна наступным запатрабаваньням—„Большавіцкая вытрыманасьць, безганебнасьць“, аўтарытэтнасьць, магчыма вялікі партыйны стаж, па магчымасьці гэта павінны быць рабочыя ад варштату. Пры іншых роўных умовах апошняму патрэбна даваць перавагу.

З прычыны таго, што цяжка будзе падабраць патрэбную колькасць таварышоў, якія адпавядаюць такім запатрабаванням *усіх работнікаў, якія прызначаюцца ў склад праверачных троек трэба конча аддаць самай дакладнай праверцы* з складаннем адпаведных пратаколаў. Пасля такога праверкі, прызначаных у склад праверачных троек таварышоў, трэба правесці спецыяльную падрыхтоўку праз гутаркі аб агульных мэтах і задачах чысткі, аб яе арганізацыйных прынцыпах, аб мэтадах работы, аб падыходзе к розным групам і катэгорыям камуністаў (у савецкіх, вясковых і вытворчых ячэйках).

Арганізацыйна тэхнічнае інструктаванне праверачных троек і іх сэкратароў набывае вялікае значэнне—ад таго, наколькі яскрава будзе праводзіцца работа троек і пісання пратаколы пастаноў іх, у значнай ступені будзе залежаць хуткасць і паспяховасць далейшай работы па разбору жалаб. Таму праверачныя камісіі павінны вывучыць і ўлічыць вопыт ранейшае работы па праверцы і чыстцы партыі, добра прапрацаваць плян свае работы, вывучыць матар'ялы аб становішчы тых арганізацый, дзе будуць праводзіць сваю работу. У дадатак да ўсяго гэтага конча трэба прапрацаваць з членамі камісій вынікі вопытнай чысткі адной-двух ячэек па акрузе для вучоту станоўчых і адмоўных вынікаў гэтае чысткі і тым папярэдзіць магчымыя памылкі ў рабоце камісій па частцы.

Кантрольныя камісіі і партыйныя камітэты павінны ў часе падрыхтоўкі і чысткі сачыць за тым, каб у паасобных ячэйках ня здарылася таго, аб чым гаварыў тав. Яраслаўскі на Маскоўскай партканферэнцыі, гэта можа здарыцца дзе-ні-дзе, што горшая частка ў ячэйцы можа выгнаць лепшую частку. Можа гэта здарыцца, калі мы не забяспечым з самага пачатку цалкам вытрыманы добраякасны склад праверачных камісій, калі незабяспечым дакладны і ўважлівы кантроль і кіраўніцтва работай праверкі і чысткі з боку ЦК і ЦКК, калі мы забудзем галоўную, асноўную задачу чысткі, калі не раз'яснім усёй партыі, навошта чысцім, каго чысцім, за якую „якасць“ чысцім.

Не ўважаючы на ўсе цяжкасці, якія стаяць перад намі ў часе чысткі, мы яе правядзем і ўзмацнім нашу партыю. Праз чыстку партыі мы ўтворым больш здаровыя таварыскія абставіны і давер'е членаў партыі паміж сабою, мы ўтворым больш давер'я працоўных мас да партыі. Праз чыстку партыі мы забяспечым вядучую ролю індустрыі, гэта значыць—забяспечым узмацненне ў партыі ўплыву гэтых пластоў пролетарыяту. Праз чыстку партыі мы забяспечым Ленінскае адзінства партыі.

Я. ФЭЙГЕЛЬСОН

Дзесяць год Камуністычнага Інтэрнацыяналу (1919—1929 г.)

У ліку іншых традыцый Другога Інтэрнацыяналу, з якімі рашуча парваў Трэці Інтэрнацыянал, ёсць і традыцыя звязаная з характарам розных ураччывасцяў і юбілею. Для сучаснага (пасляваеннага) Другога Інтэрнацыяналу кожны юбілей з'яўляўся поводам для арганізацыі пампэзна-бутафорскае дэманстрацыі: для аднабаковага падкрэслівання „поспехаў і дасягненняў“; для пільнага скрыцця слабасцяў руху; для загалоўнага і абходу канцоў вострых і хворых пытанняў. Правадыры гэтае прастытуаванае міжнароднае „агентуры буржуазіі ў рабочай клясе“ на сваіх інтэрнацыянальных, асабліва юбілейных кангрэсах звычайна нічога ня мелі супроць, каб сыграць камедыю з урачыстаю клятбою адданасці справе пралетарыяту, з заклікамі да „ршучае барацьбы“ за „каваліную перабудову грамадства“ і ўсё гэта тасам з пынным убраннем сваіх прэмоу ў лавую quasi—марксыцкую фракцыю. А потым „пасля святка“, п брыдкаўшы на міжнароднай рэбуніе рэвалюцыянамі бражджухамі, усё гэтыя Вандэрвэльды, Банкуры і Баўэры, з'яўнуўшыся дамоў, пачыналі „чарговыя справы“ па ўзмацненню капіталістычнага ладу, па ратаванні яго ад пралетарскае рэвалюцыі, якая стукаецца ў дзверы...

Зусім па іншаму і з іншымі мэтамі святкуе свае „юбілеі“ Камуністычны Інтэрнацыянал. Для яго „юбілей“—генэральны агляд рэвалюцыйнай арміі міжнароднага пралетарыяту: цвярозы падлік сваіх сіл і сіл ворага; бяспрашна правадзімае падвядзенне падрахункаў барацьбы з падлікам гістарычнага вопыту перамог і паражэнняў; бязлітасная крытыка, няўхільных ва умовах вялізарнае схваткі працы і капіталу, памылак пралетарскага авангарду і ў падрахунку ўсяго—новая праверка правільнасці вызначэння лініі далейшае барацьбы і мабілізацыі вакол яе шырачэйшых пластоў зняволенага чалавецтва.

I

Камуністычны Інтэрнацыянал стварыўся ў выніку злучэння шэрагу асабліва сур'ёзна ў ходзе гістарычнага развіцця з доўгім лавцюгом напруджаных натуг перадавых рэвалюцыйных элементаў рабочае клясы.

Сусветная імперыялстычная вайна, крах II Інтэрнацыяналу: Кастрычнік 1917 г. ў Расіі, сусветны пасляваенны рэвалюцыйны крызіс—вось такія асноўныя аб'ектыўныя прыдасыткі, што зрабілі магчымым і неабходным стварэнне III Інтэрнацыяналу, прадпасылкі арганічна звязаныя з рашучым фактам—фактам надыходу эпохі міжнароднае пралетарскае рэвалюцыі.

Упартая, якая цягнулася шмат гадоў, барацьба батышавікоў з апартунізмам ўсіх відаў і адценняў; стварэнне левага крыла ў нетрах іваеннага Другога Інтэрнацыяналу, барацьба з сацыял-шавінізмам і

пэрыядзе імперыялістычнае боіні; паступовая консалідацыя ў зьвязку з гэтай барацьбой лепшых элемэнтаў Заходня-Эўрапейскага рабочага руху вакол расійскіх бальшавікоў, рэвалюцыйная мабілізацыя гэтых элемэнтаў на аснове лёзунгаў, узгалоўных Кастрычнікаўскім пераваротам такі ў асноўным зьмест доўгага і мардоўнага працэсу дэспяваньня суб'ектыўнага фактару, рэалізаваўшага аб'ектыўна дасьпеўшую патрэбу ў стварэньні новага—III Інтэрнацыяналу.

Урэшце: маніфэст бальшавіцкага ЦК ад 1-XI—1914 году: Сакавіковая 1915 г. канфэрэнцыя РСДРП, што адбылася ў красавіку 1915 г. у Бэрне, Міжнародная канфэрэнцыя жанчын работніц і Інтэрнацыянальная юнацкая канфэрэнцыя; Цімервальт (верасень 1915 году) і Кінталь (красавік 1916 г.) — такія рознае ступені важнасьці, асноўныя *тычкі на шляху* перадгісторыі Камінтэрну.

4 сакавіка 1919 г. калісцываўся і ўстаноўчы кангрэс Камуністычнага Інтэрнацыяналу. Гэтая вялічэзнае важнасьць паўзея адбылася ў адной з заляў Крэмлю, дзе сабралася чалавек сорак дэлегатаў, большаю часткаю расійскіх, альбо былых палітычных эмігрантаў з Расіі. Даўно ўжо ўсе сапраўдныя рэвалюцыянэры ўсіх краёў з ісцярплівасьцю чакалі нараджэньня новага Інтэрнацыяналу. І тым часам, ніводнага афіцыйнага прадстаўніка ад пралетарыяту лацінскіх, англасаксонскіх краёў Заходняй Эўропы і Амэрыкі ня было на гэтым зьездзе, які сустрэла пагарджаючым роўнаем сусьветная буржуазія і яе лісьлівая лёка, рэнэгаты Другога Інтэрнацыяналу.

Расія, разадраная на кавзкі, аслабішая, абяскроўленая трыма гадамі імперыялістычнае боіні і двума гадамі грамадзянскае вайны, задыхалася ў жалезных абцугах контр-рэвалюцыйных армій, здавалася, была пры апошнім часе канцу. І вось, гэтая паміраючая расійская рэвалюцыя асьмелываецца заклікаць іншыя народы да сацыяльнае рэвалюцыі. Якая недарэчнасьць! Якое вар'яцтва!

У Лендане, у Парыжы, у Нью-Ёрку буржуазныя і так званыя „сацыялістычныя“ газэты рагаталі да сьлёз, апавядаючы пра дзіцячую выхадку „нікчэмнага гуртку экстрэмістаў“, што пазьбіраліся ў Маскве. Яны заяўлялі, што гэта проста новы блэф, надуманы Леніным, апошні манэўр бальшавікоў перад пагібельлю¹⁾.

Але ня толькі сярот ворагаў панэваў гады скэптыцызм у дачыленьні перспэктыўнаму стварэньню міжнароднае пралетарскае арганізацыі. У шэрагах самога рэвалюцыйнага авангарду былі элемэнтны (і зусім не малыя лікі), якія лічылі перадчасным стварэньне у сакавіку 1919 г. Камуністычнага Інтэрнацыяналу, матывуючы гэта слабасьцю сусьветнага камуністычнага руху, навунасьцю яшчэ ў шырокіх рабочых масах рэфарміцкіх ілюзіяў і неразумеьнем з боку гэтых мас неабходнасьці стварэньня III Інтэрнацыяналу. Менавіта такія погляды разьвіваў на I кангрэсе дэлегат мацнейшае Зах. Эўрапейскае камуністычнае арганізацыі—нямецкі—М. Альбэрт, выконваючы наказ, што далі яму правадыры нямецкіх камуністаў—Р. Люксембург і Л. Тышко. Факты надворнага парадку былі як быццам за гэты пункт погляду. Да I кангрэсу, толькі ў адной краіне у пралетарскай Расіі у Камінтэрна была рабочая партыя ў сапраўдным сэнсе гэтага слова.

У другіх краінах па сутнасьці справы былі ўсяго толькі маламоцныя, у сваёй большасьці нават арганізацыйна слаба аформленыя, „грамады прапаганды камунізму“, якія рабілі толькі першыя крокі па шляху аўладаньня масамі. А ўсё-ткі вельмі памыліліся тыя таварышы,

¹⁾ Камуністычны Інтэрнацыянал № 11-VI—1920 г. Арт. Ж. Садуля „III Інтэрнацыянал“.

якія на I кангрэсе перасьцерагалі ад небяспекі перадчаснага стварэння Камінтэрну: яны яўна *недаацэньвалі тэмпу* нарастання рэвалюцыйнага руху і звязанае з гэтым няўхільнасьці бурнага росту пралетарскага Інтэрнацыяналу, які нараджаўся.

Як-бы яно ня было, але цяпер, калі гэты апошні падводзіць падрахункі свайму першаму дзесяцігодзьцю, вельмі мэтазодна і неабходна з пункту гледжаньня дапасаваньня прэвільнага гістарычнага крытэрыю ўспамянуць *выходны пункт* разьвіцьця Камінтэрну, улічыць тое, з *якімі сіламі* распачаў ён выконваць сваю сусьветна-гістарычную місію. І тады станеца нясумненным першы падрахунак пройдзенага дзесяцігодкавага шляху: ад невялічкіх прапагандыцкіх груп да сусьветнае камуністычнае партыі, якая раскінула па усёй зямной кулі свае філіялы, аб'яднаўшая ў сваіх 43 сэкцыях загартаваную армію перадавых байцоў, што складаюць кадры, каторыя дзесяткамі тысяч ітак звязваюць Камінтэрн з гушчю рабочае клясы, і якія сваёй упартай штодзённай работай падрыхтоўваюць мабілізацыю *большасьці* пралетарыяту вакол лёзунгаў Камінтэрна.

II

Вышэй мы падкрэсьлілі неабходнасьць захаваньня гістарычнае перспектывы, неабходнасьць стасаваньня правільнага маштабу ацэнкі падрахункаў барацьбы і работы II Інтэрнацыяналу. У звязку з гэтым грэба з усёй рашучасьцю падкрэсьціць недапушчальнасьць разгляду падрахункаў дзесяцігодзьдзя з пункту погляду тых ілюзорных суб'ектыўных чаканьняў тэмпа ходу падзей, якія ўзьніклі ў гады вялічэзнага ўзьлёту сусьветнае рэвалюцыйнае хвалі. Ад гэтых ілюзій Камінтэрн цалкам даўно вызваляўся. Аднак, у яго шэрагах сустракаліся, а часам сустракаюцца і да гэтага часу, такія гора „рэвалюцыянэры“, якія не працягваюць сутнасьцю і характарам перажываемай эпохі, маюць нахил плаклява скардзіцца на тое, што гісторыя „падманіла“ іх веру ў хуткі развал II Інтэрнацыяналу, іх чаканьні пераможнага трыумфальнага паходу з краю ў край пралетарскае рэвалюцыі, іх перакананасьць у тым, што будаўніцтва сацыялізму ў першай краіне рабочае дыктатуры пойдзе простым шляхам, а не цяжкімі вакольнымі шляхамі НЭП'у.

Яна, што ад „скаргаў“ такога роду да рэвізіі усёй прынцыповай пазыцыі Камінтэрну толькі адзін крок. І сапрады, на гэтай глебе ў некаторых нягойкіх, не здалеўшых вызваліцца ад старага ідэалягічна-сацыял-дэмакратычнага барахла, члену Камінтэрну зьяўляліся сумненьні ў правільнасьці ленинскае ацэнкі эпохі, як „эпохі распаду і краху усёй сусьветнай капіталістычнай сыстэмы“, сумненьні з бязумоўнай няўхільнасьцю даводзіўшы сумнісных у балота II Інтэрнацыяналу. На гэтых сумненьнях варта спыніцца. Бо няма для Камінтэрну прынцыпова і практычна больш важнага пытаньня, чымся пытаньне аб правільнасьці яго асноўнае стратэгічнае ўстаноўкі, што выходзіць з ацэнкі сучаснае эпохі, як эпохі сусьветнае пралетарскае рэвалюцыі.

Ці давялося Камінтэрну ў ходзе гістарычнага разьвіцьця зрабіць якія-небудзь карэктывы ў некаторыя яго першапачатковыя ацэнкі, пляны і меркаваньні? Так, давялося. Вазьмеце старыя, 1919-1920 г. г. нумары „Камуністычнага Інтэрнацыяналу“, перагарнеце іх, праглядзеце змест артыкулаў і вы убачыце, што адна з характэрных іх асаблівасьцяў зьяўляецца *нераўнаважнасьцю тэмпу* разьортваных падзей.

Вось, напрыклад, колькі цытат з кіруючых артыкулаў таго часу: „На студзень 1920 году II Інтэрнацыянал падрыхтаваў свой урачысты

кангрэс у Жэневе.. Небаракі! Ім, як відаць, і няўцям, што надыходзяць іх апошнія дні. Яны ня бачаць, што іхнаму II Інтэрнацыяналу, на праўдзе кажучы, ня доўга засталася жыць*.

Так, сухотныя хворыя іншы раз напярэдадні свая сьмерці нечакана ўстае з ложка і пачынае будаваць самыя прыветныя пляны на будучае. А ў гэты час сьмерць з касою стаць ужо у яго за плячыма...

5 сьнежня 1919 г. на Зьездзе незалежных сацыял-дэмакратаў у Нямеччыне у Лейпцыгу 227 галасамі супроць 54 пастаноўлена выйсці з II Інтэрнацыяналу і звязаць зношны з III Камуністычным Інтэрнацыяналам.

Гэта факт вялізнае гістарычнае важкасьці. Гэта—апошні ўдар прагніўшаму і гінучаму на вачох II Інтэрнацыяналу. Ад гэтага ўдару II Інтэрнацыянал не паправіцца.

Гэта—канец II Інтэрнацыяналу ¹⁾.

„Пажар грамадзянскае вайны шугае па ўсёй Эўропе... Рух ідзе так шчыбка, што можна з перакананасьцю сказаць: праз год мы пачнем ужо забывацца, што у Эўропе была барацьба за камунізм, бо праз год уся Эўропа будзе Камуністычнай. I барацьба за камунізм пераносіцца ўжо у Амэрыку, а, мабыць, і у Азію і ў іншыя часткі сьвету... Пралетарская рэвалюцыя будзе пераможна ісьці з краю ў край. Сямімільнымі крокамі яна будзе іншы раз пераступаць адразу нават не праз адну, а праз дзьве і большы лік межаў“ ²⁾.

Ужо ў 1921 г. на III кангрэсе Камінтэрну Ленін падкрэсьліў памылкі нашых першапачатковых меркаваньняў аб тэмпу падзей (гл. том XVIII, ч. I, стар. 297). Асабліва рэзка гэтае пытаньне было пастаўлена нашым Пленумам ВККІ (сакіўскі крадавік 1925 г.), дзе тав. Зінюеў у сваім вядомым дакладзе, прысьвечаным праблемам балышавізацы кампартый, казаў пра тое што „ад марксызму, асабліва ад Ленінізму, які зьяўляецца марксызмам нашых дзён, мы атрымалі тэорыю сусьветнае рэвалюцыі... Але ёсьць дзьве праблемы, вырашэньне якіх не заключана ў самой тэорыі, таму што вырашэньне гэтых праблем на самой сутнасьці справы маючыма толькі на аснове гістарычнага вопыту Гэта, папершае, пытаньне аб *тэмпу* пралетарскае рэвалюцыі, аб *шыбкасці* яе разьвіцьця наогул—аб яе тэрмінах.

Гэта, па-першае, пытаньне аб маршруце, аб палітычнай гэаграфіі яе Што датыкаецца тэмпу, тэрміну разьвіцьця пралетарскае рэвалюцыі, дык вочна ня толькі Камінтэрну, але і першага Інтэрнацыяналу і усяе работы такіх людзей, як Маркс і Ленін, накізвае нам, як цяжка было абыйсьціся у гэтай галіне без памылак На падставе ужо мамага у нас саміх вопыту мы пераканаліся, з якой асьцярогаю трэба адносіцца да пытаньня аб тэрмінах сусьветнае рэвалюцыі, як часта і лёгка, з прычыны зразумелае нецярплівасьці рэвалюцыянера, можна памыліцца, азначаючы вельмі пасьпяхова тэрміны падзей. Не дарма ж менавіта ў гэтай галіне памыляўся ня толькі Ленін, але і Маркс ³⁾. „Мы павінны проста глядзець праўдзе ў вочы. Мы павінны прызнацца, што пытаньне аб тэрмінах рэвалюцыі падлягае далейшаму перагляду. Мы раней іншы раз лічылі час на месяцы, цяпер мы прымушаны лічыць яго на гады“ ⁴⁾.

Паўстае цяпер пытаньне: ці мяняе гэта, ці хоць-бы паслабляе ў якой-небудзь ступені правільнасьць ленинскага аналізу эпохі, як эпохі

¹⁾ „Камуніст. Інтэрнан“ № 7-8 Листадд. Сьнежань 1919 г. арт. „Інтэрнацыянал па міраючы і Інтэрнацыянал усходзячы“. Стар. стар. 1009 і 1013.

²⁾ „К I“ № 1, 1919 г. Мін ст. „Пэрспэктывы пралетарскае рэвалюцыі“, стар. 11 і 44

³⁾ Пашыр. Пленум ЦККІ 1925 г. Стэнаграфічная справаздача, стар. 33

⁴⁾ Пашыр. Пленум ВККІ. Стэнагр. справаздача 1926 г. с. 79.

сусьветнае пралетарскае рэвалюцыі? На гэтае пытаньне з усеі выразнасьцю павінен даць адмоуны адказ. І якімі слоўнымі падступамі, ніякімі сацыял-дэмакратычнымі сафізмамі нельга абвяргаць таго навукова-ўстаноўленага факту, што стадыя манопалістычнага капіталізму давала супярэчнасьці паміж творчымі сіламі і буржуазнымі творчымі дачыненнямі — на першае, і клясавыя антаганізмы — на другое, да такоі ступені, што сацыяльная рэвалюцыя аб'ектыўна зьяўляецца зусім насьпелым плодам гістарычнага разьвіцьця.

Панове сацыял-дэмакраты, яшчэ ў 1917—23 г. г. маглі „практычна“ на ўласным вопыце пераканацца, што сусьветная рэвалюцыя не фантазія, ня здаць выдуманая утаністамі-большавікамі, а нельмі адчулаа рэальная канкрэтнасьць, што дала ня мала няпрыемных, часам страшных, перажываньняў меншавіцкім філістэрам усіх краў і народаў.

Але-ж за выключэньнем Расіі рабочыя паўстаньні ўсюды канчаліся крахам? Гэта правільна. Аднак, адкуль, з якіх палажэньняў навуковага сацыялізму вынікае, што сусьветная рэвалюцыя павінна перамагчы адным махам, адным ударам? Яшчэ III кангрэс у адной з сваіх рэзалюцыяў¹⁾ вельмі добра раз'ясніў нецярпівым прыяцелям Камінтэрну што „толькі дробна-буржуазнае бязгэтузьдзе можа бачыць крушэньне праграмы Камуністычнага Інтэрнацыяналу у тым факце, што Эўрапейскі пралетарыят ня скінуў буржуаію у працы у вайну, ці зарызжа пасьля сканчэньня вайны. Ку, с Камуністычнага Інтэрнацыяналу на пралетарскую рэвалюцыю зусім ня значыць дагматычнага дапастаньня рэвалюцыі да пэўных календарных датаў ці абавязковасьці мэханічна зрабіць рэвалюцыю ў пэўны тэрмін“.

У бягучы пэрыяд гістарычнага разьвіцьця, які характарызуецца адносным (эканамічным і сацыяльна-палітычным) ўзмацненьнем капіталізму, вышце жоўтых лыцэраў з II Інтэрнацыяналу і рэвэгатаў камунізму аб краху стаўкі Камінтэрну на сусьветную рэвалюцыю дасягнулі асаблівае сьці і распаўсюдзеньня. Гэтае вышце лішні раз сьведчыць пра поўны адыход сацыял-дэмакратыі ад марксызму, аб арганічнай няздольнасьці не праікнуць за палворную відочнасьць зьявішчаў („поспехі і дасягненьні“ буржуазнага грамадзтва), каб разглядаць за гэтай падманнай, надзорнай відочнасьці сутнасьць зьявішчаў, якая заключаецца ў няўхільным насьпяваньні вялічэзнае сілы антаганізмаў і умоў надыходзячага аграмаднага абвастрэньня клясавых барацьбы. Памяненай поўнай тэарэтычнай нядужасьці II Інтэрнацыяналу V і VI Кангрэсы Камінтэрну супроцьпаставілі ўсебаковы, цывірызаваны навуковы аналіз ходу разьвіцьця пасьляваеннага капіталізму з тым, які сьцьвярджае ўсім гістарычным вопытам мінулых гадоў, вывадам, што „стабілізацыя капіталізму ня можа ня быць частковай, часовай і тнілой“, якая падрыхтоўвае усе прадпасьылкі для новага магутнага ўздыму рэвалюцыйнае хвалі.

Абдумваючы пройдзены дзесяцігадовы шлях, Камінтэрн ня мае ніякіх падстаў мяняць у чым-небудзь сваю агульна-прынцыповую ўстаноўку, сваю ацэнку сучаснае эпохі. Яна цалкам захоўвае ўсе свае тэарэтычнае і практычнае значэньне.

З другога боку, гэта, канечне, ні ў найменшай ступені не супярэчыць таму, што гісторыя дала карэктыву нашаму першапачатковаму меркаваньню пра тэмп і пра канкрэтны ход сусьветнае рэвалюцыі: „Рух пайшоў ня так прасталінейна, як мы чакалі“, ход гісторыі здаўся больш марудным, складаным, пакручастым і гэта зьяўляецца адным з важнейшых вурокаў мінулых дзесяці гадоў.

¹⁾ „Аб сусьветным становішчы і задачах Камінтэрну“

Психологічна зусім зразумелыя і легка аб'яснімыя тыя настроі рэвалюцыйнае нецярплівасці, якія ўзрушалі кіруючыя кадры Камінтэрну ў абстаноўцы разбушаванага рэвалюцыйнага мора першых пасляваенных гадоў. З тэй пары праблема пралетарскае рэвалюцыі з навялікшай канкрэтнасцю жыцця гістарычнага вопыту выявілася, як праблема вялічэзнае цяжкасці, якая патрабуе ад пралетарыяту для свайго вырашэння магутнага напруджання сіл. Вораг здаўся мацнейшым, як мы думалі, праяв ў большую здольнасць да прыстасавання і супраціўлення, як гэта можна было думаць. Не ўважаючы на гістарычную засуджанасць, кляса буржуазіі, падатнатыя інстынктам самазахавання, здалела канцэнтравань для адпору пралетарыяту ўсё свае, назапашаныя дзесяцігодзьдзямі, матар'яльныя і ідэалогічныя рэсурсы, здолеў праявіць найвялікшую настойлівасць, клясавую мудрасць, спрытнасць, умельнасць манэўравання. З другога боку, і II Інтэрнацыянал гэта „адкінутая сіла буржуазіі“, паказаў сваю здольнасць шалена супраціўляцца працэсу рэвалюцыянізацыі мас, здольнасць чэпка ўтрымліваць тыя камандныя вышыні, якія ён захапіў яшчэ ў перадваенныя годы свае гегемоніі ў пралетарскім руху.

Тым большую ролю ў такіх умовах набывае работа Камінтэрну па падрыхтоўцы да рэвалюцыі найшырэйшых мас міжнароднае рабочае клясы!

III

Было-б зусім мала, каб абмежавацца толькі простаю канстатацыяй тэй акалічнасці, што Заходня-Еўрапейскай буржуазіі удалося супроцьпастаяцца першай хвалі сусветнае рэвалюцыі. Неабходна паставіць пытаньне аб *прычынах* гэтага зьявішча на тое, каб адказаць на яго пад кутом гледжання вучогу гістарычнага вопыту мінулага дзесяцігодзьдзя.

Стадыя мананалістычнага капіталізму, як было ўжо намі адзначана, стварыла асноўныя прадпасылкі для сацыяльнае пралетарскае рэвалюцыі. Далей, імперыялістычная вайна 1914—1918 г. г. прывяла да стварэння рэвалюцыйнае сытуацыі, без якое, як казаў Ленін, рэвалюцыя па агульнаму правілу немагчыма.

„Якавы, кажучы наогул, прыметы рэвалюцыйнае сытуацыі?“ Пытаўся ў І. ¹⁾ адказваў: „Мы напэўна не памылімся, калі пакажам тры наступныя галоўныя прыметы: 1)... крызыс палітыкі пануючае клясы... 2) абвастрэнне больш чымся звычайнае поўнае нястачы і бедавання прыгнечаных кляс. 3) Значнае падвышэнне дзякуючы паказаным прычынам актыўнасці мас... „Бяссумнення, што у шэрагу краін у 1918—1923 г. г. сусветная вайна і яе вынікі зрабілі паказаную толькі што „згрупаванасць аб'ектыўных зьмен, якія з'яўляюцца рэвалюцыйнай сытуацыяй“. Цяпер падамо яшчэ адну цытату з Леніна, якая дае разумець пастаўленае нам пытаньне: „Ня з усякае рэвалюцыйнае сытуацыі вынікне рэвалюцыя, а толькі з такое сытуацыі, калі да пералічаных вышэй аб'ектыўных зьмен далучаецца суб'ектыўная далучаецца здольнасць рэвалюцыйнае клясы на рэвалюцыйныя масавыя дзеі, гэкія моцныя, каб зламаць (ці надламаць) стары урад, які ніколі, нават і ў эпоху крызісаў, не „ўпадзе“, калі яго ня „скінуць“.

А ці стаўся пралетарыят у 1918—23 г. г. здольным „на рэвалюцыйныя масавыя дзеі“? Так. Але ці былі гэтыя „масавыя дзеі“ дастатна моцнымі і арганізаванымі, каб „зламаць“, „скінуць“ капіталізм? Не (за выключэннем Расіі).

¹⁾ Ленін, т. XIII, стар. 139—140.

У чым заключаліся прычыны такое заслабое для пераможнае рэвалюцыйнае падрыхтаванасці яе „суб'ектыўнага фактару“? У дачыненні сіл паміж контр-рэвалюцыйнай сацыял-дэмакратыяй і арганізаваным рэвалюцыйным авангардам. З аднаго боку, былі старыя, моцныя, найлепш арганізаваныя, меўшыя „выспрабаваны“ кадр функцыянераў, шматгадовымі сувязямі ў рабочай клясе, разгалінаваным добра агітацыйна-прапагандысцкім апаратам, багатай прэсай і г. д., рэфармісцкія партыя і профсаюзы, а з другога боку — толькі што ўзнікшыя, ці якія яшчэ толькі знаходзіліся ў працэсе свайго ўзнікнення маладыя камуністычныя партыі, рабіўшыя яшчэ да таго часам нійвялікія памылкі.

У вогуле ў 1918—19 г. г. у Нямеччыне, калі фактычным гаспадаром краіны зрабіўся пралетарыят, сацыял-дэмакратыя, умела выкарыстаўшы сваю сабраўшую дзесяцігодзьдзямі моц, унесла хістанні і нерашучасць у адну частку рабочае клясы, сілаю зброі белавардзейскіх атрадаў Носке задушыла другую частку, каб урэшце самахвотна перадаць уладу ў рукі буржуазіі.

У гэтыя ж гады, у Італіі ў момант крайняга развалу буржуазнага дзяржаўнага апарату, найлепшы, бурны рэвалюцыйны рух мас, які дасягнуў да 1920 году свайго апошняга, быў сарваны палітычнай бесхарактарнасцю адных („левых“) сацыялістычных правадыроў і простаю здрадай другіх.

Толькі імгненным мэтэорам бліснула і хутка згасла Савецкая Вэнгрыя, у значнай меры дзякуючы слабасці і памылкам маладой Вэнгерскай Кампартыі, якая ня здолела перамагчы здраду сацыял-дэмакратаў.

У Англіі моцны стачачны рух, адчыніўшы для ангельскага пралетарыяту шырокія перспектывы рэвалюцыйнае барацьбы, разбіўся аб кансерватызм, трусьлівасць і здраду кіраўнікоў трэд уніонаў.

У тэй, ці іншай ступені, з тымі ці іншымі варыяцыямі, сказанае можна пашырыць на ўсе Заходня-Еўрапейскія краіны, дзе ў 1918—21 г. г. разгарэлася полымя рэвалюцыі. Усе гэта гаворыць пра тую трагедыю, якую перажыў рабочы рух першых пасляваенных гадоў, калі, паводле слоў рэзалюцыі III кангрэсу К. І., „пралетарыятам розных краёў было прапушчана столькі энэргіі, гатоўнасці да барацьбы, самаахвяры, што іх злішкам ханіла б на пераможную рэвалюцыю, каб на чале рабочае клясы стаяла моцная, цэнтралізаваная і гатовая да дзейнасці міжнародная камуністычная партыя, але дзякуючы прычынам гістарычнага мінулага на чале еўрапейскага пралетарыяту ў часе вайны і зараз-жа пасля яе стала арганізацыя Другога Інтэрнацыяналу“...¹⁾

Некалькі іначай праходзілі надзеі пры новай рэвалюцыйнай хвалі 1923 г. Паражэнне гэтага году (у Нямеччыне, Баўгарыі і Польшчы) таксама аб'ясняецца заслабою падрыхтаванасцю „суб'ектыўнага фактару“ з тэй, аднак, напраўкай, што да гэтага часу, ня так як 1918—1919 г. г., ужо існавалі масавыя камуністычныя партыі, а з другога боку (як гэта было ў Нямеччыне), міжнародная і унутраная абстаноўка, якая тады склалася, нанесла моцны ўдар сацыял-дэмакратыі, „якая паслабела падчас рэвалюцыйнага крызісу, нават часткова дэзарганізавалася. І ўсё гэта на долю пралетарыяту выпалі зноў цяжкія паражэнні“.

Дакладны аналіз з урокаў 1923 г., зроблены Камінтэрнам, канчаткова паказаў, што Немецкае, Баўгарскае і Польскае паражэнне рабо-

¹⁾ Тэзісы III кангрэсу аб сусветным становішчы і задачах Камуністычнага Інтэрнацыяналу.

чае класы з'явілася ў значнай меры вынікам буйнейшых апартуністычных памылак, зробленых адпаведнымі кампартыямі. 1923 год ускрыў усе няумелства, усю непэдрыхтаванасць іх да кіравання рэвалюцыйнымі бойкамі.

Даведзеныя вышэй факты набываюць асабліва паказальнае значэнне пры ўлічванні тэй акалічнасці, што ніколі яшчэ ў гісторыі рэвалюцыйных партый асобных краёў ня мелі такога дасканалата кіруючага міжнароднага штабу, які мела кампартыя у Камуністычным Інтэрнацыянале, на чале якога стаялі выпрабаваныя расійскія большавікі. І тут з усёй яскравасцю трэба зразумець, што рэвалюцыйныя партыі не з'яўляюцца на „свёт божы“ адразу падрыхтаванымі да вырашэння вялікіх задач. Успамынем партыю рэііскіх большавікоў, яны ў 1917 годзе паказалі класны прыклад таго, як трэба весці рэвалюцыю да перамогі.

У звязку з гэтым Ленін заўсёды моцна падкрэсліваў¹⁾, што калі большавізм паказаў прыклад „вытрыманысці, дысцыпліны, цвёрдасці, адзінства волі“ і правільнасць палітычнае лініі, дык толькі таму, што дзякуючы „шэрагу гістарычных асаблівасцяў Расіі“ яму ўдалося за доўгія гады свайго развіцця выпрацаваць у сябе усе патрэбныя якасці. Гэтыя апошнія „ня могуць з'явіцца адразу. Яны вырацоўваюцца толькі доўгімі працамі, цяжкімі гонымі“, з дапамогай правільнай рэвалюцыйнай тэорыі, якая сама працуе „плоць і кроў“ авангарду і „канчаткова складаецца толькі ў шчыльнай сувязі з практыкай сапраўды рэвалюцыйнага руху“.

На няшчасце для пралетарыяту, гісторыя „адвяла“ падчас першых рэвалюцыйных боек, Заходня-Еўрапейскім кампартыям запалта *кароткі тэрмін*, каб яны здолелі выпрацаваць у сабе „патрэбнае і неабходнае“ для цвёрдага і ўмелага кіраўніцтва пралетарыятам. З другога боку, гісторыя „паклапацлася“ стварыць у З. Еўропе, ня так як у Расіі, такія „асаблівасці развіцця, якія ў максымальнай ступені перашиджаюць напружанай рабоце Камінтэрну, каб зрабіць яго сэкцыя сапраўды большавіцкай партыяй. Мы ня маем магчымасці даць характарыстыку усім гэтым „асаблівасцям“. Зазначым толькі на адну істотную акалічнасць. *Le mort saisit le vif* (памёршае хапае жывога)“.

„Традыцыі мінулых пакаленняў як немарасць стаяць над мозгам жывых“. Гэтыя Марксаўскія думкі цяпер якраз дарэчы ўспамынуць. Перафразоўваючы Ленінскія словы, можна сказаць, што Камінтэрн пачаў будаваць сусветную камуністычную партыю не з фантастычнага і ня з спецыяльна-створанага чалавечага матар'ялу, а з таго, які яму быў пакінуты „у спадчыну“ усім папярэднім ходам рабочага руху.

Паглядзеце на склад тых, у большасці сваёй заслаба аформленых плыняў, груп і партый, якія склалі ў 1919-20 г. г. першапачатковую армію Камінтэрна і вы убачыце тут вельмі стракатую арыгінальную мазаіку. Мы не памыліся, калі пералічым наступныя пяць важэйшых складных элементаў гэтае „мазаікі“. 1) Тэарэтычна і практычна добры падрыхтаваны да рэвалюцыйнае барацьбы кадры расійскіх большавікоў. 2) Старыя сацыял-дэмакраты, што ўваходзілі ў „левае крыло“ даваеннага II Інтэрнацыяналу, якія, будучы шчыра адданымі рэвалюцыянерамі, у той жа час у сваёй большасці ня здолелі яшчэ рашуча адкінуць ад сябе традыцыі сацыял-дэмакратызму у асярэдзішчы якога яны набылі сабе марксыцкае „загараванне“. 3) Новае пакаленне пралетарыяў, якое вырасла ў часе і пасля сусветнае вайны, пакаленне поўнае найлепшых рэвалюцыйных магчымасцяў, але адначасна

¹⁾ Ленін, гл. т. XVII, стар. 117—120.

не прайшоўшае доўгае навукі клясавое арганізацыі; пакаленьне рэвалюцыйна-нецяярплівае, часам нахільнае да анарха-сындэкалісцкіх настрояў, без патрэбнае вытрымлівасці, без разумення ролі арганізацыі, дысцыплінаванасці. 4) Часовыя спадарожнікі з сацыялістычнага і анарха-сындэкалісцкага лягера, імпрэсіялісты на характару пад вепасрэдня моцным уплывам рэвалюцыйнае сытуацыі тых, што увайшлі ў шэрагі Камінтэрну. 5) Цантрысцкія і адкрыта апартуністычныя элементы з II Інтэрнацыяналу, што пералязлі ў Камінтэрн за спецыяльнай мэтай „перабыць“ пад яго папулярным сьцягам рэвалюцыйную буру, з тым, каб, калі стаенца больш для іх спрыяючая абстаноўка, захаваўшы за сабою масы, чыварнуць у „родныя Палестыны“ II Інтэрнацыяналу.

У рамках нашага выкладу сказанага цалкам хапае, каб зрабіць наступныя вынікі: 1) За выключэннем партыі расійскіх большавікоў, рэшта сэкцыі Камінтэрну ў сваёй большасці складаліся з элементаў, якія ў тэй ці іншай ступені толькі *набліжаліся* да большавізму. 2) Такім чынам, Камінтэрн трэба было вырашаць вельмі цяжкую задачу па большавіцкаму перавыхаваньню сваіх сэкцыяў. 3) У працэсе гэтае „педагагічнае“ работы ўнутры сэкцыяў зусім няўхільна было праяўленьне розных хістанняў, нерашучасці, ухілаў ад большавіцкае лініі. 4) Наяўнасць у Камінтэрне часовых спадарожнікаў (г.л. вышэй групы 1 і 5) робіць няўхільным іх „ідэяваньне“, выключэнні, а з другога боку, у пэўныя перыяды барацьбы, і іх простыя „на ўласнай ініцыятыве“ уцёкі ў другі лягер, на другі бок барыкад.

Як вядома, фактычная гісторыя унутранага жыцця Камінтэрну за мінулае дзесяцігоддзе, якраз і характарызаваўся паказанымі вышэй рысамі.

IV

Сацыял-дэмакраты, а іншага разу і палітычныя абываталі ў нашых уласных шэрагах часта нічога ня маюць супроць таго, каб эларадна пахіхікаць над бурным унутраным жыццём Камінтэрну: учора правы ўхл, сёння левы, учора адсячэальне, сёння адкоў „нейкі хаос“ вечнае бушаваньне, каб трохі, дык нясуцінная лютая барацьба. А тут яшчэ прыклад Другога Інтэрнацыяналу, дзе так вельмі, без „бойкі“ адзін з адным размаўляць, дзе жыццё цячэ так мірна і добрапрыстойна, адным словам, дзе пануе такая „*тишь да гладь—божья благодать*“.

Аднак, пралетарскім рэвалюцыянерам няма на гэтаў „зайэдросьці“ унутранай „ідэі“ Другога Інтэрнацыяналу па гэтай простае прычыне, што яны, па-першае, добра ведаюць сапраўдную цану гэтай „ідэі“, а, па-другое— таму, што яны добра заўважаюць тую розніцу гістарычных умоў, у якіх развіваліся і развіваліся II і III Інтэрнацыяналы.

У зьвязку з характарам унутранага жыцця Камінтэрну ў нашых шэрагах, сьць яшчэ адна, апрача адначасных вышэй, група „ныцкаў“, якія міласьліва „дазваляючы“ Камінтэрну весці барацьбу з нерашучасьцю і хістаньнямі сваіх членаў, у той самы час выказваюць нездаволеньне „бяспрыныповасьцю“ гэтае барацьбы. Справа ў тым, што „Выканаўчы Камітэт змагаецца то з правымі, то з левымі, гэта бяспрынцыповасьць; трэба вызначыць сваю лінію раз пазаў, едзі для ўсіх часоў, а не змагацца сёння супроць „правае“, а заўтра супроць „левае“¹⁾. Гэткім дакорам яшчэ па V кангрэсе далі вышнчаючы адпор Вось, што паміж іншага гаварылася ў палітычнай справазд. чы В. К. К. І.

¹⁾ Гл. V кангрэс К. І., стэногр. справазд., стар. 48

„Мы ідзем старым шляхам... па якому Ленін вучыў нас ісьці і які аніякім чынам не зьяўляецца „бяспрынцыповым“ Нельга глядзець та рэчы з мяшчанскага пункту гледжаньня, калі ты сёньня супроць прых, а заўтра супроць так званых „ультра левых“, дык сталася, што ты бяспрынцыповы.

Уявеце сабе, што вы кіруеце вайсковым судном і вы павінны прывесці яго да пэўнае мэты. Перад вамі зона мінных заграджэньняў. У гэтых пляну гэтых заграджэньняў, міны ляжаць то справа, то зьлева. Праз іх вы павінны прывесці вашае судна. І вось капітана, які ставіць сабе гэтую задачу, вы называеце „бяспрынцыповым“, таму што ён не варочвае руль то направа, то налева“¹⁾.

Тымчасам менавіта гэтак правіў „большавіцкім караблём“ яго капітан, імя якога—Ленін.

У сваёй працы „Дзіцячая хвароба „лявізны“ ў камунізьме“, дзе Ленін імкнуўся перадаць „расійскі вопыт“ Заходня Эўрапейскім таварышам, У. І. пытаўся: „У барацьбе з якімі ворагамі ўнутры рабочага руху вырас, узмацнеў і загартаваўся большавізм?“ і адказвае: „Напершае, і галоўным чынам, у барацьбе супроць апартунізму, які быў, натуральна, галоўным ворагам большавізму ўнутры рабочага руху. Гэты вораг і застаецца галоўным у міжнародным маштабе. Гэтаму зорны большавізм аддаваў і аддае больш за ўсё увагі“²⁾. Але ня толькі ў барацьбе супроць прых, не, апроч гэта, „Большавізм вырас, склаўся і загартаваўся ў шматліковай барацьбе і супроць левых і

супроць дробна-буржуазнай рэвалюцыянэсці, якая падобна да анархізму і ў ці штось ад яго пазычанае, якая адступае ўва ўсім істотным ад умоў і запатрабаваньняў вытрыманае пралетарскае клясавыя барацьбы“³⁾. У другім мейсцы цитуюцца імя Ленінскае працы проста фармулюецца як задача Камітэру, так часта ужываны намі лозунг барацьбы „на два фронты“: „Гісторыя рабочага руху паказвае цяпер, што ва ўсіх краях падыходзіць яму (і яно ўжо — пачатак) перадаць барацьбу, што нараджэньня, мацее, ідзе да перамогі, камунізму перш за ўсё і, галоўным чынам, са сваім (для кожнае краіны) „меншавізмам“... і па другое—у відзе, так сказаць, дадатку з „левым“ камунізмам“⁴⁾.

Які ж ухіл больш небясьпечны? Супроць якога напісана „унутраны вораг“ павінен быць у асноўным накіраваны аголь большавіцкае крытыкі? На гэтыя пытаньні дыялектык Ленін зусім не дае адказу як агульна-выратоўваючага рэцэпту, годнага на ўсе часы, народы і сытуацыі. У момант пісаньня Леніным „Дзіцячае хваробы...“ „памылка левата доктрынерства ў камунізьме зьяўлялася ў тысячу разоў менш небясьпечнай і менш значнай, як памылка правата доктрынерства“⁵⁾. Але зусім ня у вышuku гэта, што левы ухіл параўнаўча з правым наотул заслугоўвае менш пільнае увагі, як менш небясьпечны. Не! „Гэта гоькі таму так, што левы камунізм плыць зусім маладая, што толькі-толькі нараджаецца“⁶⁾.

І, як агульнае рэзюмэ, У. І. піша: „Уся справа цяпер у тым, каб камуністы кожнае краіны добра-сьвядома прынялі пад увагу, як асноўныя прынцыповыя задачы барацьбы з апартунізмам і „левым“ доктрынерствам, так і канкрэтыя асаблівасьці, якія гэтая барацьба прымае

¹⁾ Гл. V кангрэс К. І., стэнограф. справазд., стар. 48

²⁾ Ленін т. XVII, стар. 124—125

³⁾ Тамсама.

⁴⁾ Тамсама.

⁵⁾ Тамсама, стар. 188.

⁶⁾ Тамсама, стар. 188.

і няўхільна павінна прымаць у кожнай асобнай краіне, адпаведна арыгінальным яе рысам...¹⁾

Нам здаецца, што ў пададзеных цытатах маюцца асноўныя рысы ленинскае стратэгіі і тактыкі барацьбы з ухіламі. Бальшавізм змагаўся і змагаецца з кожным скажэннем правільнай лініі, аднакава, адкуль-бы гэтае скажэнне ня ішло: „злева“, ці „справа“. У кожны такі момант, у кожнай пэўнай краіне, а часам у „маштабе ня толькі Інтэрнацыянальным, але і сусьветным“, у залежнасьці ад канкрэтных асаблівасьцяў сытуацыі, ад адноснае сілы ўхілаў, бальшавізм павінен здолець сканцэнтраваць свой удар па тым ухіле, які ў складзенай абстаноўцы ёсьць галоўнай небясьпекай для камуністычнага руху. Гэта, канечне, не выключае, абмяркоўвае выдзяленьне барацьбы і супроць ухілу другога тыпу. Сёньня гэты апошні, будучы менш сур'езным заўтра, пры зьмененай абстаноўцы, можа вырасьці ў нялізную сілу. Трэба-ж мець на ўвазе, што калі ультра-левы ўхіл „нярэдка зьяўляўся свайго роду пакараньнем за апартуністычныя грахі рабочага руху“, дык з другога боку і правізна часам ёсьць рэакцыяй супраць ухілу ў левых захапленьняў. Так „абодвы калецтвы, як казаў Ленін, узаемна папаўнялі адно аднаго“. Усё гэта ня раз мела месца ў гісторыі нашых братэрскіх замежных кампартый.

А цяпер каротка спынімся на фактычным ходзе дзесяцігадовай барацьбы Камінтэрну з рознага роду хістаньнямі у пэрлях яго сэкцыі.

(Канец будзе)

¹⁾ Ленін, т. XVII, стар. 178

М. МАТЭЛЕВІЧ

Другі пленум ЦК КПЗБ

Другі пленум ЦК КПЗБ, які адбыўся ў студзені месяцы, мае вялікае значэнне для партыі і шырокіх рабоча-сялянскіх мас, якія кіруюцца ёю.

Ён адзначае, што палітычная лінія, вызначаная першым зездам КПЗБ, правільная і што яна лягла ў аснову працы партыі і яе кіруючых органаў.

Пленум адбываецца ў надзвычайна складаных абставінах. Наглыбляюцца сулярэннасці часовае, імплое стабілізацыі капіталізму ва ўсім свеце, а ў асаблівасці ў Польшчы. Абвастраецца класавая барацьба і расце рэвалюцыйная хваля. Мы на парэдні новых імперыялістычных войнаў, а небяспечна ўзброенага нападу на СССР актуальна і рэальна цяпер як ніколі да гэтага часу. Адбываецца далейшая кансалідацыя на супроцьлеглых полюсах двух асноўных цяпер у Польшчы грамадзкіх сіл—фашыстоўскага лагеру і рэвалюцыйнага.

Гаспадарчае становішча Польшчы.

Эканамічны крызіс, які нарастае ў капіталістычным свеце, дае сябе вострай адчуваць у Польшчы, якая з'яўляецца больш слабым звяном у сусветнай капіталістычнай сістэме. Не ўважаючы на некаторы рост назовае прадукцыі, далейшае развіццё польскае прамысловасці сусраецца з большымі цяжкасцямі. Дэфіцыт гандлёвага балансу за апошні год дасягнуў да 100 000 000 долараў, што стварае пад пагрозай устойлівасці польскае валюты і спыняе далейшае паступленне доўгатэрміновых замежных крэдытаў, без якіх асноўныя галіны польскае прамысловасці не маюць перспектывы на развіццё. Польская прамысловасць не мае магчымасці канкураваць на ўсёнацыянальных рынках і адтуль выцясняцца. Больш таго, яна не ў стане вытрымаць канкурэнцыю чужаземных тавараў на ўласным рынку.

Рацыяналізацыя працы адбываецца галоўным чынам праз павялічэнне эксплуатацыі за лік зніжэння заробтнае платы і падаўжэння рабочага дня. Фашыстаўскае законодаўства (прымусовы арбітраж, суды працы, закон, які рыхтуецца аб забароне забастоўкі і г. д.) ператварае рабочых у нявольнікаў.

Крэдытная палітыка і непамерныя падаткі канчаткова разбураюць гаспадарку асноўных мас сялян.

Патаршаецца з дня на дзень становішча шырокіх мас, што і прыводзіць да скарачэння масавага спажывання і гэтым самым да звужвання ўнутранага рынку.

Усё гэта нямінна цягне за сабою перавытворчасць, скарачэнне вытворчасці і рост беспрацоўя, якое дзякуючы голаду зямлі і перанасяленню ў лясцы набывае вялізарныя памеры.

Калёніяльная палітыка фашызму ў Заходняй Беларусі.

Уся гаспадарчая палітыка фашыстоўскага ўраду на Заходняй Беларусі носіць калёніяльны характар. Драпежніцкі разграбляюцца ўсе натуральныя багацці і вичувана эксплуатауюцца працоўныя масы. Зах. Беларусь у гэты час зьяўляецца ў значнай ступені настаўніцкім сыравіны і рынкам збыту для працоўнагае прамысловасці цэнтральнае Польшчы. На Зах. Беларусі разгортваюцца толькі тыя галіны прамысловасці, якія працуюць на ванну. Пабудавана фабрыка самалетаў у Тырасполі і кансервы завод ў Ваўкавыску. Асноўная-ж галіна прамысловасці Зах. Беларусі—дрэвапрацоўчая, перажывае цяжкі крызіс, пры адначасовым драпежніцкім знішчэнні лясных багаццяў.

Рацыяналізацыя працы, якая праводзіцца за кошт пагашэння становішча працоўных, набывае на Заходняй Беларусі дзікуючы тэхнічнае адсталасці, характар нябачанае эксплуатацыі. Рабочыя зарабляюць у сучасны час менш, чым у 1925 годзе—у часе вялізарнага эканамічнага крызісу. Заработная плата зніжлася на 30 проц. у сярэднім. Рабочы дзень прадоўжаны да 12, а месцамі да 16 гадзін. Разам з павялічэннем норм выпрацоўкі, адмяняецца фактычна ахова працы, а праца кваліфікаваных рабочых замяняецца працаю жанчын і дзяцей. У некаторых галінах прамысловасці моладзь, на коткіхсяці занятых рабочых, грае рашаючую ролю пры чым у крапцёвай і гарбарнай вытворчасці коткіхсяць маладых рабочых даходзіць 75 проц., а на тартакох і шклянках заводах—10 проц. Заработная плата юнацтва дасягае у лепшых выпадках толькі 45 проц. заробку дарослага рабочага.

Эксплуатацыя асноўных мас сялянства з боку панноў, абшарнікаў і кулакоў усё ўзмацняецца. Парцэляцыя, комасавыя праводніцы ў карысць абшарніка і кулака, пры адначасовым абвастрэньні зямельнага голаду сярод бядняцкае і сярэдняцкае часткі вёскі. Пазямельны падаток, павялічаны на 100 проц., кладзецца цяжкасцю галоўным чынам на бяднейшае сялянства. Пануючы голад у Віленскім і Навагрудскім акругах давеў сто тысячныя масы да поўнага жабрацтва, а шмат тысяч бядняцкіх сямей аддадзены галоўнай смерці. У шмат якіх раёнах на грунце голаду гуляе тыф.

Працэс Грамады ў Віленскім апяля звыш судзе сацыяльна-партызанскім расправы фашыстоўскага латеру і сацыяльна-партызанскім рухам, Няшчадна разьбіваюцца рабочыя і сялянскія арганізацыі. Зачыняюцца адна за адною пазямельныя арганізацыі Г.П. як і вядуць барацьбу з сацыяльным і нацыянальным уціскам. Зачыняецца беларуская гімназія ў Раданковічах. Арыштоўваюцца дзесяткі вучняў Віленскае беларускае гімназіі толькі з тое, што яны супрацьстаўляюцца прывіжанню да іх фашыстоўскае ідэалогіі. Палітыка паленізацыі, якая адбываецца пры дапамозе касцёлу, царквы, школы і адміністрацыйнага апарату знаходзіць сваё шырокае ужываньне. Беларускія школы ліквідуюцца. З 400 школ засталася на Заходняй Беларусі усяго толькі з паўтара дзесяткі і тыя двухмоўныя, якія стужаць фактычна для прыкрыцця ўзмоцненае паленізацыі. Турмы Заходняй Беларусі не пакідаюць запайніцца сотнямі рабочых і сялян, якія засуджаюцца на 10-12 год катаргі. Масавыя палітычныя працэсы ня сходзяць з парадку дня фашыстоўскіх судов. Павялічваюцца расстрэлы рабочых і сялян (Ландва-рава, Косава і г. д.).

Пралетарыят пераходзіць ад абароны ў контр-наступ

Супярэчнасці, якія паглыбляюцца праводзімаю за кошт працоўных стабілізацыяй капіталізму, разам з ростам сацыялістычнае гаспадаркі і добрабыту працоўных у СССР—выклікае абвастрэньне клясавых

барацьбы, рост рэвалюцыйнага руху і уплыву Камуністычнае партыі. Уся Заходняя Беларусь была за апошні перыяд шырока ахоплена забастовачным рухам. Стачачная хваля ахапіла амаль усе галіны прамысловасьці Заходняй Беларусі. За мінулы перыяд адбыліся ўпартыя стачкі сярод тэкстыльшчыкаў у Беластоку, сярнічнікаў у Пінску, сезонных рабочых на чыгуніцы ў Вільні і Беластоку, тартачнікаў у Беластоцкім і Вільнскім акругох, пекароў у Беластоку і краўцоў ва ўсіх гарадох Заходняе Беларусі.

Характэрнай асаблівасьцю гэтых забастовак зьяўляецца іх наступальны, працяжны, масавы і палітычны характар. Асобныя стачкі працягваліся 8-12 тыдняў пры адсутнічаны штрэйкбрэхараў. Мы мелі шэраг працяжных забастовак у выніку звальнення дэлегатаў і няпрэпрыманьня прадпрыемствамі прафсаюзаў. Некаторыя забастоўкі сапраўдзіліся сутычкамі з паліцыяй. У Ландвараве ў часе актыўнага выступленьня бастуючых некалькі з іх было паранена. Забастовачная хваля ахапіла і неарганізаваных рабочых, выступленьне якіх насіла стихійнае, але ўпарты характар. Амаль усе стачкі праходзілі пад кіраўніцтвам Камуністычнае партыі.

Характэрным для рэвалюцыйнага руху на Заходняй Беларусі зьяўляецца рабоча-сялянская салідарнасьць і іх узаемная падтрымка, якая выяўляецца ў працэсе барацьбы. У шмат якіх мясцох сяляне адгукаліся на забастоўкі рабочых, выносілі рэвалюцыйны салідарнасьці і арганізавалі матэрыяльную дапамогу для бастуючых рабочых (Пінск, Беласток). На рабочых сходах і мітынгах у Вільні, Горадні, Беластоку, Слоніме і іншых гарадох прымаліся рэвалюцыйны пратэсты супроць разгрому нацыянальна-вызваленчага руху.

Забастовачны рух ахапіў усю Польшчу. Апошняя лодзінская забастоўка сьведчыць аб ішоўнасьці пралетарыату да рашучых рэвалюцыйных інтэпленняў. Рэвалюцыйнае пленуму гаворыць, што: „бойкі рабочае класу ўсе яскравей і часцей прымаюць характар стрэчных боёк, прычым рабочае класу ў шэрагу меісц пераходзіць ад абароны ў контр-наступ“.

Небясьпека вайны супроць СССР надзвычайна вялікая.

Пленум паказаў партыі і масам, якія кіруюцца ёю, на небясьпеку бачнае контр-рэвалюцыйнае вайны супроць СССР. Нарастаючы эканамічны крызіс, адсутнасьць вонкавых рынкаў, штурхаваньне фашыстоўскі урад Пільсудзкага да ваеннае экспансіі на Усход, — на Савецкі Саюз. Польскі фашыстоўскі урад не здавальняецца акупацыяй Заходняе Беларусі і Заходняе Украіны. Ён упарты імкнецца да акупацыі ЪССР і УССР у мэтах захаву новых рынкаў збыту і пашырэння свае палітыкі эксплёатацыі і ўціску.

Не уважваючы на рост супярэчнасьцяў паміж імперыялістычнымі дзяржавамі — пашырэнні — капіталідуецца кіруемы англа-францускім саюзам антысавецкі блок. Аб гэтым сьведчыць узмацненьне румына-польскага ваеннага саюзу, імкненьне уцягнуць у гэты саюз Вэнгрыю і адкрытае падтрыманьне Польшчы Латвіяй і Эстоніяй у яе анты-савецкай палітыцы. Галоўным арганізатарам ваеннае інтэрвенцыі супроць Сацыялістычнае Рэспублікі на Захадзе зьяўляецца цяпер Францыя.

Польшча, якая зьяўляецца форпостам імперыялістычнага блоку, рыхтуецца да нападу на СССР паскораным тэмпам. Проста нябачна растуць фабрыкі і заводы, якія вырабляюць ваенную амуніцыю. Абсалютна ўсе на Заходняй Беларусі і Заходняй Украіне мілітарызуецца.

будуюцца шматлікія масты — дарогі, якія маюць стратэгічнае значэнне. Шырока разгортваюцца вайсковыя арганізацыі, у якія ўсімі мерамі ўцягваецца сялянская моладзь.

Пленум паказваў партыі на неабходнасць мабілізацыі і арганізацыі шырокіх мас для рашучае і энэргічнае барацьбы з вайсковай небяспечкаю, якая пагражае Савецкаму Саюзу. Кожная акцыя, кожнае выступленне рабочых і сялян павінны быць цесна звязаны з барацьбою супроць падрыхтоўкі вайны з СССР. Партыя павінна ўзмацніць мабілізацыю працоўных Заходняе Беларусі на барацьбу супроць контррэвалюцыйнае вайны, якая набліжаецца супроць СССР, паказваючы масам на цяснейшую сувязь якая існуе паміж падрыхтоўкамі да гэтае вайны і ўзмацненнем сацыялістаў і нацыянальнага ўціску працоўных на Заходняй Беларусі. Рабочыя і сяляне Заходняе Беларусі павінны быць гатовы да барацьбы у абарону СССР, за ператварэнне імперыялістычнае вайны ў грамадзянскую, за вызваленне прыгнёчанае Заходняе Беларусі і злучэння яе з БССР.

Партыя і рабочы рух.

Пленум, аналізуючы працэс развіцця рабочага руху, адзначыў шэраг недахопаў і памылак, якія зроблены партыяй у гэтай галіне. Партыя, усе яшчэ не ўдалася арганізаваць ахапленне ўсіх радыкальна настроеных рабочых, якія змагаюцца пад нашымі лозунгамі, але не злучылі пад нашым рэвалюцыйным кіраўніцтвам. Партыя амаль адсутнічае на буйных прадпрыемствах і сярод рабочых тых галін прамысловасці, якія маюць ваеннае назначэнне. Буйным недахопам у рабоце партыі з'яўляецца, што на гэтай часе яе не ўдалося мабілізаваць і арганізаваць тартанікаў і сельска-гаспадарчых рабочых і недастаткова кранаць іх барацьбою. Нашы партыйныя арганізацыі не злучылі ў дастатковай ступені супроцьстаўляліся ў працэсе эканамічнае барацьбы рабочае класы сацыял-фашыстоўскім верхавінкам так званых класавых прафесіянаў і праяўлялі недастатковую ініцыятыву і актыўнасць у справе самастойнага кіраўніцтва эканамічнай барацьбой пралетарыату.

Раскол у ІІІС нарадзіў сярод мас ілюзіі, што ППС-Жулаўшчына супроцьстаўляецца фашызму і з ім змагаецца. У сапраўднасці Явароўшчына і Жулаўшчына ёсць непасрэднаю часткаю фашызму, але ўздзейснююць фашыстоўскую справу рознымі спосабамі. Фашызм, імкнучыся ўзмацніць сярод рабочае класы, імкнучыся пры дапамозе Явароўшчыны ўцягнуць у свае фашыстоўскія баевыя рабочыя масы, а пры дапамозе Жулаўшчыны, якая разам з фашыстоўскімі дзеямі, ўжывае рэвалюцыйную фразу, паставіць працэс радыкалізацыі шырокіх мас і уплыву сярод іх камуністычнай партыі. У рэвалюцыйным пленуме сказана, што „раскол у ІІІС і звязаны з ім спробы Явароўшчыкаў стварыць свае асобныя, яскравы-супрацоўніцкія з фашыстоўскім урадам саюзы не азначае, што паміж прафесіянамі Явароўскага і прафесіянамі, якія кіруюцца Жулаўшчыкамі існуе прынцыповая розніца. Паміж іх, гэта значыць, прафесіянамі Явароўскага і Жулаўшчыкаў існуюць толькі разнагалосы аб метадах служэння буржуаіі і барацьбы з рэвалюцыйным рабочым рухам, толькі разнагалосы аб тактыцы закабалення мас фашызмам“.

Розніца двух частак ІІІС на Заходняй Беларусі мае яшчэ меншыя адзнакі бо Жулаўшчына, якая, выступаючы ў Польшчы пад маскай „апазіцыйнасці“, ва ўмовах Заходняй Беларусі выконвае адначасова і ўсе тыя спецыяльныя задачы, якія ускладаюцца буржуазыі на Явароўшчыну. Партыя заклікае рабочыя масы да няшчаднае барацьбы і абедзвюма

часткамі ППС як у прафсаюзах, так і па-за імі. Прафсаюзы Явароўскага, якія зьяўляюцца пэўнамі фашыстоўскага тэрору на рабочай вуліцы, павінны быць разбіты і знішчаны. З няменшаю энэргіяй грэба змагацца з сацыял-фашыстамі ўсіх колераў, якія стаяць на чале так называемых класавых прафсаюзаў, уваходзячых у цэнтральную камісію і якія пад іх кіраванствам ператвараюцца ў органы супрацоўніцтва з фашыстоўскім урадам. Шырокія рабочыя масы павінны быць у гэтых так званых класавых прафсаюзах арганізаваны вакол рэвалюцыйнага крыла і пад яго кіраванствам змагацца супроць фашызму і прафруху, а стварэнне сапраўды класавых, рэвалюцыйнага прафруху. Лезунг аб уваходжанні ў прафсаюзы Цэнтральнай Камісіі ня можа разглядацца як генэральны лезунг. Ён можа быць ужытым „толькі на адносіне да асобных канкрэтных прафсаюзаў Цэнтральнай Камісіі у залежнасці ад іхнае масавасці, іхнага ўплыву ў масах, а таксама ў залежнасці ад нашае палітычнае сілы і арганізацыйнага афармлення нашага ўплыву сярод рабочых мас пэўнага саюзу і пэўнае вытворчасці“.

Арганізацыя і барацьба рабочае класы павінна кіравацца выключна толькі камуністычнаю партыяю. Партыя павінна праводзіць самастойнае кіраванне прафрухам і барацьбой пралетаріяту, абавіраючыся на шырокія масы рабочае класы і фабрычна-завадскія камітэты.

Дзесяткі тысяч сельска-гаспадарчых рабочых і тартачнікаў, якія, дзякуючы сваёй неарганізаванасці, паддаюцца непамернае эксплуатацыі, павінны быць аб'яднаны пад кіраванствам камуністычнае партыі ў рэвалюцыйны прафсаюз. Гэтая вялікая армія працы павінна быць моцна з'яднаным атрадам і заняць сваё пачэснае месца ў рэвалюцыйным лягерь і ўзмацніць рабоча-сялянскі саюз.

Пленум высунуў перад партыяй у галіне рабочага руху шэраг важных задач. Кожная акцыя рабочае класы павінна быць цесна звязана з барацьбою супроць узброенага нападу на СССР. Кожны рабочы павінен усвядоміць, што справа абароны пралетарскае ачына зьяўляецца яго кроунаю справаю.

Нацыянальна вызваленчы рух набірае класавы характар.

Пленум надаў шмат увагі нацыянальна-вызваленчаму руху. Нацыянальная падтрымка фашыстоўскага ўраду вызначаецца ў сучасны час надрыхтоўкаю да вайны супроць СССР.

У мэтах узмацнення свайго становішча на акупаваных землях, якія зьяўляюцца плацдармам у наступнай вайне, фашыстоўскі ўрад Пільсудскага імкнецца раабіць нацыянальна-вызваленчы рух і знішчыць яго правадыра—Камуністычную партыю.

Робіць гэта ён пры дапамозе белага тэрору, які ўсё ўзмацняецца і шляхам дробных уступак, подкупу і мань.

Белы тэрор у Польшчы, а ў асаблівасці на Заходняй Беларусі набыў характар масавых фашызма знішчэння рэвалюцыйных рабочых і сялян і іх авангарду—камуністычнае партыі.

Разам з кровавым тэрорам польскі фашыстоўскі ўрад імкнецца раскласіць нацыянальна-вызваленчы рух унутры. У мэтах узмацнення сваіх пазыцый на Заходняй Беларусі фашыстоўскія акупанты усімі мерамі садзенняюць зростанню беларускіх заможных класаў у тым ліку і тую інтэлігенцыю, якая вяртае інтэрэсы кулацтва з фашыстоўскім латэрам. Усе эканамічныя мерапрыемствы, якія праводзяцца ў сучасны момант фашыстоўскім урадам на Заходняй Беларусі, выдуць да ўсё большага эканамічнага з'яднання абшчынікаў асадыкаў і беларускіх кулакоў

і да ўзмацнення гаспадарчае магутнасці апошніх за кошт разбурэння асноўных мас сялянства і эксплёатацыі сельскага пралетарыяту.

Фашыстоўскі ўрад, збапіраючыся на абшарніка-асадніка і на беларускага кулака, пашырае, такім чынам, сваю сацыяльную базу і робіць спробы пры дапамозе ў гэтым манэўраў культурнага, палітычнага і эканамічнага характару прайсці ў шырокія сялянскія масы.

Гэтая палітыка маны і частковая стабілізацыя нарадзілі хістанні сярод часткі інтэлігенцыі і сярэдняства і адыход ад нацыянальна-вызваленчага руху чуждых яму элементаў, якія адбіраюць ітарэсі і на-строі беларускіх кулакоў.

Сацыяльны супярэчнасці, якія паглыбляюцца ў беларускай вёсцы, робяць нацыянальна-вызваленчы рух усё ў большай меры класавым цяжней зьвязваюць яго з рэвалюцыйным рухам працоўных пад кіраўніцтвам пралетарыяту. Апошні з'езд ТБП, які адбыўся пры напалову-летальных умовах, поўнасьцю даказаў, што ўсе тры беларускае інтэлігенцыі, якія выступаюць супроць рэвалюцыйнае барацьбы рабоча-сялянскіх мас іх кіраўніка Камуністычнае партыі, знаходзяцца ў лягеры фашыстоўскіх акупантаў. Нацыянальна-вызваленчы рух развіўся і развіваецца толькі і выключна пад кіраўніцтвам Камуністычнае партыі, якая вядзе працоўныя масы Заходняе Беларусі да сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення. Гэты з'езд, які скончыўся поўнаю перамогаю рэвалюцыйнага лягеру над фашыстоўскім, сведчыць, што спробы фашыстоўскага ўраду патапіць радыкальную арганізацыю пры дапамозе рэнэгатаў нацыянальна-вызваленчага руху Іўдкевічаў і Астроўскіх сваёй палітыцы тэрору і імперыялістычнай палітыцы супроць СССР, нясуць паражэнні. Фашыстоўскаму ўраду не удалося і ня ўдасца сфаіншаваць арганізацыі, якія аб'япіраюць на шырокія масы, не уважаючы та падта прыкрыя паслугі беларускіх агентаў. Не данамогуць і чуткі, якія ўзмоцнена распаўсюджваюцца, што ўпавядам разгрому і разбурэння адзінаго толькі Мэйнтоніч Працоўныя Заходняе Беларусі, упершыню на жыццёвым вопыце, ужо ўсвядомілі, што нацыянальна-вызваленчы рух, які кіруецца Камуністычнай партыяй, разбурэння фашыстоўскім лягерам, складае часткаю якога ёсць зможная частка беларускага народу, у тым ліку і часткі беларускае інтэлігенцыі, якая ідзе разам з фашызмам.

У мэтах ідэалёгічнае падрыхтоўкі мас да вайны супроць СССР і захопу БССР і УССР, а таксама паскарэння тэмпу палёнізацыі беларускіх і украінскіх працоўных мас—фашыстоўскі ўрад вядзе ўзмоцненую працу ў ідэй стварэння вяткадзяржаўнае Нольшчы ў федэрацыі з вызваленымі ад чырвонага імперыялізму Беларуссю і Украінаю. Фашыстоўскі ўрад імкнецца знайсці пункты апырышча і ў БССР сярод кулацтва, нэпманаўскае буржуазіі і зьвязанае з імі пазначнае часткі інтэлігенцыі. Рэзалюцыя пленуму гаворыць, што: „абвастрэнне актыўнае барацьбы гэтых элементаў супроць Савецкае ўлады і палітыкі Кампартыі, што праявіліся таксама ў некаторым узмацненні нацыянальна-дэмакратычных тэндэнцый сярод часткі беларускае інтэлігенцыі ў БССР, поліскі фашызм выкарыстоўвае ў сваіх мэтах, узмацняючы кампанію супроць БССР, імкнучыся дэзорганаваць працоўныя масы Заходняй Беларусі і падарваць іх давер'е да палітыкі Савецкае ўлады і КП(б)Б. Задача гэтая для поліскага фашызму палягчаецца і тым, што вышэйпаданыя нацыянал-дэмакратычныя тэндэнцыі знайшлі свой адбітак нават у выступленьнях асобных членаў партыі і ЛКСМБ, якія прабуюць падаць рэвізію на правільную нацыянальную палітыку, якая праводзіцца КП(б)Б і яе ЦК“.

Пленум паставу перад партыяй у гэтым нацыянальна-вызваленчым руху наступныя задачы: і ў далейшым рашуча і энэргічна змагацца з хістаньнямі ў нацыянальна-вызваленчым руху, з манёврамі фашыстоўскага ўраду і з рэнэгатамі і прадажнікамі гэтага руху Луцкевічамі і Астроўскімі, якія кіруюць у гэты час беларускаю часткаю фашыстоўскага лягёру. Група гэтай інтэлігенцыі — перабегчыкаў у тыя р фашызма — часова плялася за нацыянальна-вызваленчым рухам і ў гэты час імкнулася прышчапіць гэтаму руху традыцыі дробна-буржуазнага нацыяналізму. Прадстаўляючы інтарэсы кулацкіх і заможных слабо беларускага сялянства і гарадзкой дробнай буржуазіі, Луцкевіч і Кірабілі спробі затармазіць нацыянальна-вызваленчы рух і падпарадкаваць яго сваім мэтам, а менавіта: зьвязаць вызваленчую барацьбу працоўных мас на шлях угоды і кампрамісаў з урадам, на шлях мірнай творчай культурна-працоўчай працы ў рамках польскай буржуазнай дзяржавы. Усялякя нацыянал-фашыстоўскія тэорыі Луцкевіча, які фактычна накіраваны супроць нацыянальна-вызваленчага руху, БССР і камуністычнай партыі павінны быць канчаткова выкрыты. Трэба ўлічыць, што хістаньням паддаецца галоўным чынам інтэлігенцыя, якая вымушана па сваёй сацыяльнай сутнасьці няўстойлівай і хісткай групой. Партыя і шырокія масы рабочых і сялян павінны цяпер у большай меры чым калі-небудзь быць напатаваны, на варце па адносіне да гэтых няўстойлівых інтэлігентных элементаў. У сучасных умовах абвастрэньне класовае барацьбы, дэфармацыі ў Захадзе беларускай вёскі — кіруючая роля пралетарыяту гораду і вёскі і яго авангарду — камуністычнае партыі ў нацыянальна-вызваленчым руху ўзмацняюцца. Неабходна гэта кіраўніцтва яшчэ больш умацніць.

Каб перамагчы і папярэдзіць усе гэтыя хістаньні ў нацыянальна-вызваленчым руху, трэба на ўсю сілу ўзмацніць саюз рабочых і сялян нясьмей уязваць барацьбу працоўных мас у Заходняй Беларусі з барацьбою гэтых-жа мас усяе Польшчы, а таксама ўзмацніць работу сярод сельска-гаспадарчых, вёскаў і сялянскіх рабочых, якія ёсьць сувязным звязьком паміж горадам і вёскаю і апырышчам партыі сярод шырокіх сялянскіх мас.

Партыя павінна увайсць у гушчы штодзённых патрэб працоўных сялян, арганізуючы іх на актыўныя выступленьні вакол гэтых патрэб. Партыя павінна увязаць гэтыя выступленьні вакол частковых штодзённых запаграбаваньняў з канцэльнымі мэтамі руху і агульна-рэвалюцыйнай барацьбой пралетарыяту і працоўнага эксплуатаванага сялянства супроць падрыхтоўкі нападу на СССР за зваленьне фашысцкае дыктатуры.

Трэба няшчадна выкрываць нацыянал-дэмакратычныя гэдэнцыі, якія маюць мейсца сярод пазасобных членаў КП(б)Б, якія ідуць іб'ектыўна на лініі падтрыманьня імпэрыялістычных плянаў Пилсудзкага, адначасна разьясьняць масам тую кіраўнічую ролю, якую адыгравае УсёКП(б) у будове соцыялізму, аб яе няшчаднай барацьбе з правамі небясьпечнай, яе жалезным Ленінскім адзінстве.

Барацьба з праваю небясьпекаю.

Пленум працаваў пад знакам большавіцкае самакрытыкі, выпраўленьня сваіх памылак і рашучае барацьбы з праваю небясьпекаю і прымірэньнымі адносінамі да яе. Пленум прыняў асобную рэзалюцыю, якая засуждае антыкамуністычную ідэюлёгію правае групы Брандлера і прымірэньнаў КПГ і поўнасьцю далучыўся да рашэньняў Камінтэрна і ЦК КПГ па гэтаму пытаньню. Пленум канстатаваў, што ўсе памылкі, якія былі зроблены за мінулым пэрыяд, былі пераважна правыя.

Ва умовах Заходняе Беларусі, пры наяўнасці хістанняў сярод верхавінны сярэдняцтва і працоўнае інтэлігенцыі, якая націскае на нашу партыю, пры спробах фалызму пралезьці праз кулацкія элементы у шырокія сялянскія масы, адхіленьні ад правільнае бальшавіцкае лініі магчымы у большай меры чым калі-небудзь. Партыя, аспіраючыся на шырокія рабоча-сялянскія масы, павінна накіраваць увесь агонь супроць праваі небяспекі у прыватнасці супроць нацыяналі-апартуізму і з неаслабленаю энэргіяю змагацца з легалісцкімі настроямі па лініі прафруху.

* * *

Пленум канстатаваў, што фракцыйная барацьба, якая ў працягу двух гадоў раздзірала партыю, безумоўна паслаблена. Партыя энэргічна змагалася і змагаецца з фракцыйнасцю, якая выяўлялася за мінулы перыяд з боку асобных адказных таварышоў. Партыя пад кіраўніцтвам ЦК зрабіла за перыяд вялікія дасягненні па лініі аднаўленьня адзінства партыі і ўзмацнення партыйнае дысцыпліны. Гэтыя дасягненні зьяўляюцца вынікам вялікае праробленае працы па гэтаму пытанню Польскай камісія VI кангрэсу Камінтэрну і высунутых ёю палітычных і арганізацыйных палажэньняў.

Шляхі індустрыялізацыі БССР

Кантрольныя лічбы пяцігадовага пляну разьвіцця прамысловасьці, якія абаварваліся на XII м з'ездзе КП(б)Б разам з кантрольнымі лічбамі разьвіцця усёй народнай гаспадаркі БССР, адпавядаюць агульным задачам, пастаўленым перад намі ў справе сацыялістычнага будаўніцтва.

Адным з важнейшых устаноўкаў, якія прыняты ў аснову складаньня кантрольных лічбаў пяцігадовага пляну, зьяўляецца *індустрыялізацыя народнае гаспадаркі краіны*. Павялічэньне удзельнае вагі прамысловасьці ў народнай гаспадарцы БССР, а разам з тым пашырэньне пралетарскай базы і ўзмацненьне кіруючае ролі пралетарыяту ў сацыялістычным будаўніцве. Разьвіццё прамісловасьці, яе далейшы рост, павінны ісьці па шляху ўсе большага скарыстоўваньня мясцовых сыравінных і энэргэтычных рэсурсаў—мясцовага сельска-гаспадарчага, лясога і мінеральнага сырцу. Але разам з тым, бяручы пад увагу абмежаванасьць мясцовых прыродных багатстваў, разьвіццё прамысловасьці павінна ісьці таксама і па шляху перасаджэньня на Беларусь і тых прадпрыемстваў, якія спецыялізуюцца на прывазным, выгравальваючым перавозку, сырцу: воўна, бавоўна, хэмікалі і інш.

Вылічанае значэньне набывае на ўсім гаспадарчым будаўніцве БССР, і асабліва ў прамысловасьці, адпаведнае тэмпу будаўніцтва, які павінен адпавядаць задачам хутчэйшага ўздыму краіны, асабліва бяручы пад увагу эканамічную і культурную адсталасьць, выкліканую вякамі прыгнёчанасьці. У адпаведнасьці з гэтым тэмпа разьвіцця некаторых галін народнае гаспадаркі БССР, асабліва прамысловасьці, павінен перавышаць сярэдні тэмпа разьвіцця адпаведных галін СССР.

Дасягнуць патрэбнага тэмпу разьвіцця прамысловасьці росту яе прадукцыі, колькасьці рабочых, значнага зьніжэньня сабекошту прадукцыі і г. д., магчыма толькі на базе разгорнутага новага капітальнага будаўніцтва. І сапраўды, адно з галоўнейшых мейсц у кантрольных лічбах прамысловое гаспадаркі зьяўляецца капітальнае будаўніцтва.

На кантрольных лічбах пяцігодкі мяркуецца ўкладваць у прамысловое будаўніцтва па ВСНІ 222 739 тыс. руб., а разам з мясцоваю прамысловасьцю ня менш як 260 млн. руб. На новае будаўніцтва па прамысловасьці рэспубліканскай прадугледжваецца 170 085 тыс. руб., а 52 654 тыс.—на рэканструкцыю і капітальныя рамонты. На кантрольных лічбах у вырэнце ВСНІ БССР у лік агульнае сумы капітальных работ уключана таксама каля 20 млн. рубл. на жыллёвае будаўніцтва.

Размеркаванне капітальных работ на гадох малюецца ў наступным выглядзе:

Годы	1928 г.	28-29 г.	29-30 г.	30-31 г.	31-32 г.	32-33 г.
У тыс. рубл.	16570	29031	42668	43736	48351	58948

Выкананне ўсяе пяцігодкі ў пераважнай частцы залежыць ад выканання капітальных работ, якія запраэктаваны ў бягучым 1928-29 г. Ад гэтага залежыць і адпаведны рост прадукцыі ў наступныя гады і рост колькасці рабочых, і квітальнізе будаўніцтва, якое грунтуецца на прыбытках прамысловасці і г. д. У 1928-29 г. пачынаюць будавацца каля 25 новых прадпрыемстваў. З найбольш буйных трэба адзначыць наступныя: фабрыка штучнага валакна ў Магілёве лённы камбінат у Воршы, мастацкі завод, беладырэжны завод, дрэвапрацоўны камбінат у Гомлі, шэраг прадпрыемстваў па харчовай прамысловасці, па цаглянай прамысловасці і інш. Апроч таго мяркуецца, што на спецыяльныя сродкі можна будзе пачаць будаваць тут у Гомлі, трыкажковую фабрыку ў Віцебску, абутковую фабрыку і цэментны завод. Такім чынам, адпаведным годам для выканання пяцігодкі сёньня бягучы год, і на ажыццяўленне запраэктаваных меркаванняў трэба ўзяць асабліваю ўвагу.

Капітальныя ўкладанні ў асобныя галіны прамысловасці па кантрольных лічбах пяцігадовага плане, грунтуюцца на прынятай установе: максімальнае разгортванне тых галін прамысловасці, якія бліжэйшымі годамі разгортваюцца на месцовым сырцу, і адначасова насаджаць прадпрыемствы, якія могуць слабжацца прывазным, вытворчым пераюзку, сырцом. Асаблівую увагу трэба звярнуць на разгортванне тых прадпрыемстваў, якія будуць абслугоўваць сельскую гаспадарку, садзейнічаць яе большаму ўздыму і калектывізацыі.

Улічваючы сучаснае эканамічнае становішча БССР, аграрнае пераходзіць і беспрэцедэнтны выбар новых прадпрыемстваў пераважна павінна належыць больш працаёмкім прадпрыемствам.

Вельмі абмежаваная сыравінная база і энэргетычныя рэсурсы для развіцця цяжкай індустрыі, неабходнасьць умямерна скарыстоўваць для прамысловасці мясцовую сельскагаспадарчую сыравіну, павялічваць прадпрыемствы па прывознай транспартальнай сыравіне і пауфабрыкатах (воўна, бавоўна, тэкстыльная тавары), скарыстанне мясцовае рабочае сілы, геаграфічнае становішча БССР і шэраг гістарычных умоў, складаюць падставы для развіцця пераважна лёгкай індустрыі.

Такім чынам, пры агульным у СССР пераважным развіцці цяжкай індустрыі, якая вытварае сродкі вытворчасці, БССР будзе спецыялізавацца як райён, які вытварае сродкі спажывання.

З асобных галін прамысловасці асаблівую ўвагу трэба ўзяць на развіццё дрэвапрацоўчы, запалкавай, папяровай, харчовай, скуранай, лённай і швейнай. У металапрацоўчай прамысловасці трэба развіваць сярэдняе машынабудаўніцтва, замацоўваць і пашыраць дасягненні ў справе сельска-гаспадарчага машынабудаўніцтва. Развіццё хэмічнае прамысловасці павінна быць прадугледжана ў напямку вытворчасці мінеральных і штучных угнасенняў, штучнае сырызна і лесахэмічнае прамысловасці. Нарэшце, адпаведная ўвага павінна быць аддадзена на пашырэнне і развіццё вытворчасці будаўнічых матэрыялаў.

У адпаведнасці з вызначаным капітальнае будаўніцтва па асобных галінах прамысловасці ВСНГ БССР мяркуецца ў наступным відзе:

Галіны прамысловасці	У тыс. р.	Галіны прамысловасці	У тыс. р.
Гарпяная	12770	Гарбарня-абутковая	10438
Керамічная	16950	Шчацінна-шчотачная	1240
Шкляная	9735	Льняная	20837
Фарфорава-фаянсав.	4000	Пяньковая	1500
Металаапрацоўч.	21554	Ваваўняная	15615
Дрэнаапрацоўч.	20502	Панчошна-трыкатажная	6891
Іаналкавая	5188	Кравецкая	7365
Штучнае валакно	11590	Галіянтэрэйная	1901
Лесахэмічная	2200	Акулярная	1127
Інная хэмічная ¹⁾	22304	Кіно-прамысловасці	1000
Папяроная ²⁾	19636	Навуц. дасл. працы	3013
Харч.-смыкальні	12973	Мэханізацыя лесарасп.	2410

Апроч гэтых прадугледжаны сродкі на сканчэнне будовы Астравскай раённай электрастанцыі і пачатак работ па будаванню трэцяга раённага электрастанцыі, згодна пастановаў СНК СССР па дакладзе ўраду БССР.

З гэтых сум, якія вызначаны на капітальнае будаўніцтва па асобных галінах прамысловасці, пераважная частка (выш. 75 проц.) ідзе на новае капітальнае будаўніцтва.

Усяго мяркуецца пабудаваць за пяцігоддзе больш за 130 новых прадпрыемстваў, фабрык і заводаў у БССР. За пяцігоддзе значна пашыраюцца існуючыя прадпрыемствы, растуць новыя па існуючых ужо галінах і, нарэшце, нараджаюцца новыя галіны прамысловасці і прадпрыемствы, да гэтага часу не існаваўшыя у БССР, як штучнае валакно, галаліт, экстракта-дубільнае, экстракта-каніфольнае, пераапрацоўка торфу, цэментавая і інш.

Па асобных галінах трэба адзначыць неслупнае новае будаўніцтва.

На гарпяной прамысловасці, якая ў пяцігодцы ідзе як самастойная адзінка (трэст Белторп), прадугледжана падрыхтоўка і эксплуатацыя шэрагу новых балот. Апроч торпаздабытныя мяркуецца пабудаваць новыя заводы па пераапрацоўцы торфу: брыкетнага, коксавальнага, здабывання сыпучага з торфу), торпліт і інш. Такім чынам, гарпяная прамысловасць будзе развівацца, як камбінаваная разам з торпаздабываннем будзе мець месца і пераапрацоўка торфу.

На металаапрацоўчай прамысловасці ў пяцігодцы, апрача сканчэння будаўніцтва заводу сельска-гаспадарчага машынабудаўніцтва ў Гомлі, які пачаў у мінулым годзе, будуць пабудаваны наступныя прадпрыемствы: завод сярэняга машынабудаўніцтва, які будзе мець

¹⁾ У тым ліку: фасфарытная, суперфасфатная, косыцеапрацоўчая, выраб хэмічнай крэйд, серкавуглячленная, лакапалітурная, галалітавая, літэтонная, мылаварная і экстракта-дубільная.

²⁾ Разам з паліграфічнай.

³⁾ Я рэшчальна проты всякой граты картофеля и спирт можно (это уже доказано) и должно делать из торфа. Надо это производство спирта из торфа развить". Ленин, 11 верасня 1921 г. З рэзлюцыі тав. Леніна, падавай ВСНГ кіраўніцтва справамі Савнаркому.

малішымі цэхі лугавога інвентару і абсталявання для шляховага будаўніцтва і аўтарамонтныя майстэрні. Існуючыя заводы будуць пераабсталяваны з тым разлікам, каб ператварыць іх у машынабудуныя заводы.

Керамічная прамысловасць і літаральных будаўнічых матар'ялаў пашыраецца шляхам пабудовы цаглянага заводу, звыш дзесятка цагляных заводаў, некалькіх вапняных заводаў, клінкерных і інш.

Дрэваапрацоўчая прамысловасць разгортваецца па шляху пабудовы новых прадпрыемстваў, галоўным чынам, больш складанай пераапрацоўкі дрэвіны. Гэтак, мяркуецца пабудова Камбінату ў Гомлі (абозны цэх, паганялкі грабовыя, паркетная вытворчасць, скрыначная тара і інш.), некалькі фабрык і нутай мэблі, камбінат у Полацку, фанэрны завод, завод стандартных частак будынкаў, беладзярэўны завод, фабка сярэтых прылад і канцэлярскага інвентару, а таксама завод па вытворчасці прэсаванага дрэва (гэміцелюлеза) і інш. прадпрыемствы.

Па шкляной прамысловасці будзе пабудаваны механізаваны завод па выпраўцы шкла.

Хэмічная прамысловасць будзе шэраг новых прадпрыемстваў: суперфасфаты і серка-кислотны завод, два фасфарытных заводы, косыцеапрацоўны завод (ці асінавы), завод па вырабу магнезіі, серкавугилетлення завод, штучнае валакно, экстракта-дубільны, экстракта-канфольны, ацэтанавы завод, галалітавы і інш.

Па папяронай прамысловасці мяркуецца пабудавань у пяцігодні дзі новыя аб'екты: картонную фабрыку і целюлезны камбінат.

Па шпачінай прамысловасці мяркуецца да пабудовы два прадпрыемствы: шчотачная і шчацінная фабрыка.

Гарбарная і абутковая прамысловасць будуць мастаўевы завод, бутковую фабрыку і хроманы завод. Дробныя заводы, якія прымушаны будуць згатуць пасля пабудовы новых буйных прадпрыемстваў, будуць рэканструіраваны ў прадпрыемствы новай вытворчасці (галынтэрэя, шорныя, аўчыныя).

Па лярцовай прамысловасці будуць пабудаваны новыя крухмалныя заводы, пшачна-дэстрычны камбінат, крухмална-церапныя заводы, заводы бульбяных хлоп'яў, два сагавых заводы, макаронная фабрыка, цукерная, маргарынавы завод, па пераробку фруктаў і інш. Развіццё браварнай прамысловасці ідзе па шляху аднаўлення некалькіх бяздзейных заводаў. Вытворчасць пиваварнай прамысловасці не пашыраецца. Таксама застаецца бяз новага капітальнага будаўніцтва і дрожджавая прамысловасць.

Асабліва вялікі размах набывае новае будаўніцтва ў *тэкстыльнай прамысловасці*. Па ільняной будуць пабудаваны два буйных прадпрыемствы. Аршанскі часальна-прадзільна-ткацкі камбінат і часальна-прадзільны ў Магілёве, — а таксама некалькі заводаў па пярвічнай апрацоўцы льна. Па баваўняна-папяронай мяркуецца пабудавань дзве прадзільных фабрыкі, дзве трыкатажных і буйная рэканструкцыя Дубровенскай мануфактуры дакладнае яе да 1000 варштатаў, замжніцэрніх 300. Улічваючы гэта ў канцы пяцігоддзя мяркуецца павялічэнне гаварных выхадаў пянькі, для перапрацоўкі яе прадугледжана пабудавань пяньковую фабрыку.

У *кравецкай прамысловасці* мяркуецца па працягу пяцігоддзя пабудавань некалькі кравецкіх фабрык. Таксама будзе адна галынтэрэйная фабрыка. Нарэшце, яшчэ прадугледжана ў пяцігодцы пабудавань кіно-фабрыку.

Гэтакія агульная характарыстыка новага капітальнага будаўніцтва, якое павінна забяспечыць неабходны тэмп развіцця прамысловасці, галоўнай матар'яльнай асновы сацыялістычнага будаўніцтва.

У выніку запраэктаванага аб'ёму і тэмпу капітальнага будаўніцтва утвараюцца адпаведныя ўмовы для павялічэння прамысловае прадукцыі, росту рабочае клясы, уздыму прадукцыйнасці працы, зніжэнню сабекошту прадукцыі і іншых, як колькасных, так і якасных паказальнікаў працы. Агульны рост прадукцыі ўсяе пэўнае прамысловасці БССР вызначан на пяцігоддзя па цэнах 1926-27 г. на 319 проц. (з 156 млн. руб. у 1927-28 г. да 653 млн. руб. у 1932-33 г.). Рост прадукцыі па прамысловасці ВСНГ БССР прадугледжаны з пяцігоддзя на 377 проц. (з 116,6 млн. руб. у 1927-28 г. да 556,5 млн. руб. у 1932-33 г.).

Такім чынам, прадукцыя прамысловасці, падпарадкаванай ВСНГ БССР, павялічваецца больш як у 4,5 разы. Гэткі тэмп прыросту прадукцыі, выпярэджваючы тэмп прыросту прамысловае прадукцыі па СССР, выходзіць з падліку сучаснага эканамічнага становішча БССР, яе эканамічнае адстагванне і неабходнасці хутчэйшага ўтварэння значных прамысловых кідру на захотнай сутыцы СССР з капіталістычным сьветам.

Рост валавой прадукцыі па асобных галінах прамысловасці і зьмяненне яе вытворчае структуры ў параўнанні з сучасным становішчам бачым з наступнае таблицы:

Валавая прадукцыя па адпускных цэнах 1926-27 года.

Галіны прамысловасці	У тысячх рублёў.		Прырост за пяцігоддзё у %
	1927-28 г.	1932-33 г.	
Г а р н я н я			
Керамічная ў тым ліку:			
Цяглая пашырч.	488	2453	110
Паментная	—	3200	—
Ш к л я н я	6522	14331	110
Металеапрацоўчая	9952	31475	210
Дрэваапрацоўчая	21530	45855	80
Спінкавая	6182	16151	161
Выраб штучнага валакна	—	13200	—
Лесахэмічная	—	808	—
Хэмічная ў тым ліку:	506	18020	100
Фасфараты	—	116	—
Косцеапрацоўч.	—	161	—
Галазітавая	—	1706	—
Ацэтанавая	—	210	—
Харчова-смакавая	13107	3171	168
Гарбарна-абутковая	9809	1911	106
Шчапіна-шчотачная	2645	800	21
Л ь н я н я	4148	1007	60
Ваваўняна-прадзільн. і ткан.	2296	28980	193
Павлоўна-трыкатанная	2056	55770	200
Кравецкая	14609	119502	100
Галантэрэйная	—	3578	60
Акулярная	1095	7090	118
Папярочная	1717	1314	102
Паліграфічная	11	181	231
Лесазагатоўкі	130	3838	18
Будаўн. работы Белдзяржбуду	1078	1076	188
Усяго без лесазаготовак і будаўнічых работ Белдзяржбуду	116633	556594	117

Існуючыя галіны прамысловасці, якія грунтуюцца на мясцовай сырызне, значна пашыраюць сваю прадукцыю. Да іх трэба аднесці гарбарна-абутковую, папярковую, харча-смакавую, керамічную, тарпяную, шкляную, дрэваапрацоўчую і інш. З гэтых галін найбольш слабы тэмп развіцця (7 проц.) набывае дрэваапрацоўчая прамысловасць па прычыне абмежаванасці сырцу. Але яна разіортваецца на падставе больш складанай пераапрацоўкі таго сырцу, які раней у пераапрацаваным выглядзе вывозіўся за межы БССР.

Вялікі тэмп росту запраэктаваны на швейнай прамысловасці і тэкстыльна-ільняной, баваўнянай, папчошпа-трыкатажнай. Гэтыя дзве галіны прамысловасці складаюць у канцы пяцігоддзя па прадукцыі амаль 50 проц. усяе прадукцыі прамысловасці, надпрадкаванай ВСНГ БССР.

Нарэшце, значна пашыраецца металеапрацоўчая і хэмічная прамысловасць, у прыватнасці мінеральных угнаенняў, арганізуецца лесахэмічная — экстрактна-дубільная і экстрактна-кашфольная і шэраг новых галін.

Агульная вытворчая структура прамысловасці ВСНГ БССР к канцу пяцігодкі мяняецца. Павышаецца ўдзельная вага некаторых галін прамысловасці, якія грунтуюцца на мясцовым сельска-гаспадарчым сырцу — гарбарная, абутковая, харчова-смакавая, ільняная, керамічная, тарпяная і інш. Курс на разіортванне прадпрыемстваў, якія грунтуюцца на прывозным транспартным сырцу, утварае спрыяючыя умовы для развіцця тэкстыльнае прамысловасці па сырцу-бавоўне і шпичным валакне, папчошпа-трыкатажнай, баваўняна-прадзільнай, ткацкай. Гэтыя-ж прадпрыемствы разам з павышэннем рабочае сілы, садзейнічаюць шпаркаму тэмпу развіцця буйнай швейнай прамысловасці.

Нарэшце трэба адзначыць вялікі рост галін, якія абслугоўваюць і садзейнічаюць агульнаму удому і калектывізацыі сельскае гаспадаркі.

Буйныя капітальныя работы у прамысловасці БССР, амаль поўная за пяцігоддзе тэхнічная рэканструкцыя значна прырост асноўнага капіталу па усёй цэнзаванай прамысловасці з 69,1 млн. руб. у 27-28 г. да 978 млн. руб. у 32-33 г. (301 проц.), у тым ліку па прамысловасці ВСНГ з 52 млн. да 233,4 млн. руб. (340 проц.), з'яўляюцца грунтам палепшання якасных вытворча-эканамічных паказчыкаў і зніжэння сабекошту прадукцыі, якое характэрна для перыяду сацыялістычнага будаўніцтва.

Ставячы адным з асноўных мерапрыемстваў, якія забяспечваюць паспяховае развіццё народнае гаспадаркі і ажыццяўленне праграмы індустрыялізацыі БССР „падвядзенне устойливой энэргічнай базы“ у кантрольных лічбах прадугледжана значнае пашырэнне электрабудаўніцтва і большае скарыстанне тарпянога паліва.

Апроч пабудовы Асінаускай раённай электрастанцыі, мяркуецца у канцы пяцігоддзя пачаць яшчэ адну раённую электрастанцыю. Агульны лік цэнтральных электрастанцый павялічыцца з 153 у 27-28 г. да 229 у 32-33 г. Выпрацоўка энэргіі складзе ў 1932-33 г. 239,5 млн. квт. гадзін супроць 37,16 млн. квт. гадз. у 27-28 г., што дае аграмаднае павялічэнне вытворчасці электраэнэргіі на 650 проц. Выпрацоўка электраэнэргіі у тым ліку на фабрычна-заводскіх электрастанцыях павялічваецца з 18,5 млн. квт. гадзін да 80,0 млн. квт. гадзін. Ужыванне „машынных работ“ у вялікіх размерах, таксама патаненне рэжыму работы іх, павінна стаць абавязковай умовай сапраўднай рацыяналізацыі. Колькасць вырацоўваемай электраэнэргіі павялічваецца на аднаго рабочага за пяцігоддзе амаль на 60 проц.

Параўнаўча з ростам прадукцыі баянне паліва дае меншы рост, што ў некаторай частцы сьведчыць аб рацыяналізацыі сілавой і паравой гаспадаркі. Гэтак, у 1927-28 г. прамысловасьці ВСНГ спажывала 222,2 тыс. тон умоўнага паліва, а 1932-33 г. мяркуецца скарыстаць 389,6 тыс. тон паліва. Такім чынам, рост паліва не перавышае ва ўмоўных адзінках прыблізна 75 проц., а рост прамысловае прадукцыі на 377 проц. Цікава параўнаць удзельную вагу асноўных складаных гапільнага баяннеу прамысловасьці ВСНГ у 1927-28 г. і ў канцы пяці годкі (ва ўмоўных тонах):

Віды паліва	27-28 г.	32-33 г.
Дровы	103,6	79,0
Вугаль	69,0	81,7
Торф	12,9	177,1
Нафта	4,8	3,0
Адкілы	31,9	48,5
Усяго	222,2	389,6

Калі у 27-28 г. пераважае менш у баянне паліва займаюць дровы, дык у 1932-33 г. найбольшая удзельная вага перакладаецца на торф. Колькасць спажывання дроў змяншаецца ня толькі у адносных лічбах, але павялічваецца і ў абсалютных. Некаторае павышэнне абсалютных лічбаў наглядаецца па вугалю і адкілах, разам з вялікім павялічэннем торфаспажывання, якое па праву павінна займаць першае месца.

Буйныя рэканструктыўныя працэсы, якія намечаны да ажыццяўлення ў няшгодцы, значнае тэхнічнае пераабсталяванне прадпрыемстваў, дазваляюць запраэктаваць рост прадукцыйнасьці працы на 100% за пяць год на прамысловасьці ВСНГ БССР, а на усёй дзяржаўнай прамысловасьці ня менш 88 проц. У сувязі з палепшэннем асноўных тэхнічна-эканамічных паказчыкаў у працы прамысловасьці магчыма запраэктаваць зніжэнне сабекошту прадукцыі на 32 проц. за 5 гадоў.

„Асноўнай умовай зніжэння сабекошту павінна быць павялічэнне прадукцыйнасьці працы, лепшае скарыстаньне сыравіны, яго патачэнне, змяншэнне накладных выдаткаў і ўсямерная рацыяналізацыя прамысловай вытворчасці і яе механізацыя“.

Апрача змацнення электрафікацыі прамысловасьці, значных дасягненняў у колькасным выдаткаванні паліва на адзінку прадукцыі, а таксама лепшай структуры баяннеу паліва, дзякуючы лепшаму скарыстанню апошняга, таксама мяркуецца палепшанне і іншых тэхнічна-эканамічных паказчыкаў, як асновы для зніжэння сабекошту прадукцыі, што звязана з пераабсталяваннем цяперашніх прадпрыемстваў і ўвядзеннем у работу новых. Гэтак, у шэрагу галін прамысловасьці запраэктавана змяншэнне выдатку сыравіны на адзінку прадукцыі, разам з тым, павялічэнне высяня гатовае прадукцыі. У харчовай прамысловасьці павялічваюцца выходы дражджэй, піва, ільнянога масла. Гэтае-ж самае становішча наглядаецца і ў іншых галінах прамысловасьці — металапрацоўчай, запалкавай, папяровай, керамічнай, трыкатнай і інш.

Удзельная вага выдаткаў на работнікі таксама змяншаецца ў сабекошце прадукцыі, пры росце абсалютнай зарплаты рабочага, што зьяўляецца вынікам агульнай тэхнічнай рацыяналізацыі і лепшага скарыстання рабочае сілы на прадпрыемствах.

У адпаведнасці з паказаным палепшаннем тэхніка-эканамічных паказчыкаў і агульнага здараўлення прамысловай гаспадаркі пры патаненні сырцу, утвараюцца дастатковыя умовы для дасягнення запраэктаваных лічбаў зніжэння сабекошту прадукцыі на 32 проц., што дазваляе, у сваю чаргу, знізіць цэны на 25 проц., і павялічыць унутрыпрамысловае накапленне, якое патрэбна для мэтай пашырэння аднаўлення сацыялістычнай індустрыі.

Разьвіццё прамысловасці, якія ўкладаны ў капітальнае будаўніцтва, рост прадукцыі, уздым прадукцыйнасці працы і г. д. становяцца ўплывае на палепшанне становішча рабочае класы, якое пра дугледжана ў кантрольных лічбах пяцігадовага пляну.

Адным з характэрных момантаў кантрольных лічбаў пяцігадовага пляну разьвіцця прамысловасці ёсць узмацненне і пашырэнне пралетарскае базы. Колькасць рабочых на дзяржаўнай цэнзавай прамысловасці ўзрастае на 136 проц., альбо на 54,5 тыс. чалавек у параўнанні з колькасцю рабочых, якія былі заняты ў цэнзавай прамысловасці ў 1927-28 годзе.

Рост занятых у прамысловасці ВСІГ БССР рабочых на асобных галінах:

ГАЛІНЫ ПРАМЫСЛОВАСЦІ	Колькасць рабочых 1927-28 г.	Колькасць рабочых у 1932-33 г.	Прырост у % за пяці- годзьдзе
Гарпяная	564	2955	421
Керамічная	667	1698	156
Шкляная	3300	4652	41
Металаспрацоўчая	3100	5647	82
Дрэваапрацоўчая	4454	5878	32
Занялкая	3217	4769	48
Выраб. штучнага валакна	—	1050	
Лесахэмічная	—	98	
Іншая хэмічная	85	1124	1222
Харчовая	1623	2390	47
Махорачыя	177	215	21
Гарбарна-абутковая	1279	4003	213
Шнацінна-шчотачная	491	575	16
Льняная	2418	6060	151
Баваўняная	720	4750	560
Панчошна-трыкатажная	405	6420	1460
Кравецкая	1593	8500	434
Гадзінтэрэйная	—	647	—
Акулірная	187	543	190
Папяровая	3308	10	24
Паліграфічная	280	349	22
Усяго	2011	6597	138

Гэткім чынам, асабліва працаемкімі галінамі прамысловасці у канцы пяцігодкі з'яўляюцца кравецкая, панчошні-трыкатажная, ільняная, дрэвапрацоўчая, запалкавая, металеапрацоўчая і гарбарна-абутковая прамысловасць, колькасць рабочых у якіх складае больш за палову ўсіх рабочых прамысловасці ВСНГ. Абсалютны рост рабочых ідзе па ўсіх галінах прамысловасці. Пры такім буйным уцягненні ў прамысловасць новых рабочых асаблівае значэнне набывае падрыхтоўка гэтых кадраў да вытворчасці. Таму XII-й партыйны з'езд асаблівую увагу звярнуў на гэтае пытанне. „Перабудова і інтэнсіфікацыя сельскага гаспадаркі, разгортванне і рэканструкцыя дзяржаўнай і мясцовай прамысловасці — усе гэта вымагае ад партыі звярнуць вялізарную ўвагу на падрыхтоўку і перападрыхтоўку кваліфікаванай, працоўнай, асабліва тэхнічнай сілы, пачынаючы з высока-кваліфікаваных спецыялістаў канчаючы рабочымі“.

Галоўнымі крыніцамі, якія будуць даваць кваліфікаваную рабочую сілу, ёсць падрыхтоўка і перакваліфікацыя беспрацоўных (ІЦІІ), перападрыхтоўка рабочых, што прыцуюць у самой прамысловасці, школы ФЗВ і інш.

Разам з агульным ростам рабочых у прамысловасці павялічваюцца колькасць работніц і падлеткаў. Мяркуюцца, што рост колькасці работніц будзе ісці як у абсалютных лічбах, так і адносна ўсяго ліку рабочых. Апошняму будзе спрыяць як пэўная структура прамысловасці (вялікі рост кравецкай, тэкстыльнай і інш. галін прамысловасці), так і палепшанне ўмоў працы, дзякуючы павышэнню тэхнічнага ўзроўню.

Агульны рост колькасці рабочых на працягу пяцігодкі, перавышчыць адпаведнага лічбы росту па СССР, навінне ў некаторай частцы паслабіць беспрацоўе, павялічыць кадры пралетарыяту, палегчыць далейшае кіраванне сацыялістычным будаўніцтвам.

Рост заробіткі і платы у пяцігодцы прадугледжаны на 32 проц. па прамысловасці ВСНГ, а па ўсёй цэнзаванай прамысловасці на 28 проц. Неабходна адзначыць, што рост заробіткі і платы будзе адбывацца пры умовах уцягнення ў вытворчасць новых кадраў рабочых, а таксама пры значным змяненні кваліфікацыі рабочага, дзякуючы тэхнічнаму прагрэсу і рацыяналізацыі, якія цягнуць за сабой замену штуркаў рабочага работай машыны. Падлічваючы тое, што разам з павялічэннем намінальнай заробтнай платы будзе ісці і зніжэнне цэн на тавары, рэальная заробтная плата ўзрасце ўсяго на менш, як на 20 проц. Сярод іншых мерапрыемстваў, якія накіраваны на палепшанне становішча рабочага класа грэба адзначыць агульнае палепшанне ўмоў працы на новых фабрыках і заводах, а таксама і на рэканструкцыйных. Пры пабудаванні новых прадпрыемстваў мерапрыемства па ахове працы будуць непадзяльна часткаю самога праекту пабудовы і гэта дае неабходныя ўмовы для сваечасовага забеспячэння ўсіх запатрабаванняў з боку аховы працы. Разам з тым, на прадпрыемствах, якія застаюцца працаваць без вялікіх змен рэканструкцыйнага парадку, павялічваюцца выдаткі на ахову працы.

Прамысловасць з'яўляецца адным з галоўных набудоўнікаў у справе жыллёвага будаўніцтва. Прадукцыйнасць працы, агульнае становішча рабочага, у пераважнай меры залежаць ад тых жыллёвых умоў, у якіх знаходзіцца рабочы. Становячы сваёй задачай барацьбу з жыллёвым крызісам для рабочых, гаспадарчымі органамі па прамысловай пяцігодцы прадугледжана каля 20 млн. руб. на жыллёвае будаўніцтва. Бяручы пад увагу, што апроч прамысловасці набудоўнікамі з'яўляюцца яшчэ АВК і жыллёвая каапэрацыя, а таксама і прыватнікі, цяжкае кватэрнае становішча да канца пяцігодкі пачепаўша.

Жыльлёвая плошча павінна быць даведзена да мінімальнай санітарнай плошчы на душу насельніцтва ў рабочых раёнах. Апрача жыллёвага прадугледжана таксама камунальнае і клубнае будаўніцтва ў адпаведных памерах.

Нарэшце, сярод галоўных мерапрыемстваў пяцігодкі накіраваных на палепшаньне становішча рабочае клясы, трэба вызначыць перавод прадпрыемстваў на сямігдзінны рабочы дзень. На працягу пяцігодкі ўсе прадпрыемствы цэнзавай прамысловасці будуць пераведзены на сямігдзінны рабочы дзень. Перавод на скарачаны час работы будзе садзейнічаць прадукцыйнасці працы, зьніжэнню сабекошту прадукцыі, лепшаму скарыстаньню асноўнага капіталу і агульнаму палепшанню становішча рабочае клясы.

Такім чынам ажыццяўленьне пляну прамысловага разьвіцця паліпшае становішча рабочае клясы. У адпаведнасьці з ростам прамысловасці, узмацненьнем тэмпу сацыялістычнага будаўніцтва, няухільна будзе паліпшацца становішча пралетарыяту пры ўцягненьні новых кадраў рабочых у вытворчасць, росце мінімальнай і рэальнай зарплаты, палепшаньні вытворчых і бытавых умоў і пераводзе на сямігдзінны рабочы дзень.

Правядзеньне ў жыццё наменаных кантрольных лічбаў пацігадовага пляну разьвіцця прамысловасці адначасна шлях сацыялістычнага перабудаваньня ўсяе народнае гаспадаркі БССР. Але разам з тым трэба адзначыць вялікую напружанасьць і вялікія цяжкасьці, якія стаяць на шляху да яго ажыццяўленьня. Толькі пры пасьпяховым выкананьні ўсіх частак пляну разьвіцця ўсяе народнае гаспадаркі рэспублікі магчыма выкананьне пляну па прамысловасці. Разгортваючы прамысловасць, якая грунтуецца на мясцовым сырцу, пераважна сельскагаспадарчым і лясным, трэба памятаць, што сельская гаспадарка ёсьць базаю прамысловасці і яе рост ёсьць ростам харчовае і сыравіннай базы індустріалізацыі. Прадзялю рост індустрыі становіцца аб'ектыўнай неабычмае без адпаведнага росту сельскае гаспадаркі. Таму адпаведнае разьвіццё сельскае гаспадаркі ёсьць грунтам для разьвіцця шэрагу галін прамысловасці ільняной, пяньковай, крухмальнай, ацэтонавай і інш.

Выкананьне самога пляну прамысловасці ў пераважнай частцы залежыць ад выкананьня пляну капітальнага будаўніцтва, асабліва ў першыя гады пяцігодзьдзя. Для выкананьня будаўнічай праграмы першага году патрэбна сацыяльныя і фінансавыя прамысловасці БССР у сумме 6-7 млн руб звышніх сродкаў, якія прадугледжаныя прафінпляне.

Захаваўшы і выкананьне прадугледжанай тэмпы разьвіцця прамысловасці па ўсіх іншых паказчыках, зьяўляецца таксама неабходнай граднаскай выкананьня пяцігадовага пляну. Галоўная ўвага ў ўсёй працы павінна быць зьвернута на выкананьне пляну разгортваньня на працягу першых гадоў. Рост прадукцыі, зьніжэньне сабекошту, прыбыткі прамысловасці, утвараюць неабходныя ўмовы для далейшага „паньнянага аднаўленьня індустрыі на аснове паньнянага аднаўленьня народнае гаспадаркі наогул“.

Недахоп кваліфікацыі рабочае сілы, асабліва недахоп інжынерна-тэхнічных работнікаў будзе перашкаджаць правядзеньню прафінпляну.

Адзначаючы агульную напружанасьць пляну і магчымыя цяжкасьці, якія будуць стаяць пры яго выкананьні, трэба памятаць, што толькі пры актыўнай дапамозе і падтрыманьні рабочых мас, магчыма будзе выканаць пастаўленыя ў пляне задачы сацыялістычнага будаўніцтва.

П. ПАСЮКЕВИЧ

Як выконваюцца прапановы рабочих (З агляду вытворчых нарад)

Яшчэ XIV зьезд УсеКІП(б) у сваіх пастановах аб прафсаюзах асаблівую увагу аддае на пытаньне работы вытворчых нарад. У гэтых пастановах гаворыцца: „Найлучшай формай вытвараюцца шырокіх рабочих мес в дело практического строительства советского хозяйства, воспитания в них понимания тесной зависимости интересов трудящихся от степени хозяйственных успехов социалистического государства являются производственные совещания при фабриках, заводах, в других крупных предприятиях“. Асабліва ўзрастае роля і значэньне В. Н. *) у зьвязку з асноўным курсам партыі на левую устрэня і ацэнку нашай краіны. Вот чаму цяпер на выхаваньне газэты „Правда“ і „Производственный журнал“ прыводзіцца і агляд работы В. Н. і камісій. Рэгулярна з гэтым органам КК РСД праводзіцца абследаваньне гэтых работ. Пры абследаваньні асноўная ўвага бралася на тое, каб прапановы рабочих, унесенныя імі на вытворчыя і рады праводзіліся у жыцьце, і ствараліся належныя умовы для гэта, каб думка кожнага рабочага была накіравана на палепшаньне і удасканаленьне свайго прадпрыемства. Эканом работ на прадпрыемствах, як адна з найважнейшых форм масавае работы, павінна была знаходзіцца пад назэрваньнем і кіраваннем кіруючых партыйных ячэек і пр. фортану. Абследаваньне, вывады насколькі В. Н. зьяўляюцца органамі выхаваньня і падрыхтоўкі рабочих для кіраваньня савецкім будаўніцтвам.

Выбарачным абследаваньнем ахоплены 10 прадпрыемстваў БССР у розных акругах (Скарэзьскі „Більдунік“, фанэры завод.—Бабруйск, фабрыка агуляраў, панчошная і шчоўная фабрыкі у Віцебску, цукерная фабрыка і талоўная чугуначная майстэрні у Гомелі, суконная фабрыка, завод цыкоў у Воршы і чугуначны вузел у Паліцку). З агульнай колькасьцю рабочих 5.000 чал.

На падставе гэтага матэрыялу можна мець некаторыя агульныя вынікі, даючыя малюнак гэтай работы.

I. Зьмест работы вытворчых нарад і вынікі яе.

Работа В. Н. павінна была быць накіравана ў асноўным на зьніжэньне сабекошту, палепшэньне прадукцыйнасьці працы, палепшаньне якасьці прадукцыі і пашырэньня яе пераходу да 7 гадзін рабочага дня на некаторых прадпрыемствах і на ахову працы.

Дзякуючы дрэнна пастаўленаму вучоту работы В. Н. і В. К. нават у лепшых з іх, няма матэрыялу дасканала падлічыць увесь эфэкт, вынікі

*) У артыкуле скарачаныя В. Н.—вытворчыя нарады, В. К.—вытворчыя камісіі і Ч. К. К.—часовыя кантрольныя камісіі.

работы па палепшанню якасці прадукцыі, прадукцыйнасці працы і г. д. Як правіла В. Н. і В. К. амаль зауседы недастаткова раз'мяжоўваюць работу па асобных пытаннях паказаных вышэй, а проста займаюцца работай наогул, галоўным чынам, датыкаючыся тых, альбо іншых тэхнічных удасканаленьняў, дзякуючы адсталасці шмат якіх прадпрыемстваў і саматужнаму яшчэ спосабу вытворчасці.

Зьніжэннем сабекошту займаліся як быццам усе аб'екты В. Н., за выключэннем фанэрнага заводу (Бабруйск). Аднак, на шмат якіх прадпрыемствах зусім нельга ўстанавіць вынікам чаго адбылося зніжэнне сабекошту—ці яно шло проста за лік прыбытку, ці дзякуючы рацыяналізацыі вытворчасці („Красный Октябрь"—Орша, панчошная фабрыка—Віцебск). На суконнай фабрыцы (Ворша) на пытаньне аб зніжэнні сабекошту была зьвернута вялікая ўвага, але дзякуючы таму, што па калькуляцыі Грэсту (аб гэтым рабочыя мала інфармавалі) прадлажная цана ніжэй сабекошту, дзякуючы чаму фабрыка мела ў 27-28 г. страт на 10.000 руб.

В. Н. лічыць, што былі-б яшчэ большыя страты, каб гэтым пытаньнем не займаліся. Выклікаецца гэта адсутнасцю сыравіны у пэўным раёне і тым, што дастаўка яе дорага абходзіцца фабрыцы.

Гэтыя факты пры абгаварэнні пытанняў сабекошту і нараваньня адміністрацыяй думак рабочих, калі дырэктар фабрыкі заяўляе, што рабочыя ўсё адно не разумеюць нічога з лічбаў (цукерная фабрыка Гомель).

Пераход фармоўкі малатарных рухавікоў з адночнага на парным знізіў сабекошт з 80 коп. да 30 коп. за штуку („Красный Октябрь" Ворша). На заводе „Большавик" прынята шэраг прапанов аб найлепшым выкарыстоўваньні аходаў і адходаў вытворчасці а) выкарыстоўваньне адбудзінны, як паліва, б) утылізацыя адходаў жывоў праз частую чыстку, в) змяншэнне прэстою праз змацценьне механічнай цэху кваліфікаванымі спецыялістамі і г. д., што ў вытомай ступені знізіла сабекошт.

На некаторых прадпрыемствах, дзякуючы палепшанню арганізацыі працы ёсць павялічэнне валавой прадукцыі (фанэрны завод—Бабруйск да 1933 г., суконная фабрыка—Ворша, с.к. в.к. 100% і май—111% і, ж.н. в.к. 133%). У іншых прадпрыемствах В. Н. на гэтых пытаннях не фіксавала ўвагі.

У пытанні аб якасці прадукцыі В. Н. займаліся, галоўным чынам, змяншэннем браку, паколькі на цэлым шэрагу прадпрыемстваў гэта мела месца (панчошная і шчотачная фабрыкі—Віцебск). На фабрыцы акумуляраў у звязь з гэтым, а таксама і для змяншэння прагулаў і для падняцця прадукцыйнасці працы, быў настаноўлены конкурс на лепшую рабочага. Першая прэмія пазездка ў Маскву з захаваннем 2-х тыднёвага заробтку таму рабочаму, каторы на працягу 4-х м-цаў ня будзе мець ніводнага прагула і ніводнай заўвагі, працаваць без браку быць удзельнікам усіх вытворчых нарад. Другая прэмія—тарифурцаною 68 руб., рабочаму таксама без прагулаў, заўваг, з прадукцыяю сярэдняй якасці, за значнае змяншэнне колькасці браку і г. д. Былі устаноўлены і прэміі за выкананне якой-небудзь адной умовы беспрагульнасці, альбо адсутнасці браку і інш. Усё гэта спрыяла выпраўленьню недахопаў на вытворчасці. Некаторыя В. Н. заслаба выяўлялі значэнне пытанняў аб якасці прадукцыі. Так на фанэрным заводзе (Бабруйск) была вынесена В. К. такога роду настанова: „Н. К. отмечает, что после установления стальных плит в клееном прессе фанера вырабатывается не худшего качества, чем в других заводах Лесбела"—і на гэтым супакоіліся.

У пытаннях працоўнай дысцыпліны некаторыя В. Н. абмяжоуваліся агульнымі разважаннямі. Конкрэтных мерапрыемстваў па падняццю працоўнай дысцыпліны не распрацоувалася, калі ня лічыць асьвятленьне ў газэце (Шчотачная фабрыка Віцебск). На фавэрным заводзе (Бабруйск) В. Н. заслухала даклад аб становішчы працоўнай дысцыпліны і, не ўважаючы на цэлы шэраг дэфектаў і адмоўных адносін да гэтага пытання, прынята пастанова „Принять к сведению“.

Слаба пастаўлена працоўная дысцыпліна на цукерні ў Гомелі, недахопы ня зьнішчаны і вакол гэтага пытання В. Н. ня была заўважана ўвага.

Вось мялунак працоўнай дысцыпліны ў аддзяленьні, дзе заагвалюцца цукеркі і дзе працуюць адны дзяўчаты, там вялікі процант партыйцаў і комсамольцаў. У іх маюць месца цынчыныя анекдоты, зауседзі шум, крык, што перашкаджае рабоце, ня слухаюць загадчыка аддзяленьнем, чаму апошні шчыра раз не прыслухоўваецца да думкі работніц. Адзначаюцца спазьненні на работу на цэлую гадзіну. У карамельным аддзяленьні ў час работы абліваюцца вадой, хаваюць нябожчыкі, кладучы на стол рабочага, альбо работніцу, адзіваюць яго. Гэтыя моманты маюцца і ў іншых цэхах. Наглядаецца аніпанізм паміж асобнымі цэхамі, калі з карамельнай прысылаюць работніцу ў цэх мяккага загортваньня, альбо ў пранічнае аддзяленьне, там ёй не даюць працаваць, лічучы, што яна новая работніца, ёй няма чаго сюды лезьці. Адміністрацыя па гэтым неаднакроць ужывала меры ўздзеяньня, але напэўнах вынікаў не дастукалася, былі выпадкі, калі адымалі з работы за кражы.

У гэтым выпадку партыячка таксама не рабіла адпаведных захадаў па зьнішчэньню такіх пачварных зьяў.

Пытаньнямі прадукцыйнасьці працы і аховы працы вытворчыя наравы клімату менш за ўсё. На фавэрным заводзе (Бабруйск) прадукцыйнасьць працы павялічылася на 2,6%, аднак дзякуючы не рабоце В. Н., таксама і на другіх прадпрыемствах. Маюцца ўсё-ж такія моманты, калі на прадукцыйнасьць працы павінна быць паддзялена найсур'ешая ўвага (на скурзаводзе „Большавік“ зьнізата выпярэдзіла прадукцыйнасьць працы на 2,1%, няўважлівыя прагулы павялічыліся на 0,14%).

Што датычыць аховы працы, дык наогул пры кепскім стане аховы працы ў большасьці прадпрыемстваў дзеньне аб наладжаньні ўправаўленьня ў неабходнасьць караніна пераастанавленьня ўсяго заводу або фабрыкі (суконная фабрыка Ворша). На скурзаводзе „Большавік“ па ахове працы падавалася прапанова: а) аб пабудове асобнай рэзідэнцыі і душы для дзяўчат; б) аб зьмяшчэньні інжынэраў і забесьпячэньня небясьпекі ў вытворчасьці падана прапанова аб пабудове асобнага памяшканьня для складваньня і гашэньня вапны.

Пытаньне аб пераходзе на 7 гадзін рабочага дня некаторыя В. Н. абгаварвалі (акцыянная і панчошная фабрыкі Віцебск), пры чым на апошняй гэты пераход ужо зроблен. Такое вялікае прадпрыемства, як завод „Большавік“, гэтага пытання не абгаварваў.

Калі малі ўлічалася канкрэтная работа В. Н. па пачобных пытаннях, дык яшчэ ў большай меры не наладжаны падлік таго, якая эканомія дасягнута ў выніку прыздэньня прапанов В. Н. На такіх прадпрыемствах, як панчошная, шчотачная фабрыкі (Віцебск), цукерня (Гомель) вучот наогул адсутнічае. Гэтай справай В. Н. не зацікавіліся, а В. К. гэтых прадпрыемстваў гэтага пытання не падагуліў.

На заводзе „Красный Октябрь“ (Ворша) ужывалі за паліва плавіны і алкіды дравеснага вугалю, было наменшана ужываньне дроў, што дало эканомію 938 руб. Калі параўнаць з 27 г. устанавленьне но-

вага працэсу „траўленьня“ і арганізацыі спецыяльнай сушылки на дрот дало эканоміі ў 7440 руб.; скарачэньне адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў на 170% і другія моманты.

На скурзаводзе „Балышавік“ Менск ад рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў па паленшаньню вытворчых працэсаў (галоўным чынам, замена ручной працы машынай) дало агульную эканомію у 37.230 руб. у год, а іх 23.808, руб. дзякуючы рэалізацыі прапаноў В. Н. і часовай К. К.

Нешта падобнае да эканамічнага вучоту вынікаў ад рэалізацыі прапаноў В. Н. даюць Галоўныя Гомельскія майстэрні. На 14 выкананых поўнасьцю прапановах В. К. і В. Н. маецца эканоміі у 6 813 р. 88 к і мяркуецца па 14 часткова выкананых 7.425 р. 29 кап. Большасць жа выкананых адміністрацыяй прапаноў (315), хоць непасрэднай эканоміі, выражанай у грашох і не даюць, але бязумоўна палепшаюць агульнае станавішча прадпрыемства, павышаюць прадукцыйнасьць працы, якасьць прадукцыі і г. д., што цяжка падлічыць.

У большасьці выпадкаў В. К. маюць пляны работы на розныя тэрміны — некаторыя складаюць па квартална на 3 м-цы, на паўгода і на гадовы пэрыяд. Больш поўнае выкананьне плянаў прадзедзена тымі, якія складалі на гадовы пэрыяд, аднак, гэта магчыма таму, што пры невялікай параўнальнай колькасьці пытаньняў і пры большым тэрміне — яны былі выкананы ў большым процанце. Ёсьць і такія В. К., дзе плянаў работы на 1/2 году ня было (фанэрны завод — Бабруйск), а потым складзены плян работы ня выконваўся, а вырашаліся новыя пытаньні, пададзеныя рабочымі на В. Н. Наглядаецца адступленьне ад плянаў работы ўсіх вытворчых камісіяў наколькі ўзьніклі ў працэсе работы цэлы шэраг новых пытаньняў. Ёсьць і невыкананьні пляну з прычыны слабое работы (Бабруйск — фанэрны завод).

Гэтае адступленьне ад прынятых плянаў у некаторых выпадках бывае нагэтулькі вялікім (Полацкі чыгуначны вузел), калі з 11 пытаньняў пляну абавярваліся толькі 1, што характарызуе заслабую прадуманасьць пытаньняў, якія ўключаліся ў плян работы.

Што датычыць якасьці плянавых пытаньняў, дык у шмат якіх выпадках яны фіксуюць увагу на такіх агульных пытаньнях вытворчасьці як 20 проц зьніжэньне адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў, зьніжэньне сабекошту, паленшаньне якасьці працы, рацыяналізацыя працы. Ёсьць і канкрэтныя пляны.

Удзел рабочых у вытворчых нарадах залежыць ад пастаноўкі эканомработы на прадпрыемствах. Там, дзе падбіраюцца найбольш жывыя пытаньні, што цікавяць рабочых, там наведваньне здавальняючае (60—70 проц.). Найбольшы посьпех тут даюць цэхавыя нарады (70—75 проц.) і менш агульна-завадзкія В. Н. (30—40 проц.). Тут часта ўплываюць чыста тэхнічныя моманты: ня добра паведамляюцца рабочыя пра дзень і час вытворчых вартэ; гэта ўплывае кепска на актыўнасьць рабочых (Галоўныя Гомельскія майстэрні і іншы) або склікаюцца на нядзелях і ў час выдачы заробтку (Мэтпрам — Віцебск). Менш за ўсё наведваюць рабочыя у Полацкім чыгуначным вузеле, прыходзілі толькі тры рабочыя, якія высунулі у якую небудзь рад камісію.

Яшчэ адны арганізацыйныя недахоп досыць стары, заўважваецца на ўсёй рабоце — гэта імкненьне абмежаваць работу Вытворчай Камісіяй ня выносячы на абавяршэньне вытворчых нарад. Гэтым самым масавая работа ўціскаецца ў вузкія апаратныя рамкі. З гэтым трэба рашуча змагацца і ў сваім кіраваньстве партыйныя і прафэсійнальныя органы

павінны гэты момант асабліва ўлічваць. І ня трэба забываць што В. К. ёсьць падрыхтоўчы орган для В. Н.

Такім чынам са зьместу і вынікаў работы відаць, што у рабочых маецца сур'езнае жаданьне сваім удзелам і парадамі ўсямерна памагчы справе сацыялістычнага будаўніцтва, але рабоце В. Н. перашкаджае непаладжанасьць і кепская пастаноўка самой работы В. К. і В. Н.

II. Як выконваюцца прапановы цэхавых і агульна-заводзкіх В. Н. гаспадарчымі organami, у якія тэрміны і кантроль выкананьня.

Акрамя зьместу работы В. Н. трэба праглядаць як выконваюцца пастановы вытворчых нарад, у якія тэрміны яны зьдзейсяняюцца, як ўлічваецца і кантралюецца гэтая работа. „Хозяйственники должны внимательно наблюдать и изучать работу производственных совещаний и комиссий и выдвигаемые ими предложения. Следует точно, ясно и открыто объяснять причину неприятия тех или иных предложений“ (з рэзалюцыі XIV зьезду ЎсеКП(б). Аб працы прафсаюзаў).

Што мы маем у рэчывістасьці?

Выкананьне пастаноў вытворчых нарад на розных прадпрыемствах у сярэднім ажыццяўляе прапановы на 60—70 проц. Там, дзе больш менш пастаўлен вучот працы В. Н., дзе больш альбо менш ёсьць кіраўніцтва з боку партыяўкі і адпаведнае кіраўніцтва з боку праф-арганізацыі, там прапановы вытворчых нарад ажыццяўляюцца ў большай меры. Ёсьць моманты і пагардлівых адносін да пастаноў вытворчых нарад з боку гаспадарнікаў, калі партыяна-прафэсыянальна (і звычайна) арганізацыі у гэтым напрамку нічога як быццам не маглі зрабіць.

Калі на самым прадпрыемстве ў большай або меншай меры праводзіцца ў жыццё прапановы рабочых, дык у трэстах, на вырашэньні якіх перасылаюцца паставы пытаньні, ізіраецца найбольшае невыкананьне пастаноў В. Н.

У аддзяленьні Лесбелу, куды уваходзіць фанэры завод (Бабруйск) быў пасланы шэраг прапаноў для выкананьня, напр., аб устаноўцы дымаходных труб, аб дастаўцы заводу скуры для манжэт, аб вывучэньні паравой гаспадаркі. Аб лесе гэтых прапаноў ня толькі рабочыя, а і В. К. ня ведаюць, некаторыя пратаколы В. Н. з прапановамі загубіліся ў аддзяленьні Лесбелу.

У камунальным трэсьце, у які уваходзіць суконная фабрыка (Ворша) гіксам на паўгоду марынуецца прапановы і па іх ня прымаецца ніякіх мер.

Выпаўненьне прапаноў праходзіць з 7 дзён да 1 году, пры чым зацяжка у большасьці выпадках бывае дзякуючы адсутнасьці патрэбных крэдытаў і мясцовых асыгнаваньняў, або і па тэхнічных прычынах.

На паставым прадпрыемстве ажыццяўленьне праходзіць у наступным. На фанэрым заводзе (Бабруйск) з 99 прапаноў (пры чым толькі 22 прапановы прайшлі праз вытворчыя нарады, а рэшта паступілі як прапановы В. К.), выканана 69 прапаноў; на заводзе „Красный Октябрь“ (Ворша) з 119 прапаноў цэхавых нарад выканана 71, а з агульна-заводзкіх нарад з вынесены 18 пастаноў выканана толькі 7; на цукерні з 38 выканана 23 прапановы, некаторыя ў момант правядзеньня агляду, пры чым і рэшту мелася магчымасьць правесці. Але адміністрацыя ігнаруе гэтыя прапановы; на гэтым-жа самым прадпрыемстве адзначаецца вялікая зацяжка ў тэрмінах, калі даецца 2—3 тыдні, а цягнецца 8—9 месяцаў.

У галоўных Гомельскіх майстэрнях з 562 прадпрыемстваў (на цэх. і агульна заводскіх нарадах) ня выканана 88 прапаноў. На гэтым прадпрыемстве з усіх прапаноў 68 адхілена адміністрацыяй, як немэтазгодныя. ЦКК там правярала гэтыя прапановы і таксама нашла матчымым адхіліць іх. Гэта прапановы на палепшаньні працы якога-небудзь цэха, але якія абсалютна не даюць эфэctu для ўсяго прадпрыемства.

За пэрыяд з 1 га кастрычніка 28 г. цэхавымі і агульна заводскімі нарадамі зав. („Большавік“) прынята 46 прапаноў з іх выканана 43, альбо 93,9 проц.

У сярэднім рэалізацыя праводзілася у працягу ад тыдню да 3-х м-цаў. У мінулым годзе па тэрмінах выканання ня было вучоту, а з 1-га кастрычніка 1928 г. уведзены вучотныя карткі — кожная прапанова заносіцца на картку. Картка дае матчымасць кантраляваць вучот і выкананьне.

Найбольш дрэнна з выкананьнем прапаноў В. II. на Полацкім чугуначным вузле. Перш за ўсе трэба сказаць, што за год было ўсяго 2 вытворчыя нарады. Работа, галоўным чынам, абмяжоўвалася вытворчай камісіяй і падкамісіяй („апаратнае“ вырашэньне пытанняў); з 70 прапаноў В. К. і В. Н. выканана толькі 37 (менш за 50 проц.).

На гэтым самым прадпрыемстве мы маем выпадкі, калі выказаныя раней прапановы рабочых атхіляюцца з прычыны немагчымасці іх выканаць, а потым праводзяцца ад імя адміністрацыі.

Пастановы прынятыя вытворчымі нарадамі і камісіямі звычайна разглядаюцца на фабзаўкомах, пры чым у большасці выпадкаў пытаньне праходзіць фармальна, насель чаго, адбітак пратаколу В. II. перадаецца адміністрацыі і ў некаторых выпадках Трэсту, калі ён тэрыторыяльна блізка ад прадпрыемства.

Гэты парадак трэба лічыць канечне не асабліва цяжкім. А з зацяжкаю вырашэньня пытанняў адміністрацыяй застаецца тое самае становішча, аб якім казалася вышэй. Па асобных мер па спрашчэньню парядку праходжэньня дробных настановаў нідзе не распрацавана.

Вельмі часта пытаньні, узнятыя рабочымі, зацягваюцца пры вывучэньні і вырашэньні іх вытворчымі камісіямі і нарадамі. Большасць прапаноў рабочых у галоўных Гомельскіх майстэрнях паступаюць у В. К., якая па характару пытанняў утварае спецыяльныя падкамісіі, а зям ўжо на наступным пасяджэньні В. К. дакладваюць і прымаюцца адпаведнае рашэньне для перадачы яго на В. II., або вельмі часта бывае перадача і падкамісіі. На В. II. перадаюцца пытаньні найбольш ясныя і бесспрэчныя. Ранга перад В. II. перадаюцца або ў экспэртную камісію, або ў вытворчы аддзел (Праўленьне чугуны), або ў ІТС (інжэньерна-тэхнічная сэкцыя) і яны заўсёды цягнуцца да 4-х м-цаў.

У Полацкім чугуначным вузле цягзат кожная дробная прапанова перадаецца ў Праўленьне дарогі (Масква), што вельмі зацягвае пытаньне.

Спецыяльнага вучоту настановаў В. II. фабрычна заводскія камітэты не вядуць, як няма і кантролю. Большасць наогул слаба правяралі гэтыя настановы. Некаторыя фабзаўкомы давалі дырэктывы В. К. узяць свае прагаколы і правярыць наколькі ажыццяўляюцца настановы В. Н.; некаторыя практыкавалі на пасяджэньнях В. К. і В. Н., заслухоўваць даклады гаспадарніка, як выконваюцца прапановы В. II. Другіх форм вучоту і кантролю Ф. З. К. не вядуць. Асабліва дрэнна са справляю па кантролю над настановамі цэхавых камісій (або прафупаўнаважаных, як на заводзе „Большавік“).

Што датычыцца адміністрацыі, дык у 2-х выпадках мы маем становішча, калі вучот прапаноў уведзен па адпаведнай карткавай сы-

тэме (скурзавод „Бальшавік“ і Гомельскія Галоўныя майстэрні). На апошнім прадпрыемстве вылучаны спецыяльны чалавек ад адміністрацыі, які рэгіструе паступішыя прапановы, запісвае дату і г. д. Аднак і тут толькі фармальны вучот, гэты работнік толькі рэгіструе пастановы і калі пытаньне нават доўга цягнецца, то ніхто не праяўляе асаблівай ініцыятывы падштурхнуць яго, каб за яго ўзяліся ці адміністрацыя, ці фабком.

Зусім слабым трэба прызнаць інфармаваньне рабочых аб прынятых і няпрынятых пастановах В. Ц. аб чым катэгарычна прапануецца у рэзалюцыі XIV зьезду партыі. Па ініцыятыве некаторых фабзаўкомаў (суконная фабрыка „Красный Октябрь“ Ворша, Галоўныя Гомельскія майстэрні, завод „Бальшавік“—Менск) ставіліся даклады адміністрацыі аб выкананьні прапаноў В. Ц. На другіх-жа прадпрыемствах адсутнічае і гэтая форма праверкі.

З усяго гэтага мы можам заключыць, што ў цэлым шэрагу асобных прадпрыемстваў наглядаюцца ў лепшым выпадку няўважлівыя адносіны да прапаноў рабочых. Затым трэба прызнаць неабходным і мэгазгодным выдаць дэкрэт, які вызначаў-бы абавязкі Гаспорганау у адносінах выкананьня прапаноў рабочых і адказнасьці іх перад законам за невыкананьне.

А. САМОНАУ.

Хваробы саматужна-прамысловай каапэрацыі.

Дэфіцытны сырэц—асноўны арганізатар саматужніцкіх мас. Дырэктывы партыі аб каапэраваньні бяднейшых саматужніцкіх пластоў, аб разгортваньні работы ў вёсцы, аб ачыстцы ад сацыяльна-чужых элемэнтаў выконваюцца вельмі слаба.

Усім вядома тая вялікая роля, якую адыгрывае саматужна-прамысловае каапэраваньне ў справе зьмяншэньня гаварната голаду, у справе арганізацыі шырокіх пластоў раскіданых саматужнікаў і гораду, мястэчка, асабліва вёскі, у справе вытворчата каапэраваньня і аб'яднаньня ў арцелі дробных вытворцаў і снабжэньня іх у плянавым парадку сырцом.

Даволі успамінаць пастанову Пленуму ЦК КП(б)Б (красавік 1926 г.), у якой сказана: „Пленум ЦК КП(б)Б, сцвярджаючы рашэньне Бюро ЦК ад 21 студзеня 1926 г. аб саматужна-прамысловай каапэрацыі, адзначае, што на умовах БССР саматужна-рамесніцкая *прамысловасць адыгрывае вялікую ролю ў справе забесьпячэньня бяднейшай часткі насельніцтва работай (асабліва мястэчковага насельніцтва) як і пры правільным рэгуляваньні праз саюз саматужна-прамысловай каапэрацыі і Наркамгандлю зможэ значна павялічыць таварную масу, выкідваемую на рынак—асабліва на вясковы рынак*”.

Здавалася-б, што тут задачы даволі ясныя і трэба толькі прытрымлівацца правільнай лініі. Аднак на справе мы маем зусім іншае. Замест каапэраваньня бяднейшай часткі саматужнікаў—каапэруюцца ўсе, хто хоча. Асяродкам работы і увагі дагэтуль зьяўляецца горад, мястэчка на другім мейсцы і зусім на задворках вёска.

На шляху найменшага супраціўленьня.

Саматужна-прамысловае каапэраваньне Беларусі пад канец 1928 году налічвае найшчыкаў да 11.000 чалавек, асноўная маса якіх знаходзіцца ў гарадох (51 проц.), рэшта ў мястэчку (39 проц.) і вёсцы (18 проц.). За апошні год каапэраваньне перажыла асабліва бурны рост. У лічбах гэта будзе рост на 6.798 чалавек ці на 163,5 проц., але мы тут павінны даць ацэнку, ці нармальна праходзіў гэты рост. Лічбы, якія маюцца ў нашым распараджэньні, гавораць пра зусім іншае. Яны гавораць нам, што каапэраваньне шло галоўным чынам за лік прамысловых аб'яднаньняў, што працуюць на дэфіцытнай сыравіне (абутковы, швэйны, панчошна-трыкатажны сырэц), прычым гэты рост зусім зьмяняе тыя суадносіны, якія былі ў саматужна-прамысловай каапэрацыі паміж арцелямі працуючымі на дэфіцытнай і недэфіцытнай сыравіне. Калі ў 1927 і ў арцелях, што працуюць на дэфіцытнай сыравіне, было 1.134 чал., то ў 1928 г. такога тыпу арцелі аб'яднаюць 5.374 чал. —рост на 374 проц.

За той-жа самы час лік пайшчыкаў у арцелях, што працуюць на недэфіцытнай сыравіне, узрос з 3.025 да 5.583, г. зн. на 84,6 проц.

Гэтыя лічбы сьведчаць нам аб тым, што кіруючыя органы саматужна-прамысловай каапэрацыі заместа грунтоўнай работы па аб'яднаньню шырокіх мас саматужнікаў-адзінак у вытворчыя арцелі пайшлі па лініі напачатковага супраціўленьня, па лініі задавальленьня дэфіцытнай сыравінай, адзінак саматужнікаў, фармальна аб'яўляючы іх у арцелі.

Каб характэрызаваць фармальны падыход да справы аб'яднаньня у арцелі саматужнікаў, што працуюць на дэфіцытнай сыравіне, прывядзем толькі дзьве лічбы. На 1-X 1927 г. было аб'яднана гэтым відам арцеляў у мястэчках толькі 227 чал., а на 1-X 1928 г. ужо 20.39 чалавек. За год трэба дадаць, што гэты год быў перыядам вострага недахопу сыравіны на рынку, такім чынам, толькі ў мястэчку лік каапэраваных на дэфіцытнай сыравіне ўзрос на 789 проц., пры росьце ліку каапэраваных на недэфіцытнай сыравіне на 53 проц. Было-б сьмешна наогул казаць, што рост амаль на 800 проц. зьяўляецца нармальным ростам каапэрацыі і запісаць яго як дасягненьне.

Можна загадзя сказаць,—добрая палова такіх, што нарасьлі як грыбы пасля дажджу, арцеляў распаўсюдзіла як толькі зышкне сыравіны галад і на рынку будзе досыць скуры, мануфактуры і інш. З гэтага вынікае, што арганізацыйная справа паставіцца дрэнна. *Гэта першая хвароба.*

Вёска на задворках.

Другім пытаньнем, у якім ня ўсё добра, ёсьць каапэраваньне сялян-саматужнікаў у вёсцы.

Тут трэба прызнаць, што дырэктывы партыі выконваюцца вельмі слаба. Яшчэ X зьезд ЦК(б)В пакіраваў увагу на неабходнасьць пашырэння саматужна-прамысловай каапэрацыі ў вёсцы. ЦК ЦК(б)В у лютым 1928 г. зусім ясна сказаў: „Белсаматужпрамсаюзу, працягваючы работу па разгортваньню каапэраваньня саматужнікаў у горадзе і асабліва ў мястэчках, больш аддаць увагі разьвіцьцю сеткі саматужнай каапэрацыі на вёсцы і каапэраваньня вясковых саматужнікаў, не абмяжоўваючы работу выключна ў горадзе і мястэчку“.

Гэта-ж самае ня раз было падкрэсьлена ў пазьнейшых пастааковах кіруючых партарганаў.

Што-ж мы маем цяпер? Па некаторых дагадках і разважаньнях працаўнікоў Беларускага саматужпрамсаюзу можна думаць, што каапэраваньне сялян павялічылася за апошні год да 1.900 чалавек па ўсёй Беларусі (на 1 мл. сялянства). Але-ж наколькі гэта толькі дагадка і разважаньні (бо ў Беларускаму саматужпрамсаюзу больш менш дакладных лічбаў няма), дык і гэтай лічбе цяжка паверыць. Таксама адсутнічае вучот па нацыянальнасьці. Можна гэта тлумачыцца вярстанамі некаторых таварышоў, якія лічаць што „саматужнікі гэта толькі яўрэі“, таму работу трэба праводзіць толькі ў горадзе і ў мястэчку, можа яшчэ чым, ва ўсякім разе рашэньні партыі аб пашырэнні справы каапэраваньня сялян-саматужнікаў з вясковай беднаты, выконваюцца вельмі марудна, калі не сказаць ня выконваюцца зусім і ў гэтым напрамку трэба зараз націснуць. Партыя дае дырэктывы не для таго, каб аб іх „вольна“ ці „невольна“ забываліся. *Гэта другая хвароба.*

У напрамку каапэраваньня саматужніка-бедняка беларускай вёсцы мы ў праве чакаць рэзкага пералому.

Пра сацыяльны склад.

З боку грамадзкай думкі, за апошні час склаўся погляд, што ў саматужна-прамысловай каапэрацыі каапэруюцца гандляры, спекулянты і г. д. У цэлым гэта, вядома, паклёп, неабгрунтаванае абвінавачаньне кіраўніцтва каапэрацыі і не адбівае сапраўднасьці, хця таксама неабгрунтаванымі, зусім неправільнымі, нават шкоднымі зьяўляюцца спробы наасобных кіраўнікоў сам.-прам. каапэрацыі ўсё пказаць у ружовым колеры.

Ці маюць кіраўнікі сам.-прам. каапэрацыі магчымасьць сказаць, што сацыяльны склад саматужных арцеляў здавальняючы? Не, ня маюць. Ніякага дыфэрэнцыраванага вучоту пайшчыкаў да гэтага году не вялося. Пры арганізацыі і пры прыёме ў пайшчыкі быў адзін падыход „усе саматужнікі“. Зусім правільна кажуць некаторыя таварышы, што Белсаматужпрамсаюз — гэта „Затэ“, які толькі займаецца рэгістрацыяй новых арцеляў, зусім не цікавячыся, хто уваходзіць у гэтым арцелі. У выніку гэта вельмі часта можна знайсці там буйнога і сярэдняга гандляра, моцнага кулака, моцнага саматужніка-уласьніка і г. д. Ды гэта і зразумела. Пры адсутнасьці кантролю і увагі ад органаў каапэрацыі і пры наяўнасьці напору з боку зможных элемэнтаў часта у арцелі арганізуюцца моцныя саматужнікі, без чаго ім недаступны сырэц. У выніку такога становішча фонды дэфіцытнага сырэцу (якія далёка не задавальняюць усіх патрэб), адпущаемыя сьвярдэньню, за месці блзкага савецкай уладзе саматужніка бсоняка, часта панадаюць, дзякуючы ратагенству і няобнасьці з боку кіраўнікоў у лапы сацыяльна чужых і воражых нам элемэнтаў гандляроў, моцных саматужнікаў і кулакоў.

Аб тым, што пры арганізацыі арцеляў не праводзіцца класавы адбор, сыцьвярджаюць галерэі фактаў зьмешчаных у друку.

Мы тут прывядзем толькі прыклад з работы Магілёўскага Саюзу Арцель „Хімгруд“ налічвае ў сваім складзе 9 асоб, з якіх 4 асобы маюць маемасьць каштоўнасьцю да 1500—2000 руб. кожны (лічбы і факты ўзяты з запісаных іх анкет, а на справе яны больш багатыя, чым гэта пказана ў анкетах). Дзякуючы гэтаму складу, арцель замкнулася ў вузкае кола і ня мае імкненьняў да пашырэння.

Арцелью „Смалахім“ (там сама у Магілёве), кіруюць уласьнікі былых смалакурных заводаў. На першым жэ пасяджэньні праўленьня яны сабе прызначылі пэнсію ад 175 да 200 р. у месяц.

Тое самая наглядаецца ў цэлым шэрагу арцеляў ва ўсіх акругах.

Характэрныя заявы наасобных кірункаў камуністаў з поваду гэтага: „у гэтым асабліва нічога няма“ (т. Айзенштат — Магілёў), альбо што „у савецкім саюзе ўсе павінны мець працу“ (гав. Зельдовіч — Менск); „гандляроў, спекулянтаў зусім нязначная праслойка, савецкая грамадзкасьць (друк і насельніцтва) маюць няправільны погляд на каапэраваньне“ (т. Брыскін — Белсельматужпрамсаюз) і інш.

Факты, асобныя заявы і адсутнасьць лічбаў аб сацыяльным складзе, аб дыфэрэнцыяцыі яго, аб засьмечанасьці апарата сам. чужым элемэнтам гавораць нам, што ў кіраўніцтве саматужна-прамысловай каапэрацыі ня ўсё добра. Наасобныя таварышы, замазваючы сапраўднае становішча, не даюць магчымасьці, ва усякім разе не садзейнічаюць выкрываць факты ці не называюць факты сваімі іменамі. Часта у апаратах кіруючых органаў сам.-прам. каапэрацыі ў пераважнай большасьці сядзяць людзі, якія нічога агульнага ня маюць з савецкай уладай і савецкай грамадзкасьцю.

Гэта ёсць трэцяю балячкаю сам.-прам. каапэрацыі, якая патрабуе безадкладнае апэрацыі.

У гэтым артыкуле мы не закранаем ня менш важных пытанняў, як, напрыклад, якасць прадукцыі саматужна-прамысловых арцеляў, а якасць вельмі нізкая, „кустарная“, як кажуць, неразъберыху ў зарплате, дзе з аднаго боку наглядаюцца хістаньні ад 50 да 300 рублёў у месяц у розных арцелях, а з другога боку шчым несхаванне абіраўне спажыва, калі сябры якое-небудзь арцель бяруць на месяц да 250 -300 р., ня вышжаючы цэн на свае вырабы; ненармальнае спажыванне сырцом, пытаньні шырокай арганізацыі у весцы працаемкіх арцеляў на вырабу будунічных матар'ялаў, асабліва цэглы.

Гэтыя пытаньні патрабуюць больш дакладнага і падрабязнага высьвятленьня ў асобным артыкуле.

У хуткім часе будзе праходзіць перавыбарчая кампанія органаў сам.-прам. каапэрацыі, таму перад усімі арганізацыямі і савецкай грамадзкасцю паўстае задача рашучай ачысткі, у першую чаргу выбарчых органаў ад сацыяльна-чужых і класава-варожых элементаў.

У другую чаргу неабходна прачысціць зверху да нізу увесь каапэратыўны апарат і склад пайшчыкаў.

У перавыбарчую кампанію канечна патрэбна шырока разгарнуць самакрытыку, разварушыць блізкія да пралетарыяту пласты саматужнікаў і ўсіх працоўных. Саматужнікам, што зарабляюць хлеб свім мазалем, не ў дарогі з буйным гандляром, сінкулянтам, кулаком і моцным уласьнікам-саматужнікам.

Толькі праз шырокую самакрытыку, напіншы масы блізкіх нам саматужнікаў гораду, мястэчка і вёскі, можна будзе выявіць і вычысціць тых, што напрымаваліся. Самакрытыка будзе за лекі дорагі арганізацыі.

Спробы набліжэння нэпмана, былога гандляра, праз сам.-прам. каапэрацыю, да савецкае ўлады зьяўляюцца спробамі паслабіць дыктатуру пралетарыяту.

Таму тым, якія кажуць сёння, што „у Савецкім Саюзе ўсе павінны працаваць“ (жыві і жыць давай другім А. С.), а заўтра скажуць, што у Савецкім Саюзе ўсе павінны кіраваць, грэба моцна дціць на руках.

НАША ТРЫБУНА

М. КАРКЛІН.

Зусім недапушчальнае вузкае месца.

(З пачатковага гаспадарчага кан'юнктуры за кастрычнік — люты м-цы)

I.

Адначасова з хуткім тэмпам росту ўсяе народнае гаспадаркі і асабліва яго сацыялістычнага сектара мы маем і шэраг цяжкасцяў, якія выкліканы, галоўным чынам, усё яшчэ нізкім тэхнічным узроўнем народнае гаспадаркі БССР з абвостранай клясавай барацьбою на пэўным этапе сацыялістычнага будаўніцтва і іншымі яшчэ нязжытымі гістарычнымі дыспрапорцыямі ў народнай гаспадарцы Беларусі.

Усё гэта зьяўляецца тымі аб'ектыўнымі момантамі, якія, дзякуючы энэргічнай рабоце і увазе ўсяе партыі, набылі значнае палітычнае. Вось як вызначае гэта XII з'езд КПБ:

„Свачасовая ўвага з боку ЦК, энэргічная работа ўсяе КПБ па ўхіленьню гэтых цяжкасцяў зьявілася значнае змякчэнне іх, перамогу над часткаю з іх і ў агульным нясулыны рост народнае гаспадаркі“ (з пастановы XII з'езду КПБ).

З гэтага мы бачым, што апошнім з'ездам партыі было канстатавана, што ў агульным усё цяжкасці былі значна памяншаны тэю работай, якая праводзілася партыяй у цэлым, але, не ўважаючы на гэта, XII з'езд ні на хвіліну не паслабляе ўвагі і на далейшае на гэтыя цяжкасці, а, наадварот, напярэджвае, што:

„адабраючы поўнасьцю ўсю вярэбленую ЦК работу па складаньню пяцігадовага пляну развіцця народнае гаспадаркі Беларусі і ўлічваючы вялікую напружанасць і цяжкасці, якая будзе існаваць роўналегла з яго выкананьнем, XII з'езд КПБ заклікае ўсю партарганізацыю мабілізаваць увагу, усе сілы і ўвесь энтузіязм партыі і рабочае клясы на задатых гаспадарчых будаўніцтвах“. (З пастановы XII з'езду КПБ па дакладу ЦК).

Выходзячы з гэтых дырэктыў партыі, неабходна свачасова завастраць вузкія мясціны нашае работы для таго, каб лепш зрабіць адпаведны удар для ўзмацнення і мабілізацыі ўвагі вакол ўсяе партыі і рабочае клясы.

II.

Асноўныя вынікі гаспадарчага развіцця БССР у першым квартале гэтага году як і ў студзені і ў лютым месяцах паказваюць у агульным прыкметны рост як супроць першага кварталу 1927-28 г., так і ў параўнанні з сярэдня-квартальным узроўнем мінулага году.

Але згоч на некаторых паказальніках вжнейшых вучасткаў ра-
боты, мы маем справу з пагоршаньнем дынамікі паказальнікаў. Гэта
асабліва рэзка адзначаецца па рэспубліканскай прамысловасці і асаб-
ліва па частцы становішча *вытворчасці і дысцыпліны працы*.

Рост валавое прадукцыі па рэспубліканскай прамысловасці ВСНГ:

Рост, які меркаваўся па кантрольных лічбах на 1928—29 год	У % да 1927-28 г.	Фактычны рост за першы квартал 1928—29 году	
		У параўнань- ні з 1-м кварталам 1927—28 г.	У параўнань- ні з сярэд. кварт. выні- камі за 1927—28 г.
Па пераліч. прамысл.	118,5	113,2	88,0
„ шкляной	105,8	129,3	113,4
„ мэталевпр.	125,0	131,2	120,5
„ ільнапрадз.	131,8	93,2	97,4
„ кравецкай	195,0	261,5	149,5
„ панч.-трыкатажн. прамысл.	286,0	171,7	146,9
„ скур.-абутковай	164,0	166,0	140,8
„ дравапрац.	158,3	145,6	124,7
„ вытв. хэм. крэіды	233,7	204,1	174,1
„ харчовай	119,8	88,7	108,4
„ гытуновай	93,0	131,3	121,9
„ дрэвапрац.	110,2	129,3	111,2
„ папяровай	113,3	121,4	113,1
„ акулярнай	243,2	126,4	103,5
„ друкарскай	140,1	113,8	110,8

Такім чынам, мы бачым, што не ўважаючы на бяспрэчны рост
валавое прадукцыі пераважае большасць галін у параўнаньні з
1-м кварталам 1927—28 году (за выключэннем ільнапрадзільнае і
харчовае) гэты рост усё-ж такі не дасягае па шмат якіх галінах
вызначанага сярэдня-гадавога росту валавое прадукцыі па кантроль-
ных лічбах.

Што-ж тычыцца студзенскіх даных, дык вытворчыя вынікі даюць
супроць сусежанскіх даных змены, якія ў агульным не паляпшаюць,
а нават пагоршваюць становішча, як, напрыклад:

Ільнапрадзільная	дае рост валавое прадукцыі на	2,7 проц.
Панчошна-трыкатажн.	„ „ „ „ „ „	19,2 „
Запалкавая	„ „ „ „ „ „	2,4 „
Харчовая	„ „ „ „ „ „	0,5 „
Папяровая	„ „ „ „ „ „	1,8 „
Шкляная	„ „ „ „ „ „	4 „
Мэталепрац.	дае скарачэнне валавое прадукцыі на	5,3 проц.
Кравецкая	„ „ „ „ „ „	18,5 „
Скур.-абутковая	„ „ „ „ „ „	15,5 „
Дрэвапрац.	„ „ „ „ „ „	0,6 „
Акулярная вытворч.	„ „ „ „ „ „	14,3 „
Шчэцінная	„ „ „ „ „ „	14,7 „

Лютыя дадзеныя ў параўнанні са студзенскімі ў агульным паказваюць далейшае пагоршэнне, напрыклад:

Мэталіапрацоўчая дае рост валавога прадукцыі на	7,2 проц.
Ільняпрадзільная	2,2 "
Кравецкая	7,4 "
Скура-абутковая	6,1 "
Дрэваапрацоўчая	8,2 "
Папяровая	2,5 "
Акулярная	26,1 "
Шчэцінная	8,3 "
Вытворч. краёў	2,1 "
Панчошн.-трыкатажная дае скарачэнне валавога прадукцыі на	2,1 "
Зава. кава	1,8 "
Тытуная	2,4 "
Хлопца-папяровая	1,1 "
Браважная	12,3 "
Харчовая	12,3 "

Што-ж тычыцца *дзячэга вырату* аднаго рабочага, які ў сярэднім па ўсёй прамысловасці даў рост у кастрычніку і лістападзе, дык у снежні ён застаўся на узроўні лістапада, а ў студзені даў нават падзенне супроць снежня на 3,4 проц. (вылічэнне ў дадзеных цэнах); па асобных галінах гэта малюецца так:

па металіапрамывасці зніжэнне на	2,7 проц.
• кравецкай	15,0 "
• скураной	10,7 "
• абутковай	2,7 "
• дрожджавай	7,1 "
• пиваварнай	11,9 "
• дрэваапрац.	2,6 "
• ільняпрадзіл.	павышэнне на 0,6 "
• панчошна	
• трыкатажнай	5,5 "
• маслабойнай	3,2 "
• тытунай	1,9 "
• папяровай	2,9 "
• шпалернай	23,9 "

Лютыя дадзеныя не выратуюць становішча, а ідуць па далейшаму пагоршэнню паказалі нікаў росту вытворчасці працы, прыкладна:

па металіапрацоўчай прамысл. павышэнне на	8,8 проц.
• кравецкай	22,6 "
• скур.-абутковай	16,4 "
• пиваварнай	4,3 "
• дрэваапрацоўчай	5,2 "
• ільняпрадзільнай	1,6 "
• папяровай	6,7 "
• шпалернай	11,1 "
• абутковай	зніжэнне 0,1 "
• дрожджавай	8,9 "
• панч.-трыкатажнай	8,3 "
• маслабойнай	2,7 "
• тытунай	5,3 "

і гэта пры значна большым росце зарплат, чым запраэктавана па кантрольных лічбах прамысловасці.

Такім чынам, мы бачым, што адзін з галоўнейшых вучасткаў работы знаходзіцца пад пагрозай зрыву выканання плянавых меркаванняў гаспадарчага пляну з усімі адсюль выцякаючымі вынікамі, г. зн. набываннем меншага тэмпу росту удзельнае вагі прамысловае, валавое прадукцыі ва ўсёй народнай гаспадарцы, меншага выкідвання прамысловых тавараў на рынах, меншага накаплення у самой прамысловасці, меншай магчымасці разгарнуць прамысловае будаўніцтва з меншым павялічэннем—па тэмпу росту—рабочае клясы.

Выходзячы з такога становішча, ужо па кан'юнктуры 1-га квартала была дадзена цвёрдая дырэктыва:

„адзначаючы няспрыяючыя тэндэнцыі ў дынаміцы прадукцыйнасці працы і зарплат, якія ідуць у разрэз з плянавымі меркаваннямі, даручыць Вышэйшаму Савету Народнае Гаспадаркі разгарнуць з удзелам прафэсійных саюзаў кампанію па павышэнню прадукцыйнасці працы, як і перагляд норм расцэнкі, таксама і за большае павышэнне эфектыўнасці правядзення рэканструкцыі і лепшага выкарыстоўвання сілавых, паставіўшы гэтыя пытанні на вытворчых нарадах сярод шырокіх рабочых мас, а таксама і на старонках друку“.

(З пастановаў па кан'юнктуры 1-га кварталу).

Але, не ўважаючы на тое, становішча яшчэ пагоршылася, што хоць часткова і тлумачыцца аб'ектыўнымі момантамі, але ж у большай частцы выклікана залежыць ад моманту суб'ектыўнага характару.

XII з'езд партыі скончыў сваю работу у сярэдзіне лютага. дзякуючы чаму ён здолеў ужо па гэтай паведаваць значна вастрэй паставіць пытанне і патрабаваць ад гаспадарнікаў і прафэсійных арганізацый, як і ўсёе партыі, ужыць пераг захваду і паліпшэння якасных паказальнікаў прамысловасці, у прыватнасці павялічэння прамысловае прадукцыі, падняцця прадукцыйнасці працы, даблеў высокае працоўнае дысцыпліны у вытворчасці, змяншэння сабекаштоўнасці прадукцыі, паліпшэння якасці і г. д.

Кажучы словамі з'езду: „Гэта магчыма дасягнуць пры ўмовах развіцця самае шырокае і глыбокае масавае пад'ёмнае работы сярод рабочых, самай шырокай, смелай і ініцыятыўнай самакрытыкі, канцэнтрацыі ўвагі ўсёе рабочае клясы на барацьбе з недахопамі на вытворчасці, рашучай барацьбе ўсіх масавых арганізацый і ўсіх рабочых з разгільдзяйствам, п'янствам, хуліганствам, рвацтвам і ўсялякімі непрылажымі, несвядомымі зносінамі да вытворчасці, і самага жывога, актыўнага „ўдзелу мас у гаспадарчым будаўніцтве“.

А на самай справе, што мы маем? Мы маем па шэрагу паказальнікаў, наадварот, пагоршэнне пэўнага такіх розных паказанняў партызму.

Мы маем яснае паслабленне працоўнае дысцыпліны і павялічэнне прагулаў. Мы ўсё яшчэ ня маем дастаткова разгорнутае крытыкі і самакрытыкі саміх рабочых мас і рабочых арганізацый для ўхілення гэтых недахопаў. Мы ня бачым на нашым перыядычным друку, каб ён сапраўды пабольшавіцку, папралетарску так разгарнуў-бы агонь асуджэння адаспелых заводаў, цэхаў і кіраўнікоў, як гаспадарнікаў, так і прафэсійных работнікаў, з іх невыканання плянавых, гаспадарчых заданняў. Мы нават маем такія з'явішчы, калі хто-кольвечы хоча ўсё гэтыя недахопы апраудаць марозамі, адсутнасцю сыравіны і г. д. Праўда, і гэтыя моманты трохі адбіліся, але толькі трохі і ня больш таго. Рэшту ў большасці сваёй трэба аднесці на няўмельства арганізаваць, сваячасова і ўмела нанесці ўдар з боку саміх рабочых мас па хворых месцах нашага будаўніцтва.

Арганізацыйная неналаджанасць у некаторых выпадках дайшла ўжо да таго, што за апошнія месяцы ў ВСНГ'і яшчэ у першых лічбах

сакавіка амаль што ня мелася дадзеных ад прадпрыемстваў і трэстаў аб становішчы зніжэння сабекошту па прамысловасці, а тыя адрывачныя весткі, што былі, нічога добрага ілюстравалі не маглі.

Што-ж, выходзячы з усяго сказанага, застаецца рабіць? Ня больш як выканаць тое, аб чым гаворыцца ў рашэннях парт'езьду і дырэктывах, якія маюцца па гэтаму пытанню:

1. Дамагчыся, каб у карацейшы час была яшчэ больш рэзка ўзнята масавая пралетарская трыўля супроць элементаў расхлябанасці, распушчанасці і г. д. якія зрываюць працоўную дысцыпліну на вытворчасці, з боку каго-б гэта ні было.

2. Паўней правесці ў жыццё палажэнне аб самастойнасці і адказнасці дырэктароў заводаў і прадпрыемстваў, змагаючыся жорстка супроць хвасцізму і прымірэнства да недахопаў, якія маюцца.

3. Зьдзейсніць на справе прынятыя рашэнні ў роўназначнай адказнасці за становішча прадпрыемстваў і працоўнае дысцыпліны як гаспадарнікаў, так і прафэсійнальных работнікаў.

4. Фарсаваным парадкам правесці работу па перагляду ўстаноўленых норм выработкі, як і арганізацыю пры дапамозе ўсіх арганізацый (прафсаюз, ЛКСМБ, вытворчыя парадны) вытворчы агляд нашых прадпрыемстваў.

5. Шырэй паставіць увядзенне ў жыццё так званых чорных дошчак, бесспрэчнага надпарадкавання адной асобе пры выкананні працоўных працэсаў, аб якіх *Ленін* гаварыў яшчэ ў 1918 годзе.

6. Скараціць да мінімуму ўсялякія з'езды, нарады, камадыроўкі, якія адцягвалі-б ад справы ў часе вытворчае работы вялікую колькасць рабочых і заводзкіх спецыялістаў.

7. Устаноўці бесспрэчную (асабовую) адказнасць перад ВСНПБ трэстаў і заводаў, якія абавязаны пунктуальна падаваць веды атходзе выканання гаспадарчых дырэктыв.

8. ВСНПБ унесці сараз жа аднаведныя змены ў прамфіліялі па тых галінах, якія адстаюць і таксама па тых, якія могуць больш даць, чым запраэктавана, маючы на ўвазе тое, што пры сучасным тэмпе сацыялістычнага будаўніцтва наогул ля можа быць напружаных тэмпаў росту ў народнай гаспадарцы, а тым больш па прамысловасці.

9. Акравыканком і РВК у бліжэйшыя дні як мага правесці, што са справаю у мясцовых і акравыканкомаўскіх прадпрыемствах, бо там гэта куды горш у параўнанні з дзяржпрамысловасцю, яны ў большасці выпадкаў ідуць самацёкам, а ня шляхам плянавага рэгулявання і кіравання.

10. Адначасова неабходна вывучыць і ўзмацніць усе тыя дробныя моманты, якія могуць уплываць на уздым прадукцыйнасці працы і працоўнае дысцыпліны, тут усялякія чаргі як у самім цэху, так і каля крам у часе перапынку работ недапушчальны, як і неабходна пераглядзець яшчэ раз (ад гэтага горш ня будзе) сетку крам і магазынаў, што гандлююць прадуктамі харчавання, ясельна, дзіцячых садоў і вінных крам, -- першыя тры павінны быць пашыраны, апошнія-ж яшчэ больш скарачаны і аднесены ад заводзкіх райснаў і прадпрыемстваў.

Зразумела, што гэтыя мерапрыемствы павінны быць яшчэ дэталізаваны і праведзены цвёрдаю, пралетарскаю рукою. Наш усё яшчэ нізкі культурны ўзровень выкліча ў шмат якіх выпадках і супраціўленне, да гэтага мы павінны быць гатовы, а аднаведна з тым больш ўзмацніць і культурную і агітацыйна-прапагандысцкую работу сярод шырокіх мас рабочых на самых прадпрыемствах і у клубах па вышэйпаданых тэмах.

НА МЯСЦОХ

УЛ. НАРТЫШ-БЛУК.

Падрыхтоўчая работа да чысткі партыі.

Надыходзячая чыстка партыі з'яўляецца адной з важнейшых палітычных задач, што стаць перад усёй УсёКІІ, павінна быць цвёрда ўсвядомлена ўсёй партыйнай масай і грунтоўна прапрацавана для таго, каб да гэтага падрыхтоўчае работы падыходзілі з максымальнай сур'ёзнасцю. Чыстка партыі дасць свае станоўчыя вынікі толькі тады, калі да яе будуць прыцягнуты лепшыя перадавыя сілы арганізацыі і вакол яе будзе змабілізавана ўвага і актыўнасць усяе партыйнае масы. Тады толькі разгорнецца шырокая крытыка і самакрытыка, калі вакол пытання чысткі партыі будзе змабілізавана ўвага шырокіх беспартыйных рабочых і сялянскіх мас, бо з правядзеннем чысткі перад партыйнай адначасна стаць ня менш важная задача ўцягвання ў партыю лепшых прадстаўнікоў прамысловых рабочых, батракоў і вясковае беднаты.

Што патрабуецца, каб выканаць гэтую адказную задачу?

Ці падрыхтаваны да гэтага партыйныя арганізацыі, ячэйкі і ўся партыйная маса?

Трэба сказаць, што падрыхтоўчая работа да надыходзячае чысткі партыі яшчэ толькі разорганізавана. Партыйныя арганізацыі, не ўважаючы на 4-х месячнае абтаварэнне гэтага пытання, пасля рашэння Лістападаўскага Пленуму ЦК і ЦКК УсёКІІ, яшчэ масава і практычна не распачалі разорганізацыю падрыхтоўкі, а гэта грэба рабіць ужо цяпер.

Адгэтуль вынікаюць наступныя задачы: неадкладнасьць прапрацоўкі на ўсіх арганізацыях і ячэйках пытання аб падрыхтоўцы да чысткі партыі, на падставе рашэння XII З'езду КП(б)Б, уключаючы чыстку партыі з пытаннем рэгулявання росту яе і вербавання новых пралетарскіх кадраў у партыю. Для гэтага неабходна: паставіць напярэдняе пытанне на ўсіх адкрытых партыйных сходах ячэек, напярэдняе правядзенне інструктыўных нарад на раёнах з сакратарамі і членамі бюро ячэек, вызначыць асноўныя моманты (разорганізацыя самакрытыкі, узняццё актыўнасці мас, найстрогае захаванне прынцыпаў унутрыпартыйнае дэмакратыі і г. д.). Трэба распачаць вывучэнне ячэек, іх дзеінісцьці, паасобных членаў партыі, правільнасці правядзення імі партыйнае лініі, іх дысцыплінаванасці, бальшавіцкае стойкасці. Усе гэтыя матэрыялы сыстэматызаваць, падрыхтоўваючы характарыстыкі на ячэйкі і на паасобных членаў партыі, правяраючы асобныя моманты некамуністычных паводзін паасобных членаў партыі, выяўляючы чужы непартэйны партыйны элемент. Такі элемент павінен быць выяўлены ў працэсе гэтага падрыхтоўчае работы, а дзеля таго, што паспяховасьць яе палкам залежыць ад удзелу шырокіх працоўных мас, неабходна апрача сходаў ячэек ставіць пытанні пра чыстку партыі і на сходах рабочых заводаў, фабрык, прадпрыемстваў, на сходах беднаты, сходах батракоў і сельска гаспадарчых рабочых. Уся гэтая маса ня мала ведае кожнага члена партыі і можа даць шмат

штоўнага матар'ялу. Ёсць выпадкі, калі парт'ячэйкі не заўсёды обра ведаюць сваіх членаў, а беспартыйная маса, спітыкаючыся ў штодзённым жыцці, у быту, на фабрыцы, у вёсцы, ведае іх больш.

Неабходна правесці нарады рабсэлекораў, насьценкораў і мабіль-заваць іх увагу, прыцягваючы іх да ўдзелу ў гэтай справе.

Бяручы пад увагу асаблівасць умоў гораду і вёскі і кожнага прад-прыемства і установы паасобку (а асаблівасці гэтых месцаў), неабходна мэтады работы на надрыхтоўцы прыстасоўваць у залежнасці ад умоў, не даючы магчымасці варожым партыі групам выкарыстаць чыстку партыі ў сваіх асаблівых мэтах і ў мэтах дыскрэдытацыі партыі.

Наглядаюцца ўжо выпадкі, што кулацкія элементы вёскі пачынаюць збіраць свае закрытыя сходы і «прапрацоўваць» пытаньне пра чыстку партыі, каб выкарыстаць гэты момант у сваіх класавых інтарэсах, з мэтай дыскрэдытацыі партыі ў вачох сялянскага насельніцтва (Ча-чэрскай р. Гомельскай акр.).

Таксама трэба мець на ўвазе ўсім партарганізацыям і тым акаліч-насьцям, што ў пэрыяд надрыхтоўкі да чысткі і ў працэсе самае чысткі могуць мець месца выпадкі асаблівых разрахункаў, надзьцераганьня і склочныя тэндэнцыі паміж некагораў чысткі партыйцаў. Таму парт-актыў і таварышы з кіраўніцтва павінны будучь а належнай асьця-рогаю падыходзіць да розных абвінавачаньняў, заяў, прымаючы адна-часна захады да правэркі фактаў, да ўважлівага вывученьня такіх момантаў з тым, каб не рабіць памылак і не даваць неправераны матар'ял камісіі па чыстцы.

У аснову падыходзячае чысткі партыйных шэрагаў павінны быць пакладзены не асобныя ўчынкі членаў партыі (яны таксама павінны прымацца пад увагу і з імі павінны ведацца барацьбіт-вахваўчага характару), а агульная прыдатнасьць кожнага, хто носіць імя камуніста, для партыі, г.зн. насколькі ён аддавае інтарэсам рабочае клясы, на-сколькі ён зацікаўлены партыйным жыццём і можа быць карысным для партыі. Для гэтага неабходна максымальна скарыстаць усе ма-тар'ялы, якія характарызуюць стан данае парт'ячэйкі і паводзіны кожнага члена партыі.

У партарганізацыях на вёсцы трэба звярнуць асаблівую увагу на маемаснае становішча членаў партыі, іх дачыненні да пытаньня ка-лектывізацыі сельскае гаспадаркі, насколькі яны прымаюць удзел у гэтым і як ажыццяўляюць дырэктывы партыі па калектывізацыі вёскі. Правэрка маемаснага становішча таксама павінна быць праведзена ў дачыненні членаў партыі, якія працуюць у горадзе. Ёсць шмат вы-падкаў, калі члены партыі, якія знаходзяцца на сталай рабоце ў го-радзе, маюць свае гаспадаркі ў вёсцы і гэтыя гаспадаркі вядуцца парадкам паёму працы, арэнды і іншымі эксплёататарскімі мэтамі.

Былі выпадкі, калі такіх членаў партыі ў часе перавыбараў пазбаў-лялі выбарчага права і толькі пасля гэтага разглядалася пытаньне аб іх партыйнасьці.

Не заўсёды ячэйкі добра ведаюць сваіх членаў, асабліва нядаўна прышоўшых у горад і ў такіх выпадках неабходна наводзіць спраўкі, правяраць, а дзе ёсць магчымасць і асабова пазыць у вёсцы і вы-ясніць, якая гаспадарка ў такога члена партыі, якім спосабам яна вядзецца, як адносіцца да яго мясцовае працоўнае насельніцтва і як ён паводзіць сябе ў вёсцы.

Правядзеньне надрыхтоўчае работы па чыстцы партыі ў кожнай арганізацыі павінна ў належнай меры мець сваё асьвятленьне ў мясцо-вай прэсе, у насьценназэтах і ў парадку інфармацыі на сходах ячэек, на сходах рабочых і сходах мясцовае беднаты, з якімі павінна быць

наладжана сталая сувязь і ўстаноўлен парадак прыёму заяў на словах і на пісьме, са збіраньнем газэтных донёсаў і карэспандэнцый, з правэркаю іх да пачатку чысткі.

Кожная арганізацыя павінна канцэнтраваць і збіраць гэты матар'ял, як па ячэйках, таксама і па райкомах.

Характарыстыкі на членаў ячэйкі, на аснове набытых матар'ялаў і вывучэньня, павінны складаць бюро ячэек з удзелам лепшае часткі актыву і канчаткова прымаць пажадана з удзелам прадстаўнікоў райкому. На вялікіх прадпрыемствах, дзе ёсць цэхавыя ячэйкі, лепш за ўсё характарыстыкі канчаткова прымаць на бюро парткалектыву з удзелам сакратароў цэхавых ячэек і прадстаўнікоў райкому. У патрэбных выпадках характарыстыку можна даваць і ў прысутнасьці самое зацікаўленае асобы. Зразумела, што даваемыя характарыстыкі могуць быць не заўсёды поўнымі ці правільнымі, а іншы раз намысловымі і камісён на чыстыцы партыі не павінны цалкам грунтавацца на іх, а самі дакладна правяраць кожнага таварыша і выносіць сваю думку; у кожным выпадку даваць гэтыя характарыстыкі ячэйкамі неабходна.

Рэзгортваючы падрыхтоўчую работу на чыстыцы партыі, неабходна звярнуць яшчэ увагу на недапушчальнасьць занужваньня адстаае партыйнае масы падыходзячай чысткай, як гэта дзе-та-дзе наглядаецца. Напрыклад, некаторыя члены партыі пачынаюць аб'ясьняць паступаючую чыстку, як палітэкзаменацыю ў вузкім сэнсе гэтага слова, кажучы, што за палітпільсьменнасьць будуць выключаць з партыі, як баласт.

Канечне, палітпільсьменнасьць патрэбна і партыя павінна прабаваць і дамагацца, каб кожны камуніст быў палітычна пісьменны, але ня гэта-ж зьяўляецца асноўнай задачай чысткі партыі, а тыя моманты, каб якіх сказала вышэй. Партарганізацыі і ячэйкі павінны даць правільнае растлумачэньне партыйнай масе і не дапусьціць такіх няправільных тлумачэньняў, што скіляюць сапраўды сэнс чысткі, у выніку чаго ёсць выпадкі, што рабочніцы члены партыі, адданыя спрае рабочае класа, пачаюць запалля заявы ў ячэйку аб іх выключэньні, як палітычна слабы падрыхтаных, разважаючы так, што лепш самой вайсці з партыі, чым быць выключанай за палітпільсьменнасьць і тым скампраметавацца ў вачох сваіх таварышоў.

Супроць такога разуменьня чысткі партыі трэба зараз-жа навесці разьясьняльную работу, падкрэсьліваючы, што партыя павінна ачысьціцца перш за ўсё ад ненагрэбнага, талюга, чужога элемэнту, які кампраметуе партыю сваімі паводзінамі, выкрыўляе лінію партыі, нярэчыць правядзеньню мерапрыемстваў партыі па сацыялістычнаму будаўніцтву, падтрымлівае сувязь з кулаком і нэпманам, зусім ня цікавіцца жыцьцём партыі і не дае ей ніякае карысьці, а часам шкодзіць.

Прычым партарганізацыі ў дачыненьні да такіх асоб, пры наяўнасьці даных, зусім не павінны чакаць чысткі партыі, а ў штодзённай сваёй рабоце выкідаць з партыі гэтыя элемэнты, выносячы адпаведныя рашэньні.

Падыходзячыя з 15 красавіка чыстка савецкага апарату некаторых ведамстваў павінна таксама быць выкарастана, як матар'ял для чысткі партыі. Няма сумненьня ў тым, што пры чыстыцы савецкага апарату такія-сякія матар'ялы будуць датыкацца і членаў партыі даіае арганізацыі (сувязь з чужым элемэнтам, пратэкцыянізм, замазваньне ўчынкаў, злоўжываньняў і г. д.).

І, нарэшце, апошняе пытаньне аб правэрцы энюў прыбываючых у арганізацыі і аб выбываючых з яе. Неабходна кожнага прыбываю-

чага з іншае арганізацыя, напярэдадні чысткі, дакладна праверыць, запытаўшы тую арганізацыю, адкуль ён узяўся і дакладна праверыць партыйныя дакументы, яго ранейшую работу і прычыны яго выбыцця адтуль. Гэта дае магчымасць унікаць памылак і промахаў пры чыстцы, як гэта мела месца ў мінулым, калі новапрыбываючага таварыша ніхто ні ведае ні са станоўчага, ні з адмоўнага боку і ён праходзіў чыстку, альбо праверку без заўваг; і толькі потым выяўлялася, што прыбыўшы даўно выключан з партыі ў тэй арганізацыі, дзе ён быў, або мае за сабою шмат кампраметуючых „хвастоў“. Таксама неабходна звярнуць належную ўвагу ад'яжджаючым таварышам, і зноў трэба дэталёва выясніць, ці ня маеца за ім партыйных учынкаў і матар'ялу ў ячэйцы, прычын яго ад'езду, яго запавяччасць і інш., наводзячы патрэбныя даведкі і ў АК і ў АКК і толькі тады даваць яму пущэўку і санкцыю на зняццё з вучоту.

Выкананне паказаных мерапрыемстваў па падрыхтоўцы да чысткі партыі дасць мільямтэсць з большым поспехам і лепшымі вынікамі правесці вельмі важную і адказную работу, як генэральная чыстка партыі.

Д. ФІНБЭЙН.

Стан і работа ячэйкі КП(б)Б на Гомельскім заводзе с.-г. машин „Двигатель Революции“.

Партыйная і камсамольская праслойка за апошні час на заводзе значна вырасла, вырас і пашырыўся і сам завод да таго, што і не спазнаць яго. Лік рабочых значна павялічыўся. Завод, які ў гэты час ужо зьяўляецца буйнейшым прадпрыемствам на Гомельшчыне, у працы бліжэйшых двух гадоў зробіцца спраўды волатам Беларусі, які ўмесьціць на ўнор пабудаваныя заводскія карпусы, з лепшым амерыканскім абсталяваньнем, каля 2000 чалавек. Гэ зробіцца у бліжэйшыя два гады сапраўды аграмаднаю фабрыкай па выбару сельска-гаспадарчых машын на Беларусі. Рост і разьвіццц гэтага заводу зьяўляецца лепшым і шкратным п.казальнікам таго, якія вялізныя посьпехі зрабіла Савецкая ўлада ў свім гаспадарчым разьвіццці і кааінае, як мы сапраўды, на справе, інтэгралізуем нашу краіну. І сапраўды, завод, які да рэвалюцыі налічваў ад 35—50 рабочых, праз два гады будзе налічваць 2000 чалавек, з абсталяваньнем па апошніх словах навейшае тэхнікі. Ня меншыя посьпехі дасягнуты ў галіне росту зарплаты на заводзе, але, на жаль, ня ўсе рабочыя заводу гэта ўсведамляюць, як мае быць.

Партыйная ячэйка ў гэты час налічвае звыш 100 чалавек, толькі сама і камсамольскі калектыў, ёсьць досыць шырокі беспартыйны актыв, асабліва вытворчы, такім чынам, як база, таксама і ўмовы для разьвіццця партыйнае і палітычнае работы на заводзе бяспраблемна здавальняючыя, але поруч з гэтымі дасягненьнямі ў гаспадарчым разьвіццці заводу, у росьце актыўнасьці і палітычнае сьвядомасьці рабочых, у разьвіццці партыйнага і камсамольскага калектываў трэба адзначыць выяўленыя ў апошні час найбольшыя недахопы у рабоце і вялікія памылкі ў кіраўніцтве на заводзе, якія тлумачацца, галоўным чынам, слабасьцю партыйнага актыву і вельмі слабым кіраўніцтвам ячэйкай.

Праверка, якая зроблена Райкомам, па пытаньнях як ажыццяўляюцца ў ячэйцы і на заводзе асноўныя дырэктывы партыі, па пытаньнях гаспадарчага і ўнутрыпартыйнага будаўніцтва, як выконваюцца ячэйкай дырэктывы Райкому, якія дадзены ей пры апошнім абсьледваньні, паказалі, што ў кіраўніцтве ячэйкі маюцца в.лізныя недахопы і памылкі, што ячэйка не разгарнула ў дастатковай меры свай работы. Вось галоўныя недахопы і памылкі у рабоце ячэйкі: бюро ячэйкі не мабілізавала грамадзкасьць ячэйкі і рабочыя масы заводу па пытаньнях асноўных задач партыі і гаспадарчага будаўніцтва, як па пытаньнях узьняцьця вытворчасьці працы, барацьбе з пратэстамі, барацьбе за якасьць прадукцыі, зьніжэньне сабекошту і т. д., бюро ячэйкі не

сканцэтравала партыйна-камсамольскай і рабочай грамадзкасці на барацьбе з выяўленымі зложываннямі на заводзе, з праяўленьнямі антысэмітызму, іншымі шавіністычнымі настроямі і г. д.

Таксама бюро ячэйкі не завастрыла ўвагі ў дастатковай меры перад усёй ячэйковаю і рабочаю масай на пытаньнях барацьбы з праваю небясьпечнаю і правым ухілам утвары партыі, асабліва маючы пад увагаю, што ў значнай частцы членаў ячэйкі няма яшчэ дастатковае яснасьці ў гэтых пытаньнях. Бюро ячэйкі ня здолела выхаваньч члену ячэйкі і нахрыпаць іх увагу на барацьбу з праваю небясьпечнаю ў канкрэтных умовах практычнае работы на заводзе — *так бюро ячэйкі лічыла нямагчымым мабілізацыю грамадзкае думкі рабочых і членаў партыі адноў зложываньняў, якія выяўляліся (частая пажары, сьцэмітычныя дрэзьжы, імкненьне пераходзіць і зьніжэньне якасьці), на барацьбу з вырожа дэструкцыю групоў рабочых, бачылася, што гэта перашкодуе ў рабоце „апанаваных органаў“*, гэта паказвае, што кіраваньні ячэйкі не зразумела значэньня і ролі шырокае рабочае грамадзкасьці ў гаспадарча-палітычным будаўніцтве краіне. Тут простая недаацэнка ролі рабочае клясы, рабочае грамадзкасьці і актыўнасьці ў барацьбе з нашымі адкрытымі і скрытымі ворагамі, і такія вурокі, як Шыхцінская і Смаленская справы, як нідаць, прайшлі бясьсьледна для ячэйкі, бо на практыцы гэта даваў да таго, што бюро ячэйкі, а таксама і заводская прафарганізацыя ня ўжылі захадаў барацьбы да раскрыцьця і рэзка-дэструкцыю групоў рабочых, (і ў частэ зможных) у дачыненьні да партыі і савецкае ўлады і на гэтым іх контр-рэвалюцыйныя дэмагагічныя частыя выпадкі, асабліва ў зьвязку з якімі небудзь цяжкасьцямі, ня мелі колькі-небудзь рашучага адпору з боку партыйных і прафарганізацыйна заводу. А яно трэба было паказаць рабочым дэмаггічнае істотнасьць і гэта на цяжкасьцях з боку гэтае групкі, паказаць рабочым, як гэтыя рабочыя, якія прышлі на завод абадранымі, цяпер, напрацаваўшы ў працягу 5 год на заводзе, набылі сабе „жырныя“ гаспадаркі, трэба было выкрыць перад рабочымі іх кулацкую ідэалёгію. Бюро ячэйкі ня ўлічыла таго, што на заводзе ёсьць рабочыя, якія зьвязаны яшчэ з вёскаю, што работа на заводзе зьвязана з сялянствам наогул і на гэтым магчымы прасяканьні сялянскіх настрояў сярод асобных рабочых і адгэтуль, адпаведна з гэтым пабудова сваёй варажэе работы.

І ня былі ўжыты і дастатковыя захады да барацьбы з праяўленьнямі антысэмітызму і іншымі шавіністычнымі настроямі на заводзе. Увага рабочых заводу на барацьбе з гэтымі зьявішчамі ня была зрукавана. Ні партыйная, ні рабочая масы ня былі узрушаны, ня былі пастаўлены на нопі ў зьвязку з найшэйпаданымі найвялікшымі пытаньнямі. І ня даўна, што сярод часткі членаў ячэйкі наглядаюцца прымірэнчыя адносіны да праяўленьняў антысэмітызму, агаварваючыся тым, што быццам у нас на заводзе няма такіх зьявішчаў, як гэта мела месца на „Чырвоным Кастрычніку“ і на Добрушскай ф-цы, і на гэтым, няма чгго ім шмаг гаварыць аб гэтым, бо гэта звычайнае бытавое зьявішча як вынік цямноты, або злосьці паасобных рабочых.

Паступны вялікі недахон у рабоце ячэйкі гэта несваячасовае рэагаваньне бюро і заўкому на асобныя недарэчнасьці, непаразуменьні і невадажжанасьці ў рабоце на асобных цэхах (кавальскі, дрэваапрацоўны), што выклікала частковыя незадавальненьні сярод асобных груп рабочых. Трэба таксама адзначыць вельмі маруднае рэагаваньне на артыкулы і допісы рабкораў.

Паяўнасьцьсклок і інтры сярод некаторае часці партыйнага і профактыву, у пэўнай ступені паслала свой адбітак на практычнай дзеда-

вой рабоце. Кіраўніцтва ячэйкі ня у час і перашуча ўскрыла і вяло барацьбу з гэтымі нездаровымі зьявішчамі ўнутры ячэйкі. Трэба адзначыць, што выхавальная работа у ячэйцы знаходзіцца на досыць нізкім узроўні (з 70 чал. 27 чал. зусім нідзе ня вучацца). Значная частка з партыйных прафактыву над узьняўцам свайго культурна-палітычнага ўзроўню не прадуе, унутрыпартыйныя пытаньні ў ячэйцы недастаткова прапрацоўваюцца, пэўная частка членаў ячэйкі прымацаваны па школах, частка з іх наведвае школу вельмі нерэгулярна.

Работа партарганізацый, кіраўніцтва і інструктаваньне іх з боку бюро ячэйкі вельмі слабое, у выніку чго члены і кандыдаты партыі і цэхх пры зьяўленьні тых ці іншых пытаньняў ці цяжкасьцяў ня маюць сваячаснае і рашучае ўстаноўкі у такіх пытаньнях з боку бюро ячэйкі як гэта паказалі дэзааргатованы і кавальскі цэхі. Адноўнасьць нарад партаргау, на сходах партактыву прыводзіць недастатковую прапрацоўку асобных пытаньняў ячэйкі.

Побач з вялікімі дасягненьнямі ў рабоце вытворчае камісіі і нарад, якія заявілі зьявіны аўтарытэт сярод рабочых, усё ж яшчэ сьць значныя недахопы, значнае невыкананьне настаноў апошніх, неінфармацыя рабочых аб сьмерці і прычынах невыкананьня, недастаткова зьвестаўна ўзнаваць пытаньняў якасьці, барацьбы з прагуламі, узьвядзеньні вытворчых прэцы. Недастатковая згода у апошні час паміж кіраўствам, вытворчае камісіі і адміністрацыяй. Усе гэтыя недахопы павінны быць зараз-жа выпраўлены.

Вельмі слабы аўтарытэт у рабоце ячэйкі за апошні час мела прапрацоўка пытаньняў прафэсыянальна-камсамольскай работы.

Рабкораўскі рух ніз заходзе, работа рэдкалетні насцьцельная газета за апошні час дзікка пасунулася ўперад, але побач з гэтым трэба адзначыць вялізны недахоп у іх рабоце, які выявіўся ў тым, што насцьцельная і газета вельмі слаба завастрывае увагу грамадзкасьці заводу вконт вышэйшых і ніжэйшых пытаньняў, а насцьцельныя вялікія пытаньні, як напрыклад барацьба з прагуламі, якасьць прадукцыі, барацьба з антысэмітызмам, вярховай групай рабочых, ня мелі колькі-небудзь здавальняючага асьвятленьня.

Райком рашуча асудзіў лінію партчасты адм.-гэх. персаналу і іншых таварышоў з кіраўнікоў завкому, што выявілася ў прыцясьненьні і дыскрэдытаваньні рабкора Крыштафука. Бюро ячэйкі і тут ня было на сваім месцы, каб у час і рашуча асудзіць гэтых таварышоў, ужываючы ў дачыненьні да іх асобных з іх суровых партыйных спаваньняў.

Вось тыя асноўныя буйныя недахопы і памылкі ў рабоце і кіраўніцтве ячэйкі і фракцыі завкому. Прынятыя захады Гаррайкомам КІІ(б)І забяспечваюць нам магчымасьць выправіць памылкі і ўзмацніць работу ячэйкі. Гэта будзе дасягнута тады, калі партыйны і камсамольскі калектывы возьмуцца актыўна за выпраўленьне адзначаных недахопаў. Ячэйцы і завкому трэба зараз-жа на аснове дырэктыў і вынікаў досьледу ячэйкі выправіць лінію сваёй работы і зьнішчыць яе недахопы.

М. Шаніра.

Недахопы парткіраўніцтва на заводзе „Прафінтэрн“.

(Барысаў).

Пададзеныя ніжэй факты з жыцця партячэйкі папяровай ф-кі „Прафінтэрн“ выяўлены пры аглядзе ячэйкі інструктарскай групы Барысаўскага гаркому, у якой удзельнічалі і пазаштатныя інструктары і адзін работнік гаркому.

Гэтае абследаванне жыцця і работы партячэйкі на прапарце не мае куды большага значэння чымся звычайны матэрыял агляду ячэйкі.

Можна без памылкі сказаць, што кожны сакратар ячэйкі, кожны партмец, устанавіўшы практыку работы свае ячэйкі, бяспрэчна знойдзе кавалак ф-кі „Прафінтэрн“ і ў сябе ў ячэйцы.

„Грунтоўнае цяпер—у правярцы выканання, а паглядаім як яно выконваецца? Ці так ужо мала ў нас парт'ячэек, якія вылучаюць бесканцовыя і бязлікавыя камені, якія ўсе дырэктары вышэйшых парт-органаў прымаюць „да ведама, кіраўніцтва і выканання“ і выносяць пастанову „звышчыць усе недахопы“, добра ведаючы, што з гэтага практычна нічога ня зменіцца?“ (Ленін).

1. Агульная характарыстыка ф-кі „Прафінтэрн“.

Фабрыка вырабляе абортачную паперу пры асабнай паперманашыне. Рабочых і служачых усяго 180 ч. Спецыялістаў адно швейцар-папернік.

Сталых рабочых 159 ч., з якіх беларусаў—87, яўрэяў—32, палякаў—11 і іншых—29. Па месцу жыхарства рабочыя разьмеркаваны наступным чынам: у Н-Барысаве—124 ч., у бліжэйшых вёсках за-3—4 вярсты—24, у горадзе—11 ч. З усіх рабочых свае хаты маюць—51 ч. (32 проц.). З іх партыйцаў—7 (16,6 проц. да ўсіх партыйцаў рабочых). Мёнуць уласную сельскую гаспадарку (ад 1-3 да 5 ці дзесяцін зямлі, карову, каня) 11 ч. у тым ліку 3 партыйцы. Партыраслёнка сярод рабочых складае 26 проц., а сумесі з камсамольцамі 37 проц. Новых рабочых, якія маюць вытворчы стаж менш за 5 г. на фабрыцы 109 ч. (54 проц.), рабочых з 10 гадамі больш—18 ч. (11 проц.).

Грунтоўны цэх фабрыкі працуе на 3 змены, нясушы на цэлы год, без выхаднога дня, што выклікае шэраг цяжкасцей для вядзення масавай работы сярод рабочых.

2. Кіраўніцтва ячэйкі гаспадарчым жыццём прадпрыемства

За мінулы (1927—28) гаспадарчы год вытворчая праграма не давыканана на 9 проц. Прадукцыйнасьць працы зменшылася на 2,08 проц., а заробатная плата вырасла на 14,1 проц., тым ня менш сабекошт прадукцыі знізіўся на 9,41 проц. Выявіліся значныя зружжы і рацук-

цыйнасьці працы, стаўся ў выніку няправільна ўстаноўленых норм і расцэнак. Улетку 1928 г. праводзілася капітальнае пераабсталяваньне і рамонт фабрыкі, на што патрачана 180.000. Рамонт цигнуўся 1 м-ц і 10 дзён, але належных вынікаў ня даў. За першы квартал 28/29 г., недавыкананыя вытворчай праграмы выразілася ў 10 проц. Простой папер-машыны, за квартал, склаў 369 гадзін, што дае ў парэўнаньні з 1-ым кварталам леташняга году павячэньне на 23 гадз (на 6,6 пр.). У сьнежні м-цы былі уведзены новыя нормы і расцэны для зьдзелшчыкаў, што дало рост вытворчасці ў сярэднім 16,6 проц., калі параўнаць з леташнім гаспадарчым годам, і 47 проц. у параўнаньні з першым кварталам 1928—29 гасп. году. зарплата складае 111,8 проц. да сярэдняй зарплаты за мінулы год, і 94,9 проц. да 4-га квартала 1927—28 г. Сабекаштоўнасьць у 1-м квартале 1928—29 г. павячэлася на 7 проц. Прагулы па няважлівых прычынах з 1-га квартала 28/29 г. выраслі на 122 проц.

Увядзеньне новых норм і расцэнак цигнулася амаль што 10 м-цаў, дзякуючы таму, што старшыня Завкому веу хвасціцкую лінію на „абарону інтарэсаў рабочых“ і таксама таму, што з боку Ц.І. саюза ня была дадзена ясная лінія па гэтым пытаньню. У выніку усёго гэтага практычнае ўвядзеньне новых норм сустрэла супярэнасьці з боку асобных рабочых і асобных груп іх. У адным цэху дайшло да фактычнага байкоту новых норм (наккамера), калі рабочыя перайшлі на некаторы час ад зьдзелнай работы на падзеаную і наумсьля зьменшылі свой выработка ў 3 і 4 разы. І толькі пасля таго, як Гарком, Райпрафбюро і ЦІІ папернікаў умяшаліся, байкот быў сьнязены.

Кіраўніцтва ячэйкі гаспадарчым жыццём праводзілася фармальна. Ячэйка шмат разоў абгаварвала гаспадарчыя пытаньні, ня выносячы на заслуханых дакладах ніякіх канкрэтных прапановаў, альбо вынасіліся пастановы дробна-тэхнічнага зьместу.

Напрыклад, пытаньне аб пераабсталяваньні фабрыкі ячэйка разглядала на пасяджэньні бюро 3 разы і на агульных сходах 2, прычым сход ячэйкі па гэтым пытаньню нічога не вырашаў. 11 VII—28 г. сход ячэйкі заслухаў даклад аб пераабсталяваньні і пастанаўу вылучыць камісію для апрацоўкі рэзалюцыі, але гэтая камісія нічога не рабіла і, такім чынам, ніякае пастановы па пытаньню няма. 26 IX—29 г. ужо пры ськанчэньні рамонту, зноў заслухаецца даклад дырэктара аб рамонтзе і зноў вылучыцца камісія з 3-х асоб, якая таксама рэзалюцыі не падрыхтоўвае.

Бюро ячэйкі выносіла наступныя пастановы: 2 VII: „Інфармацыю прыняць да ведама, але канстатаваць, што маецца затрымка ў працы, ад несвязчасован прысылкі машынных частак, з прычыны чаго тармзіцца праца“. Прапановуюць партыйцам з адміністрацыі тэрмінова высьветліць гэтае пытаньне перад Інпертрэстам, аб тэрміновым дасланьні неабходных частак машын і аб астаноўцы фабрыкі.

7 VII—28 г. бюро зноў слухае інфармацыю т. Вонгава (дырэктара) па таму самаму пытаньню і пастанаўляе: „даручыць т. Вонгаву дамовіцца з Фракцыяй Фабкома аб пастаноўцы пытаньня на сходзе рабочых“. 8 IX—28 г. бюро ячэйкі слухае інфармацыю т. Вонгава аб выніках пераабсталяваньня і пастанаўляе: „Даручыць т. Вонгаву і Крунцу давесці да ведама Гаркома аб тых недахопах, якія маюцца на ф-цы, у сувязі з рамонтам“.

Такім самым парадкам „вырашаліся“ і іншыя гаспадарчыя пытаньні. Так 15 II—28 г. сход ячэйкі заслухаў даклад дырэктара аб зьніжэньні сабекошту і рацыяналізацыі. Пасьля дакладу была вылучана камісія па апрацоўцы рэзалюцыі і камісія рэзалюцыю праз некаторы час апра-

цавала, але ніхто гэтую рэзалюцыю не зацвярджаў і яна проста прышыта да пратаколу сходу ячэйкі. У гэтай рэзалюцыі маюцца такія пункты: „Дрова должны механиком приниматься не с вагонетки, а с плаца, у кочегара при подвозке туді таковых“. „Проверить вопрос о парке ели, в смысле достаточности таковой или нет“ і т. п. 27/VI—28 г. сход ячэйкі заслухаў даклад аб зьніжэньні 20% накладных расходаў па фабрыцы і пастанаўляе: „Канстатаваць, што зьніжэньне выдаткаў згодна дырэктывы не праведзена, прапанаваць Заводакіраўніцтву прыняць усе меры да зьніжэньня выдаткаў і к канцу году ўкласьціся ў сьмету“.

Тым часам трэба адзначыць, што дырэктывы партыі і ўраду аб 20% зьніжэньні адм.-упр. выдаткаў ня выкананы к канцу году. Зьніжэньне выдаткаў, сьць перавыдатак па каштарысу на 3158 р., альбо на 13,4%, а у праўдзінні і фактычнымі выдаткамі леташняга гаспадарчага году маецца зьніжэньне на... 1%.

28 VII—28 г. бюро ячэйкі слухае інфармацыю аб загадзе ВСНГБ пра зьніжэньне сабекошту і пастанаўляе: „Прыняць да ведама і кіраваньня (загад), пацвердзіць ранейшую пастанову бюро аб зьніжэньні сабекошту“. Неабходна адзначыць, што ніякай пастановы бюро аб зьніжэньні сабекошту бюро ня было.

Па шэрагу іншых пытаньняў гаспадарчага зьместу вылучаліся пасля дакладаў камісіі ад бюро і ад агульнага сходу ячэйкі, але ў большасьці выпадкаў гэтыя камісіі не працавалі і з-за іх забываліся як самыя камісіі, так і ячэйка.

3. Уцягненьне рабочых у работу па падняцьцю вытворчасьці.

Прыцягненьне рабочых мае да пытаньняў палепшэньня вытворчасьці, да зьніжэньня дзяржаўных адносін да працы і падняцьця вытворчай дысцыпліны не зьніжэньне адносін у рабоце ячэйкі. Пытаньне работы вытворчай нарады і камісіі ў ячэйцы не абгаварвалася. У сувязі з дырэктывай Царкому аб адляце вытворчых нарад. Бюро ячэйкі 8/XII—28 г. вынесла наступную пастанову: „Даручыць т. Крупцу азнаёміцца з матэрыяламі і пастанавіць на наступнае п'ядажэньне бюро“. Але гэтае даручэньне нявыканана да гэтага часу. Пытаньне, што вытворчая нарада і камісія працуе надта дрэмна. У работу вытворчай нарады амаль што ня уцягнуты рабочыя прапанаваныя, бо вытворчая камісія і нарада пачынае сваю работу ня ў 2 гадзіны, калі праводзіцца зьмена рабочых папернікаў, а ў 4 гадз., калі канчае працаваць механічны цэх і вядома, што рабочы папернік ня будзе сядзець 2 гадзіны і чакаць вытворчай нарады. Вытворчая камісія надта дрэмна ставіцца да прапанов рабочых. Частка пратаколу камісіі і нарады няма, з прычыны таго, што былы старшыня Царкому іх няведома куды палажыў, частка прышыта да сьпісу заводакіраўніцтва. Паведамленьня рабочым аб выкананьні іхніх прапанов няма. Ды і самыя прапановыносяць пераабыскавы характар, напрыклад: „Слухалі аб пераабсталяваньні ф.к. Пастанавілі: „усе паказаныя эфэкты ізжыць“, альбо „слухалі: аб выдатках на ремонт. Пастанавілі: вылучыць камісію для вывучэньня“. Паміма таго, што вытворчая нарада не павінна вылучаць камісію, бо на гэтае маецца вытворчая камісія, якая абавязана падрыхтоўваць усе пытаньні да нарады, трэба адзначыць, што вылучаная камісія дагэтуль нічога не зрабіла, не уважваючы на тое, што з часу яе вылучэньня прайшло ўжо 7 м-цаў.

Колькасьць удзельнікаў вытворчай нарады з працягам часу зьмяняецца. Функцыі вытворчай камісіі і нарады зьвужаюцца.

Пытаньне падняцця вытворчай дысцыпліны не знайшло дастаткова адбітку ў рабоце ячэйкі. З агульнай колькасці 42 партыйцаў, якія працуюць ля варштату, падпалі над адміністрацыйныя ўзысканні, як вымова з папярэджаннем, 15 чал. (36%), за прагулы, выхад на работу п'янымі, невыкананне распараджэнняў адміністрацыі, халатныя адносіны да вытворчасці і т. п.

Ніводзім з гэтых партыйцаў ня быў выклікан на пасяджэнне бюро і гэтае пытаньне ня было завострана перад у ёй ячэйкай. Зразумела, што такое становішча выклікала гое што асобныя беспартыйныя рабочыя казалі: „раз камуністы могуць піць, ізяць адміністрацыю матам (а такія выпадкі былі, прыклад, партыец Румбін), чаму гэта нам ня можна?

4. Унутрыпартыйная работа ячэйкі.

Ячэйка працуе без пляну. У ячэйковым пакоі на сцяне вывешаны лист паперы, на якім напісана: „каляндарны плян“. Але там есць гэкія заўвагі: „Нядзеля—выхадны дзень. Пяндзелак дзень партвучобы, сёрада—партдзень, субота—бюро ячэйкі“ і т. п. Шякіх указанняў аб тым, якія пыанні будуць разглядацца, няма і як бюро, так і агульны сход ячэйкі працуюць няплянава. Пытанні ставяцца на пасяджэннях і сходах неадрыхтаваныя і пагэтану, альбо зусім не вырашаюцца, альбо вырашаюцца няправільна.

Прыкладам неадрыхтоўкі пытанняў да бюро могуць служыць наступныя вытрымкі з пратаколаў бюро ячэйкі:

Слухалі аб п'яністве Хвасичэускай. Паставілі, выклікаць на пасяджэнне бюро (13 X—28 г.).

Аб падрыхтоўцы да яезду рабсэньковау. Паставілі т. даручыць т. Гінзбургу падрыхтаваць матар'ял к наступнаму пасяджэнню бюро (25/VIII—28 г.).

Дырэктывы Гаркому, РІІВ і КСМ аб абглядзе вытворчых на рад.

Даручыць т. Крупцу азнаміць на з матар'ялам і паставіць на будучае пасяджэнне бюро (8/XII—28 г.).

Трэба адзначыць, што пасля такога „вырашэння“ справу скінчалі і да яе больш не вярчаліся.

Пасяджэнні бюро, сходы ячэйкі і пасяджэнні бюро сумесна з актывам праводзіліся больш-менш рэгулярна, але па вышэй паказаных прычынах, уся працягваемая асобнымі партыйцамі актыўнасць і большасць прапагоў радавых партыйцаў грацілася дармова. Праверка выканання пастаноў асуджана і шэраг пастаноў з прычыны агульнасці і неканкрэтнасці („знішчыць усе недахопы“) праверыць нельга. Сталата вучоту нарузкі членаў ячэйкі не вядзецца і праверкі выканання нарузкі у штодзённай рабоце не вядзецца. Маецца 15 членаў ячэйкі большай часткай з маладых партыйцаў і работніц, якія ніякае нарузкі не нясуць. З другога боку, наглядзецца перагруза асобных актывістаў.

Для арганізацыі работу ў цэху былі вылучаны яшчэ ўлетку 28 г. 6 цэхзьменоргаў і 6 памочнікаў да іх. Для кравання іхнай работай АПА камісія ячэйкі апрацавала „схему“, якая з'яўляецца перакладам асобных пунктаў „часовага палажэння ІІК КІІБ“ аб працы груп-оргаў“. Гэтая „схема“ была дадзена на рукі партыйцам-цэхоргам. Цэхоргі у практычнай рабоце не інструктаваліся, іх справаздачы па бюро ячэйкі ні разу не заслухоўваліся, самі яны не інфарміраваліся аб

важнейшых пытаннях, якія цікавяць рабочых. Пры правярцы аказалася, што апрача асобных сироб правадзіць галасную чытаў газет у цэху, выхваляюць у рэдкіх выпадках недахопы вытворчасці, з боку 2-х цэхорстаў, яны усе ніякай работы не праводзілі і існавалі фактычна на паперы.

Рост ячэйкі праходзіў ад кампані да кампані. З кастрычнікавага прызыву г. з 3 лістапада 1927 г. да верасня 1928 г. (9 м.цаў) у ячэйку не паступіла ніводнай заявы аб уступленні ў партыю. Тым ня менш, ячэйка гэтага пытання не абгаварвала і толькі 17 XI 28 г. устаўлена на бюро і намечаны мерапрыемствы па правядзенню вярбоўкі рабочых у партыю. Гэтыя мерапрыемствы шырокай масе партыйцаў недастагкова растлумачаны і яны ў большасці засталіся на паперы. За апошнія поўгода падана 7 заяў аб уступленні ў партыю, з іх ад камсамольцаў 1 заява, ад беспартыйных актывістаў 4 ад іншых рабочых 2. Ячэйкай прынята 5 чал., апрача аднаго, які не зацверджаны Гаркомам.

Суадносіны паміж адкрытымі сходамі ячэйкі і закрытымі нармальныя (72% адкрытых і 22 закрытых сходаў), але наведванне беспартыйнымі адкрытых сходаў падта нязначнае, у сярэднім партсходы наведваюць ад 2-х да 8 беспартыйных. Сталата кадру такіх беспартыйных няма.

5. Партвучоба.

Дрэннае становішча з партвучобай у ячэйцы. У адзіную партшколу запісалася ад пачатку навучальнага году 41 ч., але цяпер засталася 20 ч., з якіх наведваюць акуртна заняты 12 ч. У вечэрняй Сяпартшколе запісалася 13 ч., а наведвае 2 і тая неакуртна. На самаадукацыю было запісана 17 ч., але пры правярцы засталася 12 чал., з якіх ніводны ні разу не наведваў кансультанта па самаадукацыю. Ячэйка ў працягу году разглядала пытанне аб партвучобе 3 разы на пасяджэнні бюро і 4 разы на агульных сходах ячэйкі, прычым пастанова выносілася кожны раз тая самая „абавязваць усіх партыйцаў наведваць партшколу“ інады з дабаўкамі: „бюро яч. прыцягваць да адказнасці партыйцаў, якія не наведваюць партшколы“ і т. п. Але усе гэтыя пастановы засталіся на паперы і шчы і не маглі быць, бо пастановы вынісціся і ніхто іх не правераў і не праводзіў у жыццё. Як адмоўны факт у прцы партасветы, неабходна адзначыць частую змену кіраўнікоў партшкол (за зіму 4 разы) і адсутнасць беспартыйных у сетцы партасветы (усяго наведвае адзіную партшколу і бесп. рабочы).

6. Работа сярод жанчын.

Работа сярод жанчын праводзіцца слаба. Жанарганізатар сваімі наводзінамі ў цэху падрывае свой аутарытэт. (Лаянка з работніцамі за разьмеркаванне браку для сартыроўкі). На фабрыцы распаўсюджана 50 экз. часопсі „Работніца і сялянка“. У актыўную работу фабкому, Гарсавету і грамадзкіх арганізацый уцягнута 5 работніц (з 32-х) і жанок рабочых (з 99). У вытворчай камісіі і нарадзе работніцы зусім ня удзельнічаюць. З абраных 10 дэлегатак наведваюць дэлегацкія сходы 2, прычым дэлегаткі не прыманаваны да камісіі фабкомаў і наогул ня маюць практычнай нагрукі. За апошнія паўгода праведзена 4 сходы жанчын работніц і жанок рабочых, на якіх прапрацаваны пытанні аб перавыбарах дэлегатак, аб 10-годзьдзі жанадзелу, аб нацпалітыцы і аб удзеле работніц, жанак рабочых у перавыбарах

Гарсавету і аб гадавіне Кастрычнікавай рэвалюцыі. Дэлегаткі і работніцы ня уцягваюцца на адкрытыя партсходы. Бюро ячэйкі на ўсе гэтыя недахопы у рабоце рэагавала недастаткова і практычнае кіраўніцтва у гэтым напрамку кульгала, таксама як і на другіх галінах работы.

7. Кіраўніцтва камсамолам.

Кіраўніцтва камсамолам таксама кульгае і былі выпадкі скрыўтэння кіраўніцтва. 3 агульнай колькасці рабочай моладзі на фабрыцы ў 10 ч., у камсамольскую ячэйку уцягнута 23 ч., за апошні 6 м-цу ячэйка не расла. Прынята толькі адна дзяўчына, не работніца, а дачка рабочага. Партасяродак у камсамоле складнецца з 5 ч., з якіх некаторыя ня прымаюць ніякага ўдзелу ў камсамольскай рабоце. Вытворчая дысцыпліна сярод моладзі кульгае, маецца шэраг адмоўных з'явішч сярод камсамольцаў. Ёсць камсамольцы, якія па годзе і больш не плацілі членскіх узносаў.

Парткіраўніцтва камсамолам праводзіцца праз партпрымацыванага, які далускаў скажэнне партлініі па гэтаму пытанню.

Цяпер партпрымацованы да камсамолу вылучаны сакратар парт'ячэйкі т. Крупец, але практычнай дапамогі ад партпрымацованага камсамольскай ячэйка не адчувае.

Кіраўніцтва бюро ячэйкі камсамолам выразлася ў абавязанні дакладна ячэйкі КСМ на бюро. 17 III 28 г. па справядачы сакратара ячэйкі КСМ была прынята рэзалюцыя, якую неабходна як характэрную, падаць цалком:

„Заслушаў доклад секретаря комсомольской ячейки, бюро яч. КПН считает, что линия взята правильная и здоровая. В дальнейшем необходимо провести следующие мероприятия:

- 1) Обратит внимание на техническую постановку в ячейке.
- 2) Обратит внимание на политучебу, стараясь втянуть всех членов ячейки КСМ и беспартийную молодежь.
- 3) Ликвидировать задолженность членских взносов среди членов КСМ.
- 4) В дальнейшем заслушивать отчеты комиссий при ячейке и отдельных поручений членов КСМ.
- 5) Обратит внимание на втягивание КСМ в общественную работу, как-то: Авиахим, МОПР и т. п.
6. Подготовить лучших комсомольцев, для вступления в партию.
7. Обратит внимание на втягивание партядра в комсомольскую работу.
8. Обратит внимание на комсомольцев, которые ведут себя не этично“.

Па гэтай рэзалюцыі можа мець уяўленне аб характары дырэктыў парт'ячэйкі ня толькі па гэтаму пытанню, але і па шэрагу іншых пытанняў. Тут маецца шэраг указанняў, што трэба рабіць і на слова у дапамогу камсамольскай ячэйцы, на пытанню як трэба рабіць. Зараз гэтая рэзалюцыя забыта як парт'ячэйкай, так і камсамольскай ячэйкай ніякай праверкі выканання дырэктыў па гэтай рэзалюцыі не партпрымацованым, ні бюро не праводзілася.

28 I - 29 г. бюро парт'ячэйкі абавярвала пытанне работы камсамольскай ячэйкі і вынесла наступную пастанову: „Бюро яч. даручае Лабунскаму (Сакратару Камсамольскай яч.) паставіць справядачу ячэйкі КСМ на бюро парт'ячэйкі ў канцы лютага м-ца. Бюро прапануе ўсім членам і кандыдатам партыі—камсамольцам прынімаць актыўны ўдзел у працы камсамольскай ячэйкі“.

8. Кіраўніцтва фабкомам.

Кіраўніцтва ячэйкі фабкомам неабходна прызнаць недавальняючым. Агульная справаздача фабкому стаяла на сходзе партг'я гэкі 1-ІІ 28 г., пасля дакладу была вылучана камісія для прапрацоўкі рэзалюцыі. Але гэтая камісія не працавала і да пратаколу прыложена рэзалюцыя, якая нідзе не зацверджана. Рэзалюцыя надрукавана на 5-ці аркушах паперы і ўключае ў сябе агульную ацэнку: сьпіс дасягненняў і плян работы на бліжэйшы год ці 2 гады ня толькі па фабкому, але і па усіх камісіях фабкому. Вядома, што такая рэзалюцыя перэзальна і нічога не дае.

Бюро ячэйкі і агульны сход разглядаці і асобныя пытаньні прафрабобы, але яны не вырашаліся, як сьлед. Так даклад аб выніках перазаключэньня катумовы „прыняты да ведама“ агульным сходам ячэйкі.

2-IV 28 г. бюро ячэйкі заслухала даклад аб працы фракцыі фабкома і вынесла пастанову: „лічыць працу фракцыі слабай, і для складаньня рэзалюцыі вылучыць камісію ў складзе 5 асоб“. Камісія ніякай рэзалюцыі не прапрацавала да гэтага часу.

Адначасова ячэйка займаецца перагатам дробных прафэсійнальных пытаньняў, якія павінны былі вырашацца ў фабкоме і нават РКК. Так, напрыклад: бюро ячэйкі ўлетку 1928 г. 3 разы разглядала пытаньне аб брака-сартыроўцы і вынесла наступныя пастановы:

7-I 28 г. „Прапанавань Фракцыі Фабкому ў тыднёвы тэрмін дагаварыцца з заводкіраўніцтвам аб нормах і расцэнках для брака-сартыроўкі і паставіць на пасяджэньне бюро ячэйкі“.

24-III. „Прапанавань Фракцыі Фабкома дамовіцца з адміністрацыяй аб выплаце работніцам брака-сартыроўкі за скідку за ўлагу“.

А 2-VI бюро ячэйкі вынесла пастанову, заменяючы РКК. „Работніцам брака-сартыроўкі выплаціць за май па старых расцэнках“.

Паколькі на фабрыцы востра стала пытаньне аб нормах выработку, асабліва ў шккамеры, цікава праверыць, як ячэйка кіравала фабкомам у гэтым пытаньні. Ячэйка дала наступныя пастановы.

17-V—28 г. „Бюро ячэйкі з пераглядам норм і расцэнак зьдзелных прадзгаджаецца. З нагрузкай цятком рабочата дню, на падставе захраненьня той сярэдняй зарплаты, якая існавала апошнія 6 м-цаў. Даручыць Фракцыі Фабкому ў тыднёвы тэрмін распрацаваць нормы і расцэнкі і прадставіць к наступнаму пасяджэньню бюро ячэйкі“.

З таго часу прайшло ўжо не адно „наступнае пасяджэньне бюро“, а цэлых 8 і на 9-ым пасяджэньні бюро ад 21-VII—28 г. па гэтаму пытаньню прымаецца наступная пастанова: „Даручыць парт. частцы адміністрацыі і Фракцыі Фабкому вывучыць і падрыхтаваць гэтае пытаньне к наступнаму пасяджэньню бюро, адначасова Фракцыі Фабкому прыгрымлівацца, каб не пайсьці на паніжэньне Зарплаты“.

І зноў праходзіць 4 „наступных пасядж. бюро яч.“ і пытаньне не вырашаецца, на 5 пасяджэньні, ад 4-VIII—28 г. тав. Войтаў інфармуе бюро, што з боку Фракцыі Ф-му няма жаданьня пераглядзець нормы і справа занягаецца. Бюро ячэйкі вырашае: „Прапанавань другі раз (ня другі, а трэці) Фракцыі Фабкому да наступнай суботы скончыць і аформіць нормы і расцэнкі“.

Зноў праходзяць 3 „суботы“ і па пытаньню аб нормах бюро ячэйкі пастанаўляе: „З арынтыровачнымі лічбамі, але прапанавань Фракцыі Ф-му дамовіцца з адміністрацыяй і абгаварыць пытаньне на агульным сходзе рабочых“.

Пасьля чаго заводзіцца цеганіна ўва усіх канфліктных інстанцыях і ячэйка гэтую справу забывае на доўгі час. Ужо 15-XII—28 г. (прэз

7 місяцяў пасля пастаноўкі гэтага пытання ўпяршыню на пасяджэнні бюро) на бюро ставіцца інфармацыя аб нормах і ячэйка пастаўляе: „Даручыць Драздову (Старшыня Фабкому) і Войтаву у хуткім часе падрыхтаваць канчатковыя лічбы і прадставіць на бюро ячэйкі“. У выніку ўсё гэтае цеганны 21-XII 28 г. падаецца рабочымі заява і паграбаваннем старой нормы, пачынаецца валынка, умешваецца гарком, райпрофбюро, ЦП саюзу, трэст і пытаньне вырашаецца.

Так ячэйка кіравала фабкомам.

9. Кіраўніцтва рабкораўскім гуртком і насьценгазэтай.

Па гэтаму пытаньню маецца некалькі скажэньне партлініі. Маюцца такія пастановы:

2 VI—28 г. „Для рэаграваньня на заметкі ў насьценгазэце вылучыць камісію ў складзе 3-х чал.“.

4 II—28 г. „Прапанаваць кіраўніку рабкораўскага гуртка звязана з унаўнаважаным рабочай газэты (кім?). Рэдактары прынядыча заслухоўваць рэссьледваньне камісію і інфармаваць бюро яч.“ Між іншым трэба адзначыць, што рэссьледваньне камісіі пры насьценгазэце няма і на бюро ячэйкі пасля гэтага не стаяла пытаньне аб рэаграваньні на заметкі.

29-IX—28 г. „першую частку заметкі, пададзеную ў насьценгазэту на гав. Шаха лічыць нявернай, а другую частку зьмясьціць у газэту“.

25-VIII—28 г. на пытаньні аб падрыхтоўцы да рабселькораўскага зьезду было пастаноўлена: „Даручыць г. Гінзбургу (Старшыня Рабселькораўскага гуртка) к наступнаму пасяджэньню бюро падрыхтаваць і прадставіць матэрыял“, але гэтая пастанова ня выканана і пытаньне засталася без вырашэньня.

Толькі 15-XII—28 г. па справаздачы т. Гінзбурга пра работу насьценгазэты маецца больш-менш здавальняючая пастанова, якая дае напрамак у далейшай рабоце насьценгазэты.

Тым ня менш рабкораўскі гурток пры фабрыцы працуе ня дрэнна і таксама здавальняюча пастаўлена работа насьценгазэты. Але гэта ж ня вынік правільнага кіраўніцтва ячэйкі.

10. Выкананьне дырэктыў вышэйшых парторганаў.

Ячэйка не навучыла я праводзіць дырэктывы вышэйшых парторганаў у практыку, прыстасоўваючы іх да сваіх умоў. Атрыманьня ад гаркому і ад вышэйшых парторганаў дырэктывы рэгулярна разглядаліся на пасяджэньні бюро і некаторыя на агульных сходах ячэйкі, але ўсе яны прымаліся „да ведама і кіраўніцтва“ і гэтым ячэйка лічыла свае абавязкі выкананымі.

Напрыклад: адозва ЦК УсеКП(б) аб самакрытыцы разглядалася на адкрытым сходзе ячэйкі і вынесена пастанова: „Воззвание ЦК принять к сведению, руководству и исполнению“.

Такая-ж самая пастанова прынята на загаду ВСНГБ аб зьніжэньні сьбекошту і на шэрагу іншых важнейшых практычных пытаньняў. А на дырэктыве ЦК УсеКП(б) аб спэцыялістах, бюро ячэйкі паставіла: „Поручить Фракции Фабкома отпечатать воззвание ЦК и вывесить на видном месте“ (7-VII—28 г.).

Вядома, што такая лінія прыводзіла да таго, што дырэктывы вышэйшых парторганаў някага уплыву на практычную работу на прадпрыемстве ня мелі, і яны разглядаліся як неабходны рытуал.

11. Рэагаваньне ячэйкі на балючыя зьявішчы сярод рабочых.

Сярод партыйцаў есьць шэраг адмоўных зьявішч. Апроч паказаных дрэнных адносін да вытворчасці (15 вымоу), пашырана п'янства, п'яужыўчылася з рабочымі, рэлігійныя абрады, адзін з партыйцаў нават абвінавачваецца у вядзьмарстве. Тым ня менш па шэрагу пытаньняў ячэйка падыходзіла надга мякка. Некаторым партыйцам за п'янства і лаянку адміністрацыі пастанаўлялі выклікаць на бюро і ня выклікалі (Румбік, Хвашчэўская). У шэрагу іншых выпадкаў абмяжоуваліся тым, што рабілі напярэджаньне і як самую максімальную кару—ставілі на від. Гэтая лінія расцэньвалася асобнымі членамі ячэйкі, як дазвол п'янстваваць, і „п'юнычыя“ партыйцы атывалі за мяккія пастановы ў адносіне да тых, якія „папаліся“ на п'янцы.

Бюро ячэйкі сама вынесла пастанову: „Ларучыць Войтаву і Фракцыі Заўкому дамовіцца з Трэстам аб водпуску 150 руб. для правядзеньня сямейнага вечара, з прычыны пуску ф-кі пасья рамонту“. Як выясьнілася, т. т. мелі на ўвазе гэтыя грошы патраціць на піва і закускі, але т. Войтаў пытаньня аб водпуску грошай на гэтую мэту ня ўзьняў і вечар не адбыўся.

Разглядаючы абешнік ЦКК аб барацьбе з п'янствам, бюро ячэйкі 13-X 29 г. пастанаўляе: „Принять циркуляр к сведению, руководству и исполнению, одновременно проработать этот вопрос и составить совместно с комсомольской ячейкой план борьбы с пьянством и поставить на общее партисобрание“. Пастанова гэтая засталася на паперы, таксама засталася на паперы практычныя дырэктывы Гэркому аб антымалкагольнай працы, яны былі перададзены у АНКА камісню і там нават не разглядаліся.

Таксама нічога не было зроблена па выкананьні дырэктыў аб антырэлігійнай працы. Ячэйка бязбожнікаў не арганізавана і ніякай працы не вядзецца.

12. Масавая праца.

а) *Агульных сходаў рабочых* праведзена за год 18. Прычым у адным кастрычніку м-цы праведзена 6 сходаў, а з 22 II—28 г. да 15-VI 28 г. не праведзена ніводнага схода. Правядзеньне сходаў пры умовах працы ф-кі трэба прывітаць здавальняючым. Абвештка для агульных сходаў ахоплівала амаль усе важнейшыя пытаньні эканамічнага і палітычнага жыцця. Але трэба адзначыць, што праверка выкананьня дырэктыў зусім не наладжана і рабочым ніякіх паведамленьняў аб выкананьні іх пастаноў ня робіцца.

Як недахопы, трэба адзначыць, што ў значнай меры сходы загрузаюцца шэрагам такіх пытаньняў, якія не павінны абтаварыцца на сходах, а іх можна абтаварыць на м. т. н. ах, або праводзіць у парадку гутарак па цэхах.

Толькі надаўна пачалі практыкавацца сходы рабочых па зьменах, якія цалком сябе апраўдалі.

б) *Чырвоны куток*. Наяўны пры ф-цы чырвоны куток скарыстоўваецца для розных пасяджэньняў, нарад і часткова для заняткаў гурткаў. Жывой масавай работы, як, чыткі ўголас, палітсуды і г. д. не праводзіліся. Профвечары, якія расіла мачвалі б рабочым (асабліва новым плістам рабочых) мэты і задачы профсаюзаў, не праводзіліся і сярод шэрагу рабочых наглядаецца профняпісьменнасьць.

Гутаркі па цэхах амаль не праводзіліся і ніякага вучоту гэтае правядзеньня. Не скарыстоўваецца для гутарак перапынак і той паабедны час, калі рабочыя праводзяць на ф-цы, калі яны прыходзяць да пачатку працы.

3 гурткоў маецца спартыўны ў 25 чал., з якіх жанчын 5, дарослых рабочых 5, а астатнія—моладзь.

Рабкораўскі гурток налічвае 22 чал., з якіх 5 жанчын. Гурток мае сувязь з РСІ і пракуратурай. Выдае газэту па мэтадзе „Ільлічоўкі“, у якой даюцца матэрыялы на беларускай, яўрэйскай, але пераважна на расейскай мове. Уведзен куток, прапаноў рабочых.

Бібліятэка пры кутку налічвае 1.500 кніг. Чытачоў 79 чал (50 проц.). Беларускае кнігі чытае 12 чал., яўрэйскія 8. Бібліятэка слаба папулярызацыя, новых кніжак купляецца усяго на 25 р. у м-ц. Да справы папулярызацыі бібліятэкі не прыцягнуты актыўны чытачоў.

а) *Нацыяналізацыя*. Беларускае як у ячэйцы, так і у фабрыцы, амаль што не адчуваецца. Справаводства ячэйкі і фабрыцы толькі часткова пераведзена на беларускую. Беларуская мова ужываецца на сходах і пасяджэннях. За 1928 г. праведзены адзін Інтэрнацыянальны вечар. У 1928 г. былі арганізаваны беларускі гурток, але паступова ледзь наведвальніцаў гэтага гуртку зьменшылася і зараз гурток не працуе ўжо ў працягу 8 м-цаў. Пытаньне аб беларускай стаяла на агульным сходзе рабочых, але паколькі ў кіруючых органах пералому ў сэнсе беларускасці няма, гэты даклад няконтраўплыву на палепшаньне беларускасці няма.

Выпскай беларускіх газэт, у прыватнасці „Звязды“, ячэйкі займалася, але таксама як і ў іншых пытаньнях, наглядалася адсутнасць канкрэтнасці ў дырэктывах ячэйкі. За апошні год пытаньне аб узмацненьні падпіскі на „Звязду“ абгаварывалася на сходах ячэйкі 4 разы і ўсе разы вынасілася адна і тая-ж пастанова: „Прапанаваць усім членам ячэйкі ў абавязковым парадку выпісаць „Звязду“. Але паколькі ніякіх мер па папулярызацыі „Звязды“ не праводзілася, і падпіска рабілася пад прымусам ячэйкі, а правяркі выкананьня гэтага заданьня было з 52 членаў ячэйкі да апошняга часу вышывала „Звязду“ 1 раз, а за апошнія месяцы вышываецца на ф-цы 10 экз. „Звязды“.

Вылучалі ўважаныя, але практычных указаньняў у рабоце ямы не давалася і праца сярод яўрэйскіх рабочых праводзіцца слаба. Кампанія за падпіску на яўрэйскія газэты дала 2 падпісчыкаў. У некаторай частцы рабочыя фабрыкі „Прафінтэрн“ уцягнуты ў работу пры Нова-Барысаўскім рабочым клубе, але вучоту яе няма.

Маюцца асобныя моманты антысэмізму сярод рабочых і асобных членаў партыі (Федасеў). Ячэйка слаба заахвочвала увагу ўсіх рабочых на неабходнасьці барацьбы з антысэмізмам і шавінізмам.

г) *Вайнізацыя і сувязь з Чырвонай Арміяй* паладжана ня дрэнна. Рабочыя працуюць вайсковы гурток, якім ахоплены каля 20 рабочых і работніц. Паладжана ўжываць павешаньне рабочых чырвонаармейскіх казарм і чырвонаармейцамі фабрыкі. У казармах арганізаваны вытворчы куток, а ў фабрыцы вайсковы куток. Абмяшчэньне матэрыялаў у пасьцешнах. Рабочыя дэбрахвотна ацічалі на зарплату. Чырвонае Арміі 2 проц. месячнага заробтку.

д) *Дабрахвотныя арганізацыі*: ячэйкі ТДАвіахіму, шэфская і МОПР ахапляюць усе разам 136 чал., пры чым асобныя т. т. зьяўляюцца членамі 2-х і 3-х арганізацый. У Т-ва АЗЭТ уцягнута 32 чал.

Плянава працуе ТДАвіахіма. Шэфская Т-ва ніякай грамадзкай работы не праводзіць. Калі і праведзена за апошні год 12 выездаў у вёску, дык гэта адначасна, што яны арганізаваліся партыячэйкай, якія перш за ўсё праводзіла ўсю шэфскую работу, уводзіла і выводзіла членаў бюро ячэйкі шэф. т-ва і т. п.

Як агульную характарыстыку масавай работы ячэйкі, трэба адзначыць, што тыя цяжкасці для масавай работы, якія выклікаюцца

умовамі непарыўнай працы фабрыкі, паралізавалі жаданьне ячэйкі прыстасаваць сваю работу да гэтых умоў. Работа не праводзілася і як апраўданьне, прыходзіліся гэтыя умовы. Далека ня вычарпаны ўсе магчымасьці наладзіць гэтую работу і пры цяперашніх умовах.

13. Агульныя вывады пра работу ячэйкі.

Самае характэрнае для работы партячэйкі, гэта тое што была — беззінна, шум, але без тых практычных вынікаў, якія павінны быць ад парт работы. На прычынах усіх вышэйнаказаных недахопаў, актыўнасьць асобных партыйцаў і беспартыйных рабочых, добрае жаданьне кіраўнікоў ніякага уплыву на практычную работу ня мелі. Праца фабрыкі ішла альбо стыхійна альбо па тым напрамку, які даваўся асобным партыйным і беспартыйным. Арганізуючай ролі ячэйкі не адчувалася.

Адказным за гэтае становішча неабходна прызнаць усю ячэйку, у першую чаргу членаў бюро ячэйкі, які ніколі ня ставілі пытаньня аб мэтадах работы ячэйкі, аб яе безвынікавых наперах узяць на сябе кіраўніцтва жыцьцём прадпрыемства.

Значную частку віны неабходна ўскласьці на кіраўніцтва Гаркому, які слаба даваў практычную дапамогу ячэйцы і праглядаў такое становішча. Неабходна грунтоўная зьмена, ў мэтадах работы ячэйкі з тым, каб заміж агульных дырэктыв пачаць кіраваць жыцьцём прадпрыемства, праводзячы практычную праверку сваіх дырэктыв.

І. ГРУШНЕУСКІ

Шэфработа, як яна ёсьць.

(Фрунзэнскі раён, Менск).

Пэрыяд ад XV партзьезду зьяўляецца асабліва характэрным у развоце шэфскіх арганізацый. За гэты час больш чым калі завастралася увага партыі і савецкай грамадзкасьці на пытаньні шэфскай работы.

Задачы партыі на весцы, паступовыя XV партзьездам: калектывізацыя сельскай гаспадаркі, рашучае наступленьне на капіталістычныя элемэнты гораду і вёскі — супрацьдзействуючы гэтых элемэнтаў правядзеньню ў жыцьцё павязаных задач і ўзмацненьне на гэтай падставе класавая барацьба асабліва ў вёсцы — паграбавалі ад шэфскіх арганізацый уся мернага ўзмацненьня сваёй работы, зьмяненьня форм і мэтаў шэф-работы ў падшэфных вёсках.

Але становішча шэфскіх таварыстваў пад час XV партзьезду было такім, што яны неадкладна пасьля зьезду не маглі ўзяцца за выкананьне тых задач, што стаяць перад імі — дапамагчы партыі „ажыццявіць задачу калектывізацыі сельскае гаспадаркі“. Шэфскія таварыства перажывалі тады вялікія цяжкасьці ў развоце: памяншэньне колькасьці членаў, развал некаторых т-ваў і г. д. У часткі шэфработнікаў у зьвязку з гэтымі цяжкасьцямі выніклі ліквідатарскія настроі аб мэтаходнасьці далейшага існаваньня самастойнае шэфскае арганізацыі. Такія настроі мелі мейсца і ў шэрагах Фрунзэнскай шэфарганізацыі.

Прычыны заняпаду ў шэфработе заключаліся ў недастатковай масавасьці і ў адсутнічаньні зусім здавальняючага парткіраўніцтва і дапамогі шэфтаварыствам з боку прафарганізацый.

Каб шэфарганізацыі змаглі справіцца з тымі вялікімі задачамі, якія перад імі паўсталі пасьля XV партзьезду, неабходна было партыйным і прафарганізацыям ўзмацніць сваё кіраўніцтва і дапамогу шэфарганізацыям у іх работе. Гэтага якраз ня было зроблена ня толькі перадам пазавых арганізацый (як і ў ФЗМ), але і большасьцю ЦП Саюзаў.

Вось чаму Сакратарыят ЦК КП(б) у сакавіцкай пастанове (плэт „Зьвязду“ ад 22 ліпеня 1928 г.) прывілі адзначыць, што „XV зьезд УсеКП(б) і XI зьезд КП(б) унеслі пералом у работу шэфскіх таварыстваў БССР“ і на гэтай падставе прызнаў „работу шэфскіх арганізацый у БССР недавальняючай“.

Гэта агульная ацэнка становішча шэфработы па БССР была цалкам правільнай у адносіне шэфарганізацыі Менску і ў прыватнасьці Фрунзэнскага раёну (былы гарадзкі раён), але усё-ж за апошні год у большасьці шэфтаварыстваў Фрунзэнскага раёну маюцца прыкметны пералом у работе, асабліва па часе непасрэднай работы ў падшэфных вёсках.

Работа ў вёсцы.

Уплыў і ўдзел шэфаў у гаспадарчым і грамадскім жыцці вёскі значна ўзмацніліся. Найважнейшыя гаспадарча-палітычныя кампаніі у вёсцы праходзілі пры актыўнай дапамозе і ўдзеле шэфарганізацыі. У сваёй рабоце шэфы, як правіла, перажылі „чысты культурніцкі ўхл“, які да гэтага часу прыкмятаўся з боку значнай часткі шэфарганізацыі. Шэфы бліжэй падыйшлі да сваіх задач, якія перад імі стаяць у справе дапамогі партыі і ўладзе у перабудове сельскай гаспадаркі па сацыялістычнаму шляху.

Жывая сувязь шэфарганізацыі, што ажыццяўляецца шляхам выездаў прадстаўнікоў шэфтаварыства ў падшэфныя вёскі, за апошні год па Фрунзэнскаму раёну значна ўзмацнілася.

Лічбы аб колькасці выездаў:

Г о д	Колькасць шэф. т-наў	Колькасць выездаў	%	Колькі выяздж. чл. ш.	
1927	22	193	100	388	100
1928	22	281	145,9	538	141

Гэтыя лічбы паказваюць аб значным росце колькасці выездаў у 1928 г. у параўнанні з 1927 г. (на 45 проц.), а таксама і колькасць выяжджаўшых чалавек (на 41 проц.). Акрам таго трэба адзначыць, што выезды ў 1928 г. таксама падзеленыя на сваёй якасці: выяжджалі лепш падрыхтаваныя т. г. і на больш доўгі тэрмін з канкрэтнымі заданнямі.

Арганізацыйна-гаспадарчая работа шэфаў.

Асяродак увагі шэфтаварыстваў на рабоце ў вёсцы пасля XV партызёду павышэн быў пераносіцца на арганізацыйна-гаспадарчую дзейнасць у мясцовым арганізацыйным у справе ажыццяўлення задач па перабудове сельскай гаспадаркі. Гэтую задачу значная частка шэфтаварыстваў Фрунзэнскага раёну пачалі выконваць у мінулую вясеннюю кампанію. Сіламі шэфтаварыстваў на час пасяўнае кампаніі былі пасланы ў с.-с. 3 паходныя кузні для рамонт сельска гаспадарчага інвентару ў першую чаргу беднякоў падшэфных вёск. У той час таксама было шэпамі завезены ў розныя с.-с. зерна-ачышчальныя машыны: трыераў 3, с. ршароак 2. Пры садзейнічэнні шэфтаварыстваў арганізаваны пераглед прасцейшых катэктываў. Акрамя таго, асобнымі шэфтаварыствамі ў час вясенняе пасяўнае кампаніі давалася дапамога беднаце праз КСУ грашыма на насенне.

Таксама значную масавую работу правялі шэфтаварыствы ў часе распаўсюджвання „пазыкі ўзмацнення сялянскай гаспадаркі“.

На падставе ўсяго гэтага, пленум гаррайкому ў сваёй пастанове па справе задачы фракцыі раёншэфіраўлення ў чэрвені 1928 г. адзначыў, „што пасля 15 партызёду раёншэфіраўства павялічывае на дырэктывам Бюро РК часткова перабудавала сваю работу ў бок аказання дапамогі мясцовым арганізацыям у выкананні пастаноў зьезду аб катэктывацы сельскай гаспадаркі“.

Але тут-жа трэба з усёю яскравасцю падкрэсліць, што тыя асобныя становячыя моманты ў шэфрарбоце, якія ёсць на падставе правядзення ў жыццё пастаноў партызёду, не з'яўляюцца агульнымі для усіх шэфтаварыстваў, значная частка іх яшчэ праводзіць сваю работу ў падшэфных вёсках па кампанійскаму.

Удзел шэфтаварыстваў у перавыбарах с.-с.

Кампанія перавыбараў с. с. у гэтым годзе зьявілася генэральнай палітычнай праверкай шэфтаварыстваў у іх здольнасці дапамагчы партыі і Савецкай уладзе ў рабоце на вёсцы.

Маючыся звесткі аб рабоце шэфаў і пэрыяд справаздачна-перавыбарчай кампаніі с. с. і отзыў аб гэтай рабоце з боку вясковых Раікомаў КП(б)Б гавораць аб тым, што шэфскія таварыствы гэты экзамен поўнасьцю вытрымалі. Разгорнутая работа ў час справаздачна-перавыбарчай кампаніі мае важнейшае значэнне ня толькі з пункту гледжаньня палітычнай важнасці гэтай рэальнай дапамогі, якую далі шэфтаварыствы партыі і Савецкай уладзе ў гэтай кампаніі, а таксама з боку таго, што на вопыце гэтай кампаніі яскрава відаць як шэфтаварыствы пад кіравніцтвам парт'ячэек і з дапамогаю ад прафсаюлаў могуць справіцца з тымі вялікімі задачамі, што стаяць перад імі.

Шэфтаварыствы ў час справаздачна-перавыбарчай кампаніі разгарнулі здавальняючую работу. Толькі нельга не адзначыць аднаго, што пасылка „рабочых брыгад“ з Менска для удзелу ў перавыбарах с.-с. зусім непрактычна ўвязвалася з шэфтаварыствамі. У гэтай справе існаваў поўны парадокс, на адным і тым самым прадпрыемстве ФЗКом рыхтаваў „рабочую брыгаду“, а шэфтаварыства рыхтавала свае выезды. Сустрэкаючыся з гэкімі зьявішчамі, некаторыя шэфработнікі, не зразумеўшы ў чым справа, думалі, што паколькі вясельваюцца рабочыя брыгады ад іх прадпрыемстваў, дык ім можа зусім нічога ня трэба рабіць у перавыбарчай кампаніі.

Гэты момант неабходна адзначыць, бо трэба, каб аднаведныя органы ўзялі пад увагу на далейшае.

Паліт. і культасьветная работа шэфтаварыстваў.

Шэфтаварыствы, паставіўшы ў цэнтры сваёй увагі арганізацыйна-гаспадарчую работу, разам з тым таксама не паслабелі паліт. і культасьветную работу ў сваіх падшэфных вёсках.

Пры дапамозе шэфаў пашыраецца сетка палітасьветустановаў на вёсцы: хаты-чытальні і чырвоныя куткі. Толькі 17 шэфтаварыствамі вышываецца 132 газеты і часопісы. Шэфы прымаюць актыўны удзел у розных палітычных кампаніях і рэвалюцыйных святах. Возьмем, напрыклад, 11-цігоддзе Кастрычніцкай рэвалюцыі. На 20 шэфтаварыствах выяжджала з дакладамі 34 чал., якія пабылі ў вёсцы па 2 дні. Асобныя шэфтаварыствы да гэтага свята паслалі свім школам падручнікі для бяліяцкіх дзяцей (1-я друкарня), літаратуру, плякаты для абсталяваньня чырвонага кутка (ВВ) і т. д. Акрам таго гэтымі шэфтаварыствамі былі запрошаны дэлегацыі з падшэфных с.-с. на свята ў горад 35 чалавек.

Шмат увагі ў палітасьветработе шэфарганізацый было аддадзена на пашырэнне агарапаганьдз. З гэтай мэтай кампанія „Дзень ураджаю“ была шэфамі разгорнута як масавая кампанія.

На 22 шэфтаварыствах брала ў выездах па гэтай кампаніі 81 чалавек, пры чым у складзе выяжджаўшых у кожны с.-с. быў аграном. Трэба падкрэсліць, што аграномы ахвотна адклікнуліся на прыезд аб'яздзіць па 3 дні ў вёскі, для правядзеньня „Дня ўраджаю“.

Шэфтаварыствы арганізавалі сялян для удзелу ў сельска-гаспадарчых равенных выстаўках. За апошні час шэфтаварыствы павялічылі пасылку літаратуры. Напрыклад, закуплены для сваіх хат-чытальняў і чырвоных куткоў кніжкі сельска-гаспадарчых плякатаў (На сьмугу больш за 120 р.).

Недахоны ў паліт. і культасветнай справе шэфгаварыстваў заключаюцца ў тым, што навокал кожнага паасобнага мерапрыемства ў гэтай галіне не арганізавана вясковы бядняцка-серадняцкі актыў, ня вельмі завастаўца увага на правядзенні такіх мерапрыемстваў па падняццю культузнасці масы працоўнага сялянства. Напрыклад, за малым нічога не робілася па антырэлігійнай прапагандзе. Сіламі шэффаў ня зроблена ніводнага антэрэлігіознага дакладу, літаратуры антырэлігійнай для хат чытальняў шэфгаварыстваў ня вынісваюць (за некаторым выключэннем). Шэфы таксама мала робяць для прасоўвання газет і часопісцяў у сялянскую масу за сродкі саміх сялян, каб павялічыць і задаволіць культурныя патрэбы селяніна. Пад час якое эпідэміі дык шэфы выяжджаюць з дэкарамі, медыкамантамі, а рэгулярным распаўсюджваннем санітарнай асветы, прышчэпваннем культурных навываў шэфгаварыстваў мала займаюцца. Нам трэба знішчыць такія зьявішчы, калі шэфы трацяць грошы на утрыманне хат-чытальні, а яна стаіць пад замком, таму што ніхто не паклапаціўся пра яе.

Праблемы перабудовы сельскае гаспадаркі, падвышэнне ўраджайнасці павінны быць у цэнтры ўвагі шэфгаварыстваў, але пры гэтым трэба памятаць, што задача падняцця культузнасці уваходзіць у гэтую цэнтральную праблему, як неадрыўная частка.

Шэфгаварыствы і вясковыя савецкія і партыйныя арганізацыі.

Шэфгаварыствы усю сваю работу на весцы ў 1928 годзе больш чым да гэтага праводзілі пры поўнай узгодненасці з мясцовымі арганізацыямі (ячэйкі і с.с.) і на непасрэдных указацях вясковых райкомаў партыі.

На важнейшых пытаннях шэфработы на весцы (пасеўная кампанія, с.г. падагак, перавыбары с.с.) склікаліся нарады шэфгаварыстваў у паасобных распах пры удзеле прадстаўніка ад райкому партыі. Гэтакім метадам мы дабіліся таго, што шэфы і ў падшэфных весках праводзілі работу ў поўнай адпаведнасці з тымі задачамі, што стаялі перад партыйнай арганізацыяй у канкрэтных умовах кожнага расу і с.с. Па-другое, мы гэтакім чынам знішчалі „гастралёрства“, якое раней заўважвалася з боку шэрагу шэфгаварыстваў. Выезды праводзіліся больш падрыхтавана, з канкрэтнай мэтай.

Але, нажал, жаданне шэфгаварыстваў увязаць сваю работу з мясцовымі арганізацыямі не заўсёды сустракае адпаведныя адносіны апошніх. У паасобных вясковых арганізацыях праявілася не задавальненне тым, што шэфы гэтулькі шуму ўзнялі вакол перавыбараў с.с.— „Не патрэбна было вам прыяжджаць, самі справіліся б з работай па перавыбарах“. (Сакратар ячэйкі Старасельскага с.с.). Ці другі фіг. Будучы ў с.с. шэфпрадстаўнік хачеу дапамагчы падрыхтаваць спрэвядачу ў рабоце кааперацыі і гэтакім чынам дасканальна азнаёміцца з ёю, дык на гэтым кааператар партыі адказаў: „Не патрэбна самі справімся з работай“ (Бліскі с.с.).

Такія зьявішчы заўважаюцца ня толькі ў паасобных вясковых работнікаў, а нават і ў паасобных кіраўнікоў цэлых райарганізацыі.

Напрыклад, сакратар Пухавіцкага РК так сказаў: „Наша партарганізацыя моцная, таму мы ня вельмі нуждаемся ў дапамозе шэфгаварыства. І далей, калі б мы былі слабы, дык самі прыляцелі-б у гор і за дапамогай“. А па справе выявілася, што ў часе перавыбараў с.с. частка камуністаў ня бачыла кулакоў, ацэньвалі кулацкія выступленні як толькі „хуліганскія“ (на ітогавай райнарадзе аб перавыбарах с.с.).

Такія адносіны з боку вясковых арганізацый да шэфработы зьяўляюцца адною з перашкод на шляху разьвіцця шэфработы. Вясковыя арганізацыі, асабліва партыйныя, павінны глядзець на шэфработу як на неабходную і важную частку усёй сыстэмы работы партыі на вёсцы, сваечасова рэагаваць на выпадкі пакрыўленьня, няумелага падыходу да пытаньняў перабудовы сельскае гаспадаркі.

Становішча і работа шэфтаварыства ў горадзе.

Калі пра работу шэфтаварыства ў вёсцы можна было разам з шэрагам яшчэ ня зьнешчаных недахопаў, прывесьці паасобныя прыклады станоўчага парадку, дык гэтага нельга зрабіць па шэфработе ў горадзе.

Праўда, у 1928 г. на некаторых прадпрыемствах (Меншвей, Белдзяржбуд.) пачалі працаваць шэфтаварыства, якія да гэтага фактычна цэлы год не існавалі і ў некаторых прадпрыемствах і ўстановах, дзе дагэтуль ня было іх, за апошні час арганізаваліся (н. к. Абугніку, Мэгалёўстану, Камгас). Але усё гэта не гаворыць аб агульным палёпшэньні работы шэфтаварыства ў горадзе. Склад шэфтаварыства парэўноўваючы з 1927 г., не палепшыўся, а часам наадварот. Напрыклад, на 26 шэф. т-ваў рэйсу было ў 27 г. 4120 члену, а ў пачатку 1929 г. 3400—памяншэньне на 720 чал. або на 18 проц.

Агульны склад шэфтаварыстваў па раёну:

Усяго чл.	Па сям. становішчу		Па партыйнасьці		
шафт-ваў.	Рабочых	Служач.	КП(б)Б	ЛКСМБ	Б. П.
4405	1558	1817	670	379	2156
у "в"о	45%	55%	19%	11%	70%

Гэтыя лічбы паказваюць, што ў складзе шэфт. варыстваў нязначная партпрастойка (19 проц.) Партасьродак у акцыі складае 40 проц. (звесткі па 20 шэфтаварыствах).

Кіраўніцтва ячэек шэфработай.

Некаторае палепшэньне работы шэфтаварыстваў у вёсцы зьяўляецца вынікам таго, што ячэйкі за апошні перыяд прызначалі ім вялікую увагу. Але ўсё ж такі кіраўніцтва ячэек яшчэ трымала кампанейскі характар. На бюро ячэек абмяркоўваліся пытаньні, зьвязаныя з правядзеньнем тае ці тае кампаніі, вынікі паездак у вёску і г. д.

Пра гэтым ячэйкі не сьцэлаваліся як сьлед увагі на пастаноўку шэфработы ў горадзе сярод самое шэфэктэ масы, па масаваньні шэфработы. Так, напрыклад, перавыбарная кампанія с.-с. — ячэйкі шмат увагі аддалі гэтай кампаніі і непасрэдна ў вёсцы, вылучылі гаварыноў для выездаў, інструктавалі іх, а пастаноўкай масаваньні ў горадзе навакол гэтай кампаніі ячэйкі амаль не займаліся.

Шэфтаварыства і ЛКСМБ.

Камсамол абвясніў „паход за ўраджай“, паставіў у цэнтры увагі свае работы пытаньні перабудовы сельскае гаспадаркі на сацыялістычным грунце. У ясьвятленьні гэтых задач цікава правесць, як

справа з удзелам КСМ у рабоце шэфтаварыстваў, якія яго ўдзельная вага, якую ён ініцыятыву праяўляе ў шэфрботце на прадпрыемстве

З 3405 членаў шэфтаварыства членаў ЛКСМБ 379 чал., або 11 проц. Сярод кіруючага складу шэфработнікаў (старшыні В. Б.) вельмі мала камсамольцаў, сярод вытворчага шэфактыву іх зусім амаль няма. Вылучаныя прадстаўнікі камсамольскіх ячэек у шэфтаварыства ніякай ініцыятывы не праяўляюць. Культпаход, які быў праведзены КСМ, слаба увязаўся з шэфтаварыствам. У самым рійпраўленні доўгі час таксама ніякай работы сярод моладзі не праводзілася, ня было юнцкай сэкцыі (цяпер ужо арганізавана). Гэтыя факты ніяк ня вяжуцца з вышэй памянёнымі задачамі, якія стаяць перад КСМ. „Паход за ўраджай“, „культпаход“ і шмат якія большыя кампаніі ў вёсцы вымагаюць ад камсамолу гораду ў першую чаргу большага ўдзелу ў шэфтаварыстве. На гэтую дробязь камсамольскімі органамі, у тым ліку і друкам, ня было прызначана дастатковае увагі.

Шэфтаварыствы і прафарганізацыі.

Аб тым, што паміж прафсаюзамі і шэфтаварыствамі узаемаадносіны не нармальныя, шмат пісалася ў нашых газэтах („Звязда“, „Рабочий“). Характэрна тое, што шмодзі з закранутых прафсаюзаў у друку ня лічыў для сябе патрэбным даць растлумачэнне па сутнасці. Ня толькі на выкліку друку прафсаюзы не рэагавалі, на райірупавых партходах, на партканфэрэнцыях нікто з шэфработнікаў ня лічыў неабходным застанавіцца на тым, чаму прафсаюзы ня цікавяцца шэфтаварыствамі. Усе гэта зьяўляецца ў вышэйняй меры ненармальным. На Менску нам вядомы толькі 2 факты, калі ЦК ставілі ў сябе справядачы шэфтаварыстваў (Працасьветы і Мастацтва), пры чым адні з іх пасля таго, як аб ім напісалі ў газ. „Звязда“.

ЦК саюзу Нархач у асобе старшыні на просьбу шэфтаварыства дапамагчы ЦК адказвае так: „Я табе даю саюзную масу, рабі з ёю што хочаш, а больш нічога не магу вам зрабіць“. Калі фабзаўкомы устаўляюць у кэштарыя некаторыя сумы для дапамогі шэфтаварыству ў рабоце на вёсцы, дык вышэйшыя прафарганы выкрэсьліваюць. Пастанова XII-га Зьезду КП(б)Б на гэтым пытаньні гаворыць: „Зьезд падкрэсьлівае асабліваю неабходнасьць актыўнага ўдзелу усіх саюзных арганізацый па разьортваньню працы па культурнаму шэфству рабочых над вёскаю“. Трэба, каб гэта пастанова была шырока папулярызавана сярод прафарганізацый з тым, каб дамагчыся перамогі у адносінах прафсаюзаў да шэфработы, каб ей прафарганізацыі прызначалі максімум увагі і патрэбную матар'яльную дапамогу.

сеткі партасъветы на 1928-29 г.

Постанова бюро ЦК КП(б)Б ад 22-III—1929 г.

1. Адзначыць, што пры камплектаванні сеткі партасьпеты на 1928-1929 г. дабрахвотнасьць партвучобы сабе цалкам апраўдала, што пры камплектаванні выявілася значная зніжэньцесь партыіцў, замест таго і беспартыйцаў к яму ўу абы, што перапачатковае камплектаваньне партсеткі дало значнае парылічэньне колькасьці займаючыхся ў пар. уваньні з мінулым годам, і што пры некаторым павылічэньні абсалютнай колькасьці партыйцаў, паменшыўся абхол партыйцаў у адносіне да ўсяе партарганізацыі.

[illegible]

3. Значна більшає місця ўзялі сяредня ступеңі партасветы. У горадзе ўзрасла колькасць вечпартшкол, асабліва з двух-гадовым курсам; умяршыню арганізаваны санпартшколы ў б т. т. сельскіх вясковых рэспубл., развілося дзеянне і пачаўся завочны навучаньне, асабліва праз Гомельскую завочную санпартшколу. Разам з гэтым канстатаванне неабстрактных развіццёвых працэсавых гурткоу асабліва на самаўдзяльных асобных распрацаваных гурткоу бягуча і по т. як і амаль што поўна адсутчылі зніжэннях гурткоу, гурткоу па вывучэнню асобных праблем і г. д.

І. Канстатаваць, што значны адсеў, зрывы заняткаў, і недастатковая наведваемасць апрача аб'ектыўных прычын (перагрузка грамадзкай рэботай і інш) з'явілася вынікам памылак камплектавання (слабы вучот падрыхтоўкі, запатрабаванняў партыйца, недастатковае прыстасаванне партвучобы да асобных партыйнаў) і непыстарчальнай увязкі партвучобы з вырашэннем практычных задач партыі ў даны перыяд.

5. Канстатаваць, што з выходам „У дапамогу партвучобе“ створана магчымасць для абяспачэння пры пандыста неабходна для работы матар’ялам і метадычнай дапамога, але што да гэтага часу бюлетэнь „У дапамогу партвучобе“, дзякуючы спазненню некаторых матар’ялаў, а таксама цэламу шэрагу тэхнічных памылак, яшчэ мала здавальняе прапагандыста.

б. Адзначыць усё яшчэ слабую тэарэтычную і метадычную падрыхтоўку пераважнай большасці праграмістаў і тэхнічных супрацоўнічых планаванні работы па ланцы шэрані іх кваліфікацыі ў працэсе работы.

Ня глядзячы на тое, што рабочы-прапагандыст працяўляе сябе на прапагандысцкай рабоце пэрым шэрагам станочных бакоў (сумь і з вытворчасцю, знаёмства з асяродкам і таксама большыя сумленнасць у палархтоўцы да зняткаў), лк рабочых прапагандыстаў вельмі нязначны, ня створаны таксама спрыяючыя ўмовы для росту іх колькасці і для павышэння кваліфікацыі ўжо працуючых

У дальнейшей работе на коммунистически настроенных партизанов и партизанок не работавших, уделять особое внимание на следующие задачи:

І. Даматчися больш плянавалсьці, як у разгортваньні сеткі партвучобы, так і выканьня падручнікаў, падрыхтоўку прапанандыстаў і кіраўніцтваў усю сеткаю партвучобы.

2. Платье, белье, сетку партасвета, асабины для коунага абхону рабочих уноу усту тх-
юных у партию.

3. Дамігчыся поўнай увязкі партвучобы з практычнымі задачамі партыі да прадпры-
емства і вёскі ўключна.

І. Паляпшэньне ідэяўага зьместу партвучобы, барацьбу з ухіламі ад ланінскай лініі у партыі і сарапатэствам, паляпшэньні якасьці ўсёй работы па партвучобе, дэмакратычнасьці.

1) Усізу при скіптанні 1928-29 істучальнаго году пачаць шырокую растлумачальную работу па партызноб. навуцарызуючы ўсе віды і формы і метадзі партызнобы, скарыстаўваючы партэходзі, сходзі рабочых, сельска гаспадарных рабочых, бедняты, кўтасінікаў, трук насыценнасьці арганізуючы асобныя вестары грапаганды вучоа і у кўнобах, хатах-чытальных і г. д., растлумачыўшы прыцып добраахвотнасьці.

2) З будучага году праводзіць комплектаваньне у вяршыню ўсяго навучальнага году, ствараючы школы і гурты для ўноў закрэбаваных на вучобу, прычым асаблівую увагу звярнуць на максымальны абхон беспартыйных рабочых сеткай партасьвету, на значнае

павялічэньне абшопу жанчыні, на стварэньне новых школ і груп для ўноў уступаючых у партыю рабочых, с.-г. рабочых, каласнікаў, а таксама для беспартыйных рабочых, с.-г. рабочых і бедняцкіх. МІА Г.К. рэспубліцы пачае аб'яднаць дзясяткі сельскіх школ паатграматы пры саветах і калясах, а таксама створыць асобныя каротка-тэрміновыя школы для раскіданых партыйцаў на вёсцы, с.-г. рабочых, батракоў і бедняцкіх, забясьпечваючы іх інтэрытам харчаваньнем, асьцябваючы іх ад прызам. Прыблізна партвучобу да прадапрыемства, розных зьменаў і г. д. Пры камплектаваньні рашуца праводзіць прызначэньне дэбрэахіотнізаци, камплектаваньне сетку с малымі ўдзеламі і пачасова з сеткай партвучобы.

3) Улічваючы, што да гэтага часу прапагандысты ў справе камплектавання мала ўдзялялі асаблівых зусілкаў, неабходна ўсю пярэнюю, расхвальную і арганізацыйную работу, а таксама ўсю работу па камплектаваньню ячэйкам праводзіць пры актыўным удзеле прапагандыстаў.

4) Канстатавіць, што ў вёсцы сетка лартасьветы амаль што цалкам пераведзена на беларускую мову, у перод с-ж а ~~беларускай~~ выхадзіў пераклад на беларускую мову не сільна інфармацыйнага характару. Зьвязана гэта з прынцыпамі афіцыйна дзяржаўна-Нацыянальна-радыкальнае сеткі партучобы а пераклад на беларускую мову адначасова зьявіліся ўмовы для партучобы на мовах нацменшасьцяў, у прыватнасьці стварыўшы рухомыя школы для іх на дзяржаўным бюджэце

[illegible]

б) При камплектаванні ўзніць асаблівую ўвагу на стварэнне эпізодычных гурткоў на вывучэнню асобных праблем, а таксама на стварэнне адпаведных умоў, пры якіх была-б забяспечана ўнязка работы школ і гурткоў з практычнымі заданнямі партыі, ліквідаваныя зрыву заняткаў (насяджэнні і сходы ў часе заняткаў і г. д.). Прыпавяць АПА Акругкому забраніраваць ня менш 2-х дзён у тыдзень на партыучобу

7. Пропанавати АІІА ЦК і редакції бюлетеню „У допомозу партвчубе“ своєчасові записувати сетку партасветів відповідними матеріалами, методичними розробками і завданнями, асамібно на вичучих питаннях; прийняти необхідні заходи до своєчасової рассылки бюлетеню і ліквідації технічних помилок у його виданні.

8) Лічачы ахоп партактыву вучобай нездавальняючым, прананіваць АІА і Аргад цэлу распрацаваць меры па стварэньню ўмоў для вучобы партактыву, у прыватнасці пачацься патрэбнай разгрузкі завочнікаў, забесьпячэньня марксыска-ленінскай літаратурай рэіёнага актыву, ясабліва забяспечыўшы ўмовы для вучобы вылучаных для падрыхтоўкі 150 таварышоў.

9. Канстатуючы, што АІІА—кабінеты ў акругах за апошні год лепш сталі абслугоўваць сетку партасъветы (падбор мясцовага матар'ялу, пастапоўка кансультацый і г. д.) лічаць неабходным зрабіць іх цэнтрам лябараторнай праробкі пытанняў, кіравання партработай, падбору матар'ялаў і інструктавання ў гэтым пытанні раёнаў.

10. АПА і БДВ у працягу 1929-30 нав. году выдаць марксыска-ленінскую бібліятэчку на беларускай мове (10-12 пазыў, тырыяжана атыўна) АПА і БДВ не пачытай маю месяца прыступіць да падрыхтоўкі падручнікаў (асабліва для АІІІІ), прыстававаных да ўмоў БССР, у тым ліку агрограмаату, гісторыю КІІ(б)Б з тым, каб друкаванне іх было скончана не пазьней 15 жніўня

11. У метах падрыхтоўкі прапагандыстаў лічыць неабходным правесці наступныя мерапрыемствы: а) склікаць цэнтральныя курсы пінгвінаў пры штабцеаў на 2 месяцы, на 100 чал., забяспечыўшы іх неабходнымі кіраўнікамі, літаратурай, інтэрнатамі і харчаваннем. На курсах выдзеліць групу таварышоў для падрыхтоўкі ў якасці кіраўнікоў самадукацый, забяспечыўшы ў праграме дадатковую ўвагу пытанням самадукавання. Нардамасявы забяспечыць іх сродкамі, б) Прапанаваць Акружкам зарэзжаць выхаваных рабочых ад варштату на прапагандыскую работу, а таксама с-т рабочых і багрых на вясні з курсаў на ВІІІ, вярнуць і п'яцеліных камвулаў сеткі самадукавання, раснаў іх на сам зарэзжа па рыхтоўку, вызваліўшы ад грамадзян пачаткі а таксама выхаваных іх на час летняй падрыхтоўкі з іх прэп, арганізаваных 2-х месячных летніх курсав прапагандыстаў, в) падрыхтаваць арганізацыю з восні 1929 г. больш працяглых вярнуць курсав на падрыхтоўку рабочых прапагандыстаў (3-6 месяцаў, а таксама праподзіць завочную падрыхтоўку з дадатковымі курсамі-канфэрэнцыямі для высунутых рабочых прапагандыстаў; г) забяспечыць рабочага прапагандыста магічымасцю падрыхтоўкі да заняткаў і падвышэння яго кваліфікацыі, вызваліўшы 50 чал. за кошт сродкаў партасявету на а чы іх у пачатку ад работы падрыхтаваць рэгулярную работу протікалектываў, забяспечыўшы яго літаратурай і інш.

12. Примаючы пад увагу, што ў цэлым шэрагу вясковых райёнаў меў месца зрыў партучобы, і разгортвання яе пачалося толькі ў студзені - лютым месяцы, Акругскаму адставаць дзіклад аб становішчы партучобы і прыняць меры для забяспячэння яе больш нармальнага ходу заняткаў да канца навучальнага году.

Аб рабоце сярод сезонных рабочых.

Пастанова сакратарыяту ЦК КП(б)Б ад 1/IV—1929 г.

Па гледзячы на рад дырэктыў партыі аб рабоце сярод сезоннікаў, вынікі мінулага году сьведчаць аб зусім недастатковай увазе гэтай задачы як з боку прафэсійных, гаспадарчых і партыйных арганізацый. Таму надыходзячы сезон 1929 г. павінен быць максымальна выкарыстаны для поўнага абхону рабочых-сезоннікаў эканамічнай і палітычнай справай і пастаноўкай правільнага культурна-палітычнага іх выхавання. Масавая работа сярод сезоннікаў па свайму зместу і форме на кожным павятовам прадпрыемстве павінна быць пабудавана так, каб у кожным сезонніку-рабочым выходзіла клясавае разуменне задач сацыялістычнага будаўніцтва наогул і ў прыватнасці, каб тыя сезоннікі, якія пасля заканчэння работ вяртаюцца ў вёску, становіліся там сапраўднымі правадырамі нашай палітыкі ў вёсцы. У справе адносін сезонніка да прадпрыемства, масавая работа павінна быць накіравана ў бок актывізацыі адносін усяе рабочае масы да падняцця працоўнае дысцыпліны, рашучае барацьбы з прагуламі, п'янствам, хуліганствам, рвачствам і г. д. і да ўсямернага патаплення і палепшання якасці як будаўнічых, так і іншых сезонных работ.

На падставе гэтага Сакратарыят ЦК КП(б)Б прапануе:

1. АК і РК, прафсаюзам і гаспадарчым органам зараз-жа прыступіць да намячэння канкрэтных мерапрыемстваў па стварэнню адпаведных умоў і па шырокаму абслугоўванні сезоннікаў эканамічнай палітычна-масавай і культурна-асветнай работай, як прыстасаваныя памяшканні пад жыллё, асабліва ў вясковых мясцовасцях, забеспячэнне рабочых вытворчым адзеннем, медыкаментамі, харчамі і акуратнай іх дастаўкай, абсталяванне бібліятэк чырвоных куткоў кніга-перасовак, прызначэнне р.б. пнікаў для прымацавання і г. д.

2. Па магчымасці на ўсіх пабудовах і іншых сезонных работах у горадзе і вёсцы арганізаваць самастойныя парт'ячэйкі, накіраваўшы туды для работы сакратарамі, партарганізатарамі, агітпроп-арганізатарамі жанар-агітатарамі моладзю, падрыхтаваных партійцаў, выкарыстаўшы для гэтага і прынуджаючых у акруговых арганізацыях на летнюю практыку студэнтаў камвузаў, савпартшкольцаў і г. д. Работу парт'ячэек сезонных прадпрыемстваў узмацніць шляхам жывога кіраўніцтва і практычнай дапамогі з боку райкомаў. Парткомы, у райёне якіх маюцца вялікія сезонныя работы, для работы сярод рабочых гэтых прадпрыемстваў павінны працаваць як асабліва выдзеленыя падпартыйныя інструктары. Парт'ячэйкамі паставіць задачу стварэння кадраў беспартыйнага рабочага актыву, у мэтах уцягнення лепшых перадавых, сапраўды правяраных на грамадскай рабоце рабочых і работніц у партыю. Камсамолу прыняць меры да ўзмацнення камсамольскіх ячэек на сезонных прадпрыемствах, асабліва накіроўваючы туды прапагандыстаў.

3. АК і РК забяспечыць выкананне ячэйкамі дырэктыў ЦК КП(б)Б ад 29 кастрычніка 1928 г. па рабоце сярод жанчын-сезонніц. Жанадзелу ЦК на падставе вопыту мінулага году распарадаваць мерапрыемствы па палепшэнню работы дэлегацкіх сходаў сезонніц.

4. Прафарганам для работы на сезонных прадпрыемствах вылучыць лепшых работнікаў, дамагаючыся ўцягнення ў актыўную прафэсійную і грамадскую работу і самых сезоннікаў. Для палепшання работы сярод сезоннікаў, ЦСПСБ абавязаны пытаньне адносна забеспячэння актыўнай дапамогі ў гэтай справе з боку ўсіх прафсаюзаў. У прыватнасці мець на ўвазе як вопыт і над буйнымі сезоннымі прадпрыемствамі ўвесці практыку шэфства.

5. Як асноўныя элементы, у праграму палітычнай і культурна-асветнай работы сярод сезоннікаў павінны быць уключаны пытанні інтэрнацыянальнага выхавання і барацьбы з антысэмітызмам, клясавага разумення сезоннікам інтарэсаў вытворчасці, пытанні барацьбы з рэлігійнымі забабонамі, барацьбы з алкагалізмам і г. д.

Культурна-масавая работа з праграмаю рабочага дня рабочага-сезонніка павінна быць увязана так, каб гэтым было забяспечана яму найлепшае правядзенне адпачынку. Таму, напрыклад, клубная работа павінна быць накіравана да рабочага перанясення яе на вытворчасць — у чырвоныя куткі, агульныя памяшканні з падборам больш лёгкіх форм яе ажыццяўлення, як пасылка ў перапынку на полудзень на эстрады гармоні, рэцэпты кніг перасолкі, арганізацыя спорту, чыткі літаратуры і насяцення газет, справачная работа і г. д.

6. Нацыянальны склад рабочых сезоннікаў заўсёды зьяўляецца вельмі стракатым; таму парт'ячэйкам і прафорганам сваю ўвагу неабходна сканцэнтравать на вядзенні шырокай растлумачальнай работы сярод рабочых па пытаннях нацыянальнай палітыкі і яе практычных задач, сутнасці змагання з антысэмітызмам і шавінізмам, вядучы з ім барацьбу, узмацніўшы інтэрнацыянальнае выхаванне рабочых, забяспечыўшы правядзенне сярод рабочых будаўнікоў і сезоннікаў работы на мовах іх нацыянальнасцей.

7. АПАД ЦК у 2-х тыднёвы тэрмін распрацаваць праграму заняткаў палітгурткаў на сезонных прадпрыемствах.

Наркамасветы забяспечыць на сезонных прадпрыемствах арганізацыю школ лікбеза, а таксама снабжэнне апошніх належнымі падручнікамі і прыладамі.

ЦП саюзу сельгасрабочых забяспечыць абслугоўванне культурна-масавай работай палытагонаў, шляхам арганізацыі на плятох чырвоных куткоў, а на вёсках—на месцах стаянак плятоў—скарыстанне хат-чыталень і раздачы газет і літаратуры.

8. Наркомаховы здароўя, Галоўсацстраху і гаспадарчым органам забяспечыць на сезонных прадпрыемствах рашучае палепшанне як вытворчых, так і сацыяльна-бытовых умоў рабочага сезонніка (вытворчае адзеньне, меддапамога з належным лячэннем і папярэджаннем праф. хвароб, лазьня, пральня, сушыльныя адзеньні на торфа-распрацоўках, дзіцячыя яслі, пляцоўкі, кампэрацыйнае абслугоўванне, жылёвыя ўмовы і г. д.)

9. У мэтах больш паспяховай барацьбы з канкрэтным злом сярод сезонных рабочых—п'янствам, гульнёй у карты і інш.,—адмоўным зьявішчамі, узнікаючымі на гэтай глебе,—прафсаюзы, апрача агульна-культурных мерапрыемстваў, павінны дабіцца поўнага ўцягнення рабочых сезоннікаў у касу ашчаднасці, Галоўкіраўніцтва, Дзяржаўнага Касе Ашчаднасці распрацаваць канкрэтныя мерапрыемствы, якія-б наблізілі касу ашчаднасці да сезонных прадпрыемстваў.

10. Прафсаюзам і гаспадарчым органам прыняць усе меры да ажыўлення работы вытворчых камісій і нарад, больш прыцягваючы да ўдзелу ў іх рабочых і адміністрацыйна-гэмічны персанал, стаячы на гэтых камісіях і нарадах практычныя пытанні палепшання работы данай вытворчасці, заахвочваючы сапраўдныя дзеланыя прапановы рабочых у справе палепшання данай вытворчасці, сыстэматычна робячы сараздачы перад рабочымі аб іх выкананні з тым, каб сапраўды ўся рабочая маса была прыцягнута да шырокага кантролю за ўсім ходам сезонных работ. Адначасова прафорганы павінны аказваць усямернае садзейнічанне мерапрыемствам гаспадарчых органаў, накіраваных на падняцця вытворчай дысцыпліны і вытворчасці працы. Асаблівую ўвагу ў гэтых адносінах зьвярнуць на грэмадскія і шляхова-будаўнічыя работы, дзе рэалізацыя вытворчых працэсаў, падняцця вытворчай дысцыпліны і вытворчасці працы няогуча хранічна кучыцца.

11. У мэтах стварэння кваліфікаванай рабочай сілы з беспрацоўных і батракоў у вёсках мясцовасцях, Саюзу Сельгасп. рабочых узяць курс на арганізацыю арыяляў рабочых на тарных, меліарацыйных, лесазагатоўчых і інш. сезонных работ. Лесбелу і прафсаюзамі абмеркаваць пытанне аб падрыхтоўцы новых кадраў сілавых дубавікоў і белавікоў і батракоў.

12. Ажыўляўленню гэтых важнейшых задач павінна садзейнічаць у максімальнай меры шырока разгорнутая сярод рабочых здаровая самакрытыка. Парт'ячэйкам стварыць для гэтага адпаведныя ўмовы як унутры самых ячэек, так і сярод рабочых.

13. Акругкомам і райкомам, асабліва ў тых райнах, дзе прадбачацца найбольш буйныя будаўнічыя работы, правесці спецыяльныя наряды, заслухоўваючы даклады фракцый адпаведных саюзаў і гаспадарчых органаў для практычнага правядзення гэтых шэрагак у жыццё.

14. Па сканчэнні сезону работ, партарганізацыям і прафорганам адпаведным чынам падсумаваць вопыт работы, з адначасовай распрацоўкай практычных мерапрыемстваў па рабоце з сезоннікамі ў час зімовага перапынку, устаўляючы сувязь і кіраўніцтва ім з боку адпаведных партыйных і прафсаюзных арганізацый і ўцягваючы іх у грамадзкую і навітыцкую жыццё.

У ЦКК КП(б)Б.

Постановы II-га Пленуму ЦКК КП(б)Б.

(Красавік 1929 г.).

Аб ходзе падрыхтоўчай работы да чысткі партыі.

1. Заслухаўшы даклад аб ходзе падрыхтоўчай работы да чысткі, Пленум ЦКК КП(б)Б канстатуе: што ў выніку праведзенай растлумачальнай работы, пастановы лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б) і XII З'езду КП(б)Б аб чыстцы партыі ўспрыняты арганізацыямі КП(б)Б, як важнейшая і неадкладная задача, бяз правільнага вырашэння якой партыя ня зможа ачысціць свае шэрагі ад некамуністычных элементаў і тым самым не зможа ўзмацніць ідэяй на рыхтоўніцкай УсеКП(б) да правядзення таго сацыялістычнага наступлення, ня зможа яшчэ больш ўзмацніць давер'я да партыі і аўтарытэту яе, прыцягнуць на яе бок новыя пралетарскія і батрацкія пласты гораду і вёскі.

2. Адначасова з гэтым Пленум ЦКК КП(б)Б адзначае, што арганізацыйна-падрыхтоўчая работа да чысткі партыі, не ўважаючы на шэраг дырэктыў ЦКК УсеКП(б) і ЦКК КП(б)Б, праходзіць марудна, а ў некаторых мейсцах і недавальняюча. Мерапрыемствы, вызначаныя ў дырэктыўным лісьце ЦК і ЦКК КП(б)Б, у большасці акруг у тэрмін ня выкананы—таварышы ў склад правяральных камісій яшчэ ня ўсімі АК вылучаны і ЦКК не дасланы; складаньне ячэйковых характарыстык праходзіць вельмі марудна пры недастатковым кіраўніцтве з боку АКК і АК. У пачасных мейсцах наглядаецца некаторае захапленне пытаннем распрацоўкі архіўных матэрыялаў і мала значнае ўвагі вывучэнню членаў і кандыдатаў партыі ў штодзённым партжыцці.

Пленум адзначае, што яшчэ ня ўсімі АК і РК разгорнута дастатковая работа па шырокому ўцягненню і мабілізацыі грамадзка-партыйнае думкі парт. арганізацыі навакол падрыхтоўкі да правяркі і чысткі партыі асабліва ў вайскавай партарганізацыі. Адзначаюцца недапушчальныя настроі з боку некаторых работнікаў у тым, што чыстка партыі—гэта справа толькі кантрольных камісій.

3. Работа па ідэа-палітычнай падрыхтоўцы да чысткі партыі беспартыйных рабочых мас і працоўнага сялянства, асабліва батрацтва і беднаты, праходзіць недастаткова, а ў шэрагу мейсц яшчэ і зусім не разгорнута. Дырэктыўныя ўказанні з лісьце ЦК і ЦКК КП(б)Б аб тым, каб „неадкладна арганізаваць шырокае абгаварэнне гэтага пытання (чысткі партыі) на адчынёных сходах ячэек з прыцягненнем рабочых, батракоў і беднаты”—у большасці мейсц яшчэ не праламліся. Пры гэтым Пленум ЦКК КП(б)Б адзначае, што ў шэрагу вясковых арганізацый наглядаецца замкнутасць і боязкасць ставіць пытанне аб чыстцы на адчынёных сходах і боязкасць у некаторае часткі партыйцаў, асабліва ў вёсцы, выкрываць свае недахопы. У пачасных рабочых ячэйках маюцца шкодныя настроі скарыстаць чыстку партыі для нацску на гаспадарнікаў з мэтай паслаблення выканання дырэктыў партыі аб падняцці працоўнай дысцыпліны і нармівання працы.

4. Пленум адзначае, што асьвятленне пытанняў падрыхтоўкі да чысткі ў цэнтральных і акруговых газетах яшчэ дастаткова не разгорнута, асабліва адстаюць насыценныя газеты, як на прадпрыемствах, так і ў вёсцы. Асьвятленне ў друку, галоўным чынам, вядзецца ў напрамку папулярызацыі чысткі і выяўлення пачасных фактаў хворых зьявішч і зусім мала звяртаецца ўвагі пытанням арганізацыйнай падрыхтоўкі і не недахопам; амаль нічога не праводзіцца на старонках газет (цэнтральных і акруговых) у сэнсе абмену вопытам пачасных арганізацый. Падрыхтоўка да чысткі вайскавай партарганізацыі зусім не асьвятляецца ў цэнтральных і акруговых газетах.

5. Пленум ЦКК КП(б)Б адзначае, што чыстка партыі можа быць паспяховай з найменшай колькасцю памылак пры тых толькі ўмовах, калі будзе праведзена добрая арганізацыйна-ідэа-падрыхтоўка да чысткі, як усе масы партыйцаў, так і беспартыйных шырокіх мас рабочых і працоўнага сялянства, з шырокім разгортваннем крытыкі і самакрытыкі ў друку (у цэнтральных, акруговых і пачасных газетах), на партыйных адчынёных сходах з шырокім удзелам рабочых, батракоў, беднаты і лепшай сераднякай

часткі; з шырокім растлумачэннем запатрабаванняў, якія прад'яўляе партыя кожнаму члену і кандыдату партыі і тымі беспартыйнымі, якія будуць прыцягнуты ў дапамогу партыі пры праверцы і чыстцы яе шэрагаў.

Пленум цалкам ухваліў тэзісы да аб'яднанага Пленуму ЦК і ЦКК УсеКП(б) аб чыстцы і праверцы членаў і кандыдатаў партыі і пастаіла ўзяць:

а) Усім АКК, Акругкомам і Райкомам партыі неадкладна арганізаваць прапрацоўку тэзісаў да аб'яднанага Пленуму ЦК і ЦКК УсеКП(б) аб чыстцы на агульных адчынёных сходах ячэек.

АКК разам з АК і РК КП(б)Б прыняць усе меры да неадкладнага выканання раней дадзеных дырэктыв на пытанню падрыхтоўкі да чысткі партыі, у прыватнасці, выканання дырэктывага лісту ЦК і ЦКК КП(б)Б ад 6/III—29 г.

АКК і АК узмацніць інструктаванне, жывое кіраўніцтва і практычную дапамогу раёнам у справе падрыхтоўкі да чысткі, папярэджваючы і праводзячы рашучую барацьбу з праявамі ў паасобных месцах боязкасці адкрыта і рашуча ставіць пытанне аб генэральнай частцы партыі, а таксама і з настроямі скарыстаць чыстку з мэтай націску на гаспадарыкаў паслабіць выкананне дырэктывы партыі аб падняцці працоўнай дысцыпліны і нарміраванні працы.

б) АКК, АК і РК КП(б)Б асабліваю ўвагу звярнуць на ідэа-арганізацыйную падрыхтоўку ўсёй КП(б)Б да чысткі, а таксама шырокіх беспартыйных рабочых мас, батрацтва, беднаты і лепшай сярэдняй часткі, шляхам празадзеньня адчынёных сходаў ячэек з шырокім запрашэннем беспартыйных рабочых у горадзе, а ў вёсцы—сел.-гасп. рабочых, батрацтва, беднаты і лепшай сярэдняй часткі. Пры разгортванні гэтай работы Пленум ЦКК КП(б)Б абавязвае: „ні ў якім разе не абарачваць адчынёныя сходы ў месцы дэмагагічнай дыскрэдытацыі партыі чужымі пралетарыяту элементамі і не дапушчаць на гэтыя сходы непрацоўныя і класава-чужыя элементы; ні ў якім разе ня ісці ў хвасце беспартыйнай масы там, дзе справа ідзе аб правільнасці партлініі таго ці іншага партыйца; скарыстаць адчынёныя сходы для растлумачэння лініі партыі і ўцягнення ў шэрагі партыі лепшай часткі з беспартыйных рабочых, батрацтва і сялян-беднякоў“ (з тэзісаў т. Яраслаўскага).

в) Узмацніць ва ўсіх цэнтральных, акруговых і насыценных газетах асьвятленне пытанняў падрыхтоўкі да чысткі партыі, не абмяжоўваючыся пры гэтым агульнымі разважаннямі аб чыстцы і выяўленьнем паасобных хваравітых з'явішч, а звярнуць галоўную ўвагу на асьвятленне арганізацыйна-ідэалягічнай падрыхтоўкі і яе недахопаў, на большае асьвятленне практычных прапагоў ячэек і паасобных партыйцаў,—на абмен арганізацыйным вопытам паасобных арганізацый, на высьвятленне падрыхтоўкі да чысткі вайсковых партарганізацый.

Прэзідыуму ЦКК і акруговым КК сачыць за тым, каб у цэнтральных і акруговых газетах было забяспечана ўпайне вытрыманае прынцыповае асьвятленне задач чысткі, каб увесць час падтрымоўваць палітычны ўзровень абгаварэння пытанняў чысткі, каб побач з асьвятленьнем фактаў бязлітаснага выкідвання з шэрагаў партыі ўсяго непатрэбнага, у друку было дастаткова шырока адзначана ўсё каштоўнае, станоўчае ў рабоце правадзімай арганізацыі. Б'ючы ўсе нягодныя элементы, друк ні ў якім разе не павінен тэарызаваць і цікаць таварышоў, якія ўтвараюць тыя ці іншыя памылкі выпадкова, дзякуючы сваёй несьведомасці“.

г) Вылучаных таварышоў у склад камісій па праверцы і чыстцы партыі, абгаварэнне сьпісаў арганізаваць так, каб улічыць думку ўсёй партарганізацыі, для чаго АК і АКК па кожнай акрузе зьмясціць кандыдатуры вылучаных у акруговых газетах, а на тых акругах, дзе няма газет, у цэнтральных, абгаварыць сьпісы на сходах ячэек і прадставіць у ЦКК не пазьней 1 мая.

Даручыць Прэзідыуму ЦКК дасканала праверыць вылучаныя кандыдатуры ў склад Правэркомаў і абвясціць у друку не пазьней 10/V.

д) Прэзідыуму ЦКК КП(б)Б сваечасова ўлічыць патрэбнасць сіл для чысткі паасобных акруговых і вайсковых п/арганізацый, разьмеркаваўшы гэтыя сілы з такім разьлікам, каб забяспечыць бесперабойнасьць работы па частцы. Па атрыманні з ЦКК УсеКП(б) інструкцыі аб чыстцы, Прэзідыуму ЦКК КП(б)Б скласці плян чысткі па ўсёй КП(б)Б (чарговасць, тэрміны), а АКК такія-ж пляны па сваіх акругах. Разам з гэтым, на падставе інструкцыі, правесці інструктаванне членаў камісій па чыстцы.

е) Да 15-га мая правесці пробную чыстку ў адной ячэйцы па кожнай акрузе і такую-ж пробную чыстку правесці ў 3-х вайсковых партыячках.

Аб чыстцы савецкага апарату.

1. Пэрыяд узмоцненага разгортвання будаўніцтва сацыялізму ва ўсіх галінах работы савецкай краіны і рашучага наступу сацыялістычных форм на капіталістычныя элементы народнае гаспадаркі БССР натрабуе ад усяго адміністрацыйнага, гаспадарчага і гандлёвага апарату як асаблівай класавай вытрыманасці, так і найбольшай чоткасці, гібкасці і поўнай прыстасаванасці да задач рэканструкцыйнага пэрыяду. Паміж тым, наш апарат засьмечаны чужымі і разлажываюшымі элементамі, якія ў сваёй рабоце скрыўляюць пралетарскую класавую лінію, займаюцца шкодніцтвам і дыскрэдытацыяй савецкай улады.

2. Выходзячы з гэтага і на падставе рашэнняў XII З'езду КП(б)Б, Пленум ЦКК КП(б)Б ухваліў рашэнне Прэзыдыуму ЦКК аб правядзенні стараннай і рашучай масавай праверкі і чысткі асабістага складу адміністрацыйнага, гаспадарчага і гандлёвага апарату.

Падцьвердзіць тэрмін пачатку чысткі—з пачатку мая.

Даручыць Прэзыдыуму ЦКК распрацаваць цэлы шэраг мерапрыемстваў, не дапускаючых далейшага засьмечаньня савецкага апарату.

Таксама лічыць неабходным правесці частковую праверку і чыстку беспрацоўных разумовай працы.

Прэзыдыуму ЦКК даручыць распрацоўку канкрэтных паказанняў па гэтаму пытаньню.

3. Чыстка павінна вызваліць апарат ад усіх класава-варожых нам элемэнтаў, а таксама і ад усіх тых элемэнтаў, работа якіх па сутнасьці зьяўляецца шкоднай—як злачынцы, бюракраты, хабарнікі і г. д.

4. Чыстка апарату павінна праводзіцца адкрыта з максімальным уцягненьнем у гэтую справу ўсё савецкае грамадзкасць і шырокіх мас працоўных, праводзячы чыстку ў першую чаргу сіламі вытворчых рабочых, якія абіраюцца на рабочых сходах.

Асаблівую ўвагу органы КК-РСІ, сумесна з парт. і праф. органамі, павінны зьвярнуць на справу асьвятленьня і растлумачэньня сярод шырокіх мас працоўных мэтай і задач чысткі з тым, каб дамагчыся поўнага разуменьня характару і мэтай устаноўкі чысткі і пазбавіцца апаўленьня яе, ці зьяўленьня асабістых рахункаў пры чыстцы.

5. Сапраўднае аздаравленьне апарату і прыстасаваньне яго да задач сацыялістычнага будаўніцтва можа быць праведзена пры адначасовым рашучым папярэньні савецкага апарату сьвежымі кадрамі рабочых батракоў, сялян-беднякоў і сярэднякоў.

Органы КК-РСІ сумесна з усімі партыйнымі, савецкімі і праф. органамі павінны прыняць неадкладныя меры да арганізацыі работы па вылучэньню і да найбольш хуткай кваліфікацыі вылучэнцаў і падрыхтоўкі іх да работы ў апаратах.

Даручыць Прэзыдыуму ЦКК сумесна з ЦСПСБ распрацаваць у тэрміновым парадку мэтады і парадак правядзеньня ў жыццё адпаведных мерапрыемстваў.

6. Пленум ЦКК адзначае, што чыстка зможа быць праведзена паспяхова і дасьць належныя вынікі толькі пры самай стараннай падрыхтоўцы да яе і пры сталым і неаслабным кіраўніцтве чысткай з боку органаў КК-РСІ.

Канстатаваць, што падрыхтоўчая работа па БССР, ня гледзячы на блізкасьць тэрміну чысткі, яшчэ ня досыць разгарнулася, у асаблівасьці зусім слаба разгорнута работа адпаведных устаноў па зьбіраньню, афармленьню і правярцы матэрыялаў, патрэбных для чысткі, асабліва ў раёнах.

Адзначаючы вышэйпаказанае, Пленум ЦКК даручае Прэзыдыуму ЦКК і ўсім АКК безадкладна прыняць усе належныя меры, каб гэта работа атрымала адпаведны тэм, шырока ўжываючы мэтад жывога інструктажу і прыцягваючы да падрыхтоўчай работы і не правяркі ўсіх членаў КК і работнікаў РСІ.

7. Даручыць Прэзыдыуму ЦКК прыняць самыя жорсткія меры ў адносінах да тых цэнтральных устаноў, якія да гэтага часу ня выканалі дырэктыў ЦКК-РСІ аб распрацоўцы пытаньня па падрыхтоўцы вылучэнцаў.

Адказны рэдактар Я. Гамарнік.

Рэдаклегія { Б. Стасевіч.
А. Сянкевіч.

З Ь М Е С Т

	<i>Стар.</i>
М. Ляўкоў. Аб чыстцы партыі	3
Файгельсон. Дзесяць год Камінтэрну	9
М. Матэлевіч. Другі пленум ЦК КП(б)Б	20
Якоўскі. Шляхі індустрыялізацыі БССР	28
П. Пасюкевіч. Як выконваюцца прапановы рабочых	38
А. Самонаў. Хваробы саматужна-прамысловай коопэрацыі	45

Наша трыбуна

М. Карклін. Зуаім недапушчальнае вузкае месца	49
---	----

На мяйсцох

Ул. Нартыш-Блук. Падрыхтоўчая работа да чысткі партыі	54
Фішбэйн. Стан і работа ячэйкі КП(б)Б на Гомельскім заводзе с.-г. машын „Двигатель Революции“	58
М. Шапіра. Недахоп парткіраўніцтва на заводзе „Прафінтэр“	61
С. Грушнеўскі. Шэфработа, як яна ёсць	72

У ЦК КП(б)Б

6 выніках камілектавання і папярэдніх выніках работы сеткі партасьветы на 1928-29 г.	78
--	----

У ЦКК КП(б)Б

Застановы II-га Пленуму ЦКК КП(б)Б	82
--	----

Кожная акруговая і раённая арганізацыя КПБ,
кожная ячэйка, кожны камуніст і камсамолец
павінны выпісваць і чытаць „Бальшавік Беларусі“

АДЧЫНЕНА ПАДПІСКА на 1929 год

НА ШТОМЕСЯЧНУЮ ЧАСОПІСЬ

„БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ“

Орган ЦК КП(б)Б

У ЧАСОПІСІ НАСТУПНЫЯ АДДЕЛЫ:

- I. Кіруючыя артыкулы па асноўных пытаннях
партыйнае работы. Артыкулы аб гаспа-
дарчым і культурным будаўніцтве. Абмен
вопытам практыкі партыйнае работы.
Артыкулы на міжнародныя тэмы.
- II. Наша трыбуна.
- III. Пытанні партыйнае работы на мясцох, аб Чыр-
вонай арміі і г. д.
- IV. Гісторыя партыі.
- V. У ЦК КПБ. У ЦКК КПБ. У ЦК ЛКСМБ.
- VI. Крытыка і бібліяграфія.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

1 мес.	35 к.	ДАДАТКАМ ДА ГАЗЕТЫ:
3 мес.	1 р. 05 к.	„Звязда“, „Полесск. Правда“,
6 мес.	2 р. 10 к.	„Заря Запада“, „Камуніст“ —
9 мес.	3 р. 15 к.	1 мес. 25 к.
1 год	4 р. 20 к.	1 год 3 р. —

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: ва ўсіх паштова-тэлеграфных канторах
і аддзяленнях, усімі аддзяленнямі Белдзяржвыда-
вецтва, аддзяленьнем „Известий“ і „Правды“ і яго
агентамі, спажывецкімі крамамі Белкаапсаюзу, кантр-
агенцтвам друку і рэдакцыямі газет „Звязда“,
„Полесская Правда“, „Заря Запада“ і „Камуніст“.

Адрас рэдакцыі: Менск, Савецкая, 45, ЦК КП(б)Б.